

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198864

UNIVERSAL
LIBRARY

ಗೀತ ನಾಟಕಗಳು ,

ಒಂಬತ್ತು ವಿವಿಧ
ಗೀತ ನಾಟಕಗಳ ಸಂಗ್ರಹ

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ

ಹರ್ಷ ಮುದ್ರಣ, ಪ್ರಕಟಣಾಲಯ ಪುತ್ತೂರು, ದ. ಕ.

ರೂ. ೨/೪

೧.	ಕೆಸಾ ಗೋತಮಿ.	ಪುಟ	೧	೧೧
೨.	ಸೋಮಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ.	,,	೧೩	೩೨
೩.	ಯಾರೋ ಅಂದರು.	,,	೩೩	೫೮
೪.	ಮುಕ್ತದ್ವಾರ.	,,	೫೯	೮೦
೫.	ಮತು ಯಾತ್ರಿ.	,,	೮೧	೯೦
೬.	ಲವಕುಶ.	,,	೯೧	೧೦೦
೭.	ಬದುಕ ಬಹುದು.	,,	೧೦೧	೧೩೬
೮.	ಸಾವಿತ್ರಿ ಸತ್ಯವಾನ್.	,,	೧೩೭	೧೪೨
೯.	ಬುದ್ಧೋದಯ.	,,	೧೪೩	೧೬೪

[ಇದನ್ನು ಕೃತಿಕರ್ತನ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾರೂ ರಂಗಭೂಮಿಯ
ಹೀಲಾಗಲಿ, ಇತರ ರೀತಿಯಿಂದಾಗಲಿ--ಪ್ರದರ್ಶಿಸಕೂಡದು.]

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಫಲವೇ—ಈ ಗ್ರಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯಕಗಳು. ಮನುಷ್ಯನ ಭಾವನೆಗಳು ಒಂದೊಂದು ವಿಧದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುವು. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರಲಹರಿ, ಭಾವನಾಲಹರಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಭಿನ್ನವೋ ಅಷ್ಟೇ ಭಿನ್ನರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ಸಹಜ. ನಾಟಕ, ನೃತ್ಯ, ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ಗೀತೆ—ಇವೆಲ್ಲ ಮಾನವನ ಭಾವನಾಲಹರಿಗಳಿಗೆ ಮೈಗೊಡುವ ಸಾಧನಗಳು. ಬರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೊಂದೇ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಂದೊಂದು ಸಾಧನ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ—ಭಾವನೆಗೋ ವಿಚಾರಕ್ಕೋ ಅತೀವ ಸುಂದರವಾದೀತು. ನನ್ನ ಕೆಲವೊಂದು ಭಾವನೆ, ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ನಾನು 'ನಾಟಕ'ವನ್ನು ಸಾಧನವಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ನಾಟಕದ ಮೈಕಟ್ಟು ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವೆಲ್ಲಿ? ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಟಕಗಳು—ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದುವು. ಅವನ್ನು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಶ್ರಾವ್ಯ, ಕಾವ್ಯ, ದೃಶ್ಯಕಾವ್ಯವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಟಕದ ಉದ್ದೇಶ ಕೇವಲ—ಶ್ರವಣವಾದರೆ, ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸಹಜ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿ ಮಾಡಲಾರದೇ? ಅದು 'ನಾಟಕ'ವೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕದಾಗಲು ಚಿತ್ರಣ ರೀತಿಯು—ಚಿತ್ರಿತ ವಿಷಯಗಳು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೆಲೆದು, ನಟಿಸಿ, ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ಕಂಡರೇನೆ ಸೊಗಸು.

ನಾಟಕ—ದೃಶ್ಯಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಮತ. ಅಂದೊಡನೆ, ಅದು ಕೇವಲ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರಬೇಕು—ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವಿಷ್ಟೆ: ಯಾವ ಕಲಾ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ನಾವು ಸ್ಥೂಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯವಷ್ಟೇ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಲಾವಿದ—ಜೀವನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ತಾನು ಗಳಿಸಿದ ಅನುಭವ, ಅನುಭಾವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ವೇಳೆಗೆ—ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಆ ಚಿತ್ರಗಳು ಮೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೂ, ಪಾತ್ರಗಳನ್ನೂ ಜೀವನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಮನಾಗುವ ಬಗೆಯಿಂದ—ಇನ್ನೊಂದು ನವ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. 'ಸೃಷ್ಟಿ' ಎಂಬ

ಗೀತರೂಪ—ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಗೀತನಾಟಕ, ಬಿಡುಗೀತೆಗಳ ಒಂದು ಗುಚ್ಛವಾಗಲಾರದು. ಬೇರೆಯ ರೂಪಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ—ಬಿಡುಗೀತೆ ಒಂದು ಶಿಲ್ಪಕೃತಿ; ಅದರ ವಿಷಯ, ವಿಸ್ತೃತಿ ಚಿಕ್ಕದು. ಅದರ ನಾಟಕ—ಒಂದು ವಾಸ್ತವದಂತೆ; ಹತ್ತು ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೊಡನೆ ಒಂದು ವಾಸ್ತವನ ರಚನೆಯಾಗಲಾರದು. ವಾಸ್ತವನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಯಾವೊಂದು ಅಂಗಕ್ಕೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಚೆಲುವಿನ ಅಳತೆಯಿಲ್ಲ. (ಅಂದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚೆಲುವನ್ನು ತೋರಲಾರದೆಂದಲ್ಲ.) ಅದು ಒಟ್ಟು ವಾಸ್ತವನ ಯೋಜನೆ, ಚೆಲುವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪೂರಕವಾಗುವುದೋ—ಅಷ್ಟರ ಮೇಲಿಂದ ಅದನ್ನು ನಾವು 'ಚೆಲುವು' ಎಂದು ಎಣಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಮಂದಿರದ ಸ್ತಂಭ, ಬೋಧಿಗೆಗಳನ್ನು ಬೆರೆಯೇ ಆಗಿ ತೆಗೆದುನೋಡಿ-ನಾವು ಅದೊಂದನ್ನು ಚೆಲುವು—ಎನ್ನಬಹುದಾದರೂ, ಅದರ ಚೆಲುವಿನ ಸಮನಾದ ತೂಕವು, ಅದು ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಬಿಡು ಹಾಡಿನ ರೂಪ, ಗೀತನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗಲಾರದು. ಇಲ್ಲಿ ಗೀತಕ್ಕೆ—ಇಡೀ ನಾಟಕವೇ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಬೇರು, ಕುಡಿ, ಎಲೆ, ಹೂ, ಕಾಂಡಗಳೆಲ್ಲ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ, ಒಂದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಉದ್ಭವಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ಚೆಲುವುಂಟೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಗುಲಾಬಿ ಹೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದೊಡನೆ ಗಿಡ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ. ಬಹುವಾಗಿ ಗುಲಾಬಿಯ ಹೂವಿಗೂ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯೇ ಕಾಣಿಸದು. 'ಗುಲಾಬಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ' ಎನ್ನಲು ಹೂ ಗಿಡಗಳು ಎರಡೂ ಹೊಂದಿಕೆಗೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನೋಟ ಮುಖ್ಯ ನಮಗೆ.

ಈ ಒಮ್ಮೈಶೋಭೆಯನ್ನು—ನೋಡುವಾಗ ನಾವು ನಮ್ಮ ರೂಢಿಬದ್ಧವಾಗಿ ಬಂದ ಗೀತದ ಆಯ ಅಳತೆಯನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬರಿಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ—ಅರೂಪವನ್ನು ತಾವಿಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾರಿ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಾಗಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದರೂ, ಸ್ವತಃ ಸಂಗೀತಕಾರರೂ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ—ಆಗ, ಸ್ವರಜಿತು ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ

ಸುಲಭವಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಸ್ವರ ಸ್ಥಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು—ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಅದು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದಲ್ಲಿ, ಧ್ವನಿಯ ಏಕೀಕರಣಗಳು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಾಡುಗಾರರ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯ ಜಡವಾದ ವಾದ್ಯವಲ್ಲವಷ್ಟೆ.

ಇನ್ನೂ ಒಂದು ತೊಡಕಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿ ಗೀತ ಸೇರಿದೆ. ವಿಚಾರ, ಭಾವನೆಗಳು ನಟನನ್ನೂ ಹೊಂದಿವೆ. ಆತ ಕೃತಿಕಾರನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಎಣಿಸಿ ಹಾಡುವಾಗ—ಆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ಸ್ವರದ ಏರು, ತಗ್ಗು, ಕೀರು, ಬಿರುಸು, ಮೆಲುಕು, ಗಟ್ಟಿತನ-ಹೋಗಬೇಕು. ಸ್ವರಸ್ವರಗಳೊಳಗಿನ ದೂರ, ಆಗ ಒಂದೇ ಗತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಪರಚಿತವಾದ ತಾಳ, ಲಯಗಳನ್ನೇರಿ ಹೋಗಬೇಕಿಲ್ಲ. ಭಾವನೆ—ಕಾಲವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿಸುವ, ತ್ರಿಗುಣಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಾಶ ಹೊಂದಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ—ಈ ಗೀತ ನಾಟಕಗಳನ್ನು, ಮಾತೃಗಳನ್ನೆಣಿಸಿ, ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಡಿದು, ಜಜ್ಜಿ ತುಂಡರಿಸಲು ಬಂದರೂ, ಆ ರೀತಿ ಹಾಡುವುದರಿಂದ ವಿಚಾರ, ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರತಿಸಾದನೆ ಮಾತ್ರ ಆಗುವಂತೆ ಕಾಣೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ, ನಾಟ್ಯ ವಿಲಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೇಳಿಕೆಯಿಂದರೆ, ಈ ಯಾವುದೇ ನಾಟಕವನ್ನು ನನ್ನ ಆಶಯ ತಿಳಿಯದೆ, ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಆಡಬಾರದೆಂದು.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಗೀತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ಮಾತು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಜಾನಪದ, ಮಾರ್ಗ ಪದ್ಧತಿಯೆರಡನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಾರ್ಗ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆಯುವಾಗ, ಉತ್ತರಾದಿಯ ಪರಿಚಯ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮುಕ್ತದ್ವಾರ (1930) ನನ್ನ ಮೊದಲ ಕೃತಿ. ಇದು ನೃತ್ಯ, ಗೀತನಾಟಕಗಳ ಒಂದು ಮೇಳ. ಇಲ್ಲಿ ಗೀತರೀತಿಯು ತೀರ ಸುಲಭವು. ಮುಂದೆ ನಾನು ನಡೆಯಿಸಿದ ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಹಸನ. 'ಬದುಕಬಹುದು' (34)ರಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಆಡಿದುದು. ಉತ್ತರಾದಿಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೀತಿ ಇದು. 'ದಿ ಮಿಕಾಡೋ' ಎಂಬ ಯುರೋಪಿನ ಒಪೆರಾ ನೋಡು—ಅಂಥದೊಂದು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ನಾಟಕಗಳನ್ನು

ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ತಂದುದರಿಂದ, ಅವು, ಕೇವಲ—ಅರಾಮಸನದ ಕನಸುಗಳೆಂದು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಈ ಮಾದರಿ ಯತ್ನಿಸುವಾಗಲೇ, ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಕುತೂಹಲ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸರಳ ಜೀವನ, ಸರಳ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅವು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಸರಳವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ—ಎಂದು ಮನಗಂಡೆ. ಅದರ ಫಲವೇ ಸೋಮಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ. ನಮ್ಮ ತುಳು ನಾಡಿನ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಿಂದೆಯೇ ಬಿಡುಗೀತೆಗೂ, ಗೀತಾನಾಟಕಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೇಳಿದೆ ನಾದುದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ, ಇವೆಲ್ಲ ಉದ್ಭೂತ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳೆಲ್ಲವೆಂದು, ತಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ‘ಸೋಮಿ ಸೌಭಾಗ್ಯ’ ದುರಂತ ಚಿತ್ರ, ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾದ ವಿಕಟವಿಮರ್ಶೆ “ಯಾರೋ ಅಂದರು.” ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೊಲ್ಲಿನ ವಿಷಯವೂ ‘ಗೀತವೂ’ ಸೇರಿ ಬಿಳಿದು. ಇಡೀಯ ನಾಟಕದ ರೂಪತಾಳಿದೆ.

ಈ ಉತ್ತರಾದಿ ಗೀತೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೂ, ಏಕೆ ನಮ್ಮ ದೇಶೀಯ ಗೀತೆ ವರ್ಗದಲ್ಲೇ—ನಾಡನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ಭಕ್ತಿ, ಕರುಣ, ದುಃಖದ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಬಲು ಹೆಚ್ಚು. ಅವು ನಮ್ಮ ಗೀತಮಾರ್ಗವನ್ನು ಆವರಿಸಿ ದಾರಿಗಡಿಸಿ ವೆಯೆಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ—ರೌದ್ರ, ಆನಂದ, ಉನ್ಮಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಬಲು ಬಲು ಕಷ್ಟವೆಂದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಏನೋ, ದುರಂತ ಕತೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಮಾತ್ರ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ, ಉತ್ತರಾದಿ ಗಾನ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತವೆ. ‘ಕಿಸಾಗೋತಮಿ’ (1940) ಸಾವಿತ್ರಿ, ಲವಕುಶ (1945) ಅಂಥವು. ಸಾವಿತ್ರಿ ಸತ್ಯನಾನ್ ನಗು—ವೃಥೆಗಳ ಸುಮ್ಮಿಶ್ರಣ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದಾದ ಬುದ್ಧೋದಯವು. (1946) ತೀರ ಹೊಸತಾದ ಒಂದು ರಚನೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಉತ್ತರಾದಿಯ ಗಾನದ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವುವು.

ಈ ಗೀತೆ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ—ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ನೇಪಥ್ಯ ಗಾನ—ಮೇಳ—ಎಂದು ನಾಟಕದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲದೆಯೂ, ಪೋಷಕವಾಗಿಯೂ ಬರುವ ಹಾಡು. ಗಾರಿಕೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು. ಇವು ನಮ್ಮ ದೇಶೀಯ ಬಯಲಾಟದ ಮಾದರಿ.

ರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಗ್ರೀಕ್ ನಾಟಕ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಇದು ಪ್ರಧಾನ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಇದು ವಾಸ್ತವಿಕವಲ್ಲವಾದರೂ—ನಾಟಕದ ಹೇತುವನ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಷದಗೊಳಿಸಲು, ಮುಂದುವರಿಸಲು, ಸಹಾಯವಾಗುವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳೆಂದು ಬಳಸಿಕೊಂಡುದಾಗಿದೆ.

ನಾನು ಈ ಕೆಲವು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಷಯಗಳು ಎಂತಹ ಕಲಸುಮೇಲೋಗರ—ಎಂದು ಅನಿಸಲೂ ಬಹುದು ಕೆಲವರಿಗೆ. ಮುಕ್ತದ್ವಾರದಂಥದು ವಸ್ತುಲೋಕ, ಕಲ್ಪನಾ ಲೋಕಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನವಾಗಿದೆ. ಕತೆ—ವಾಸ್ತವಿಕವಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ವಿಷಯ—ಮಾನವನ ಅಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಒಂದು ರೂಪ. ಜೀವನ, ಭೈಯಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿನ ಸೇತುವೆಯಿದ್ದಂತೆ ಅದು. ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಇದ್ದಿರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಮುಂದೆ ಕೃಷ್ಣ ಯೇಸುಗಳು ಸೇರಲಿ, ಸೇರದಿರಲಿ—ಜೀವನ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಎಣಿಸುವ ಮಾನವನ ಹಂಬಲಮಾತ್ರ ವಸ್ತುಲೋಕದ್ದೇ.

ಲವಕುಶ, ಸಾವಿತ್ರಿ ಸತ್ಯವಾನರ ಕತೆಗಳು—ಪುರಾಣದ ಕತೆಗಳು. ನಾನು ಪುರಾಣವಾದಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನೂ ಬಲ್ಲೆ, ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರೂ ಬಲ್ಲರು. ಆದುದರಿಂದ ಕೆಲವು ಕೇವಲ ಅರ್ವಾಚೀನ ಮನಸ್ಸರು—ಈ ನನ್ನ ಮರುಳನ್ನು ಕಂಡು ನಗಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾನು ಪುರಾಣವನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲಾರೆನಾದರೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಹೆಲವು ಕತೆಗಳು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಭಾವನಾಲೋಕದ ಸತ್ಯಗಳು. ಮಾನವನನ್ನು ತೂಗಿಸುವ ಎಲ್ಲ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳ, ಉಕ್ಕು ಸೊಕ್ಕು, ಕುಗ್ಗು ತಗ್ಗುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವಷ್ಟು ದಿನ, ಅವು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೋಹಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯದಿರಲಾರವು. ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಹಳೆಯ ಕನಸಿನ ಲೋಕದ್ದೇ ಇರಲಿ, ಅವರ ಕನಸನ್ನು ನಾನು ಹೆಣೆದು, ನನ್ನ ಮಾನವತೆಯನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಬಿಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ನೋವು ನಗುಗಳು ನನ್ನನ್ನು ತೂಗಿಸಿವೆ. ಯತಾರ್ಥವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಥೆಗಳೇನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಓಲಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಟವಾಗಲಿ, ರಸಶೂನ್ಯತೆಯಾಗಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಕಿಸಾಗೋತಮಿ, ಬುದ್ಧೋದಯ ನಾಟಕಗಳು ಪುರಾಣದಂತಿದ್ದರೂ ಅವು ನಿಜ ಇತಿಹಾಸಗಳು. ಮಾನವನನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ತಳಮುಳಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಾವು, ದುಃಖ, ಹುಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು—ಬುದ್ಧ, ಕಿಸಾಗೋತಮಿ

ಯರನ್ನು ಉದ್ದೇಗಗೊಳಿಸಿದಷ್ಟಲ್ಲವಾದರೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲಾ ದರೂ ನನ್ನನ್ನು ತೂಗಿಸಿವೆ. ಅದರಿಂದ-ತಿರುಗಿ ಆ ಕನಸನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇಂದೂ ನಾಳೆಯೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅವುಗಳು ಬಡಿ ತಕ್ಕ ಮಿಡಿಯುವ ತಂತಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಬಯಕೆ. ಅದರಿಂದ —ನನಗೂ, ಬಾಹ್ಯ ಸರ್ಜೀವ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ಹೊಂದಿಕೆ. ಆ ಬಯಕೆಯಿಂದಲೇ—ನಿರ್ಜೀವ ಜಗತ್ತಿಗೂ, ಮನಸ್ಸು ಮಗುವಿನಂತೆ ಜೀವ ಆರೋಪಣೆಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಈ ಜೀವ, ಪ್ರಾಣ, 'ಆರೋ ಪಿತ'ವೇನೋ ಇದ್ದೀತು. ಅದರೂ ನನ್ನನ್ನು ನಗಿಸುವ ಕಡಲು, ಮುಗಿಲು —ನನಗೆ ಜೀವ. ಬಿರುಗಾಳಿ, ಸಿಡಿಲು—ನನಗೆ ಸರ್ಜೀವ. ಎಲ್ಲದರೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿ ಬೆರೆಯುವ ಮನಸ್ಸು, ಜಡವಾದ ಜಗತ್ತಿಗೊಂದು ಜೀವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಹುಚ್ಚಾದೀತು; ಅದರೂ ಆ ಹುಚ್ಚುತನ ಇರಲಿ. ಆ ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಕಾರಣ—ನಾವೇನೆ. ನಮ್ಮ ಜೀವ ನಮ್ಮ ಶರೀರದ ಮೇರೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬೇಕು. ಹಾಗೆ ದಾಟಿ ಯಾವತ್ತು ಜೀವಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಬೇಕು. ಅದೂ ಸಾಲದು. ಅರಿತ, ಅರಿಯದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತು ಲೋಕವನ್ನು ತುಂಬಬೇಕು ಎಂಬುವ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ಈ ಬಯಕೆಯ ಮರುಳಾಟಿಕೆಯು ಏನೋ—'ಋತು ಯಾತ್ರೆ'ಗೆ ಹೇತುವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ, ಮುಗಿಲು, ಹಿಮ, ಮಳೆಗಳು ಮಾನವನೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿ, ಕೂಡುವ ಗೆಳೆಯರು. ಅದೊಂದು ವಿಲಾಸ.

ಋತು ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ, ಮಾರ್ಗ ಗೀತಗಳ ಮಿಲನವಿದೆ. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮಾತು, ಗೀತಗಳಿಗೆ ಸಮತೂಕವಾಗಿ ನೃತ್ಯವೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ—ತಾವು ಪುಸ್ತಕದ, ಬರಿಯ ಮಾತೊಂದರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತರಾಗಬೇಕು.

'ಯಾರೋ ಅಂದರು', 'ಸೋಮಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳು' ಪುರಾಣದ ಈಚೆಗೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಅರ್ವಾಚೀನರ ಪಾಲಿಗೆ 'ಸಮ'ನೆನಿಸಬಹುದಾದ ನಾಟಕದ ವಿಷಯ ಗಳು. ಈ ಬಗೆಬಗೆಯ ಪಾಕಗಳು ಗುಚ್ಛವು ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಕೆಲವ ರಿಗೆ—ಹಳೆ, ಹೊಸತನಗಳ 'ಕಲಸು ಮೇಲೋಗರೆ'ವಾಗಿ ಕಂಡರೆ, ಕ್ಷಮೆ ಯಿರಲಿ. ನಾನೇ ನನ್ನ ಕೃತಿ. ಎಷ್ಟು ಮರೆಯಿಸಿದರೂ, ಅವನವನ ಕೃತಿಗಳು ಅವನವನನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ 'ಅವನು' ತನ್ನ ತನದ

(Subjective) 'ಅವನೂ' ಇರಬಹುದು. ಆದರೂ ಇದು ಅವನೇ.

ಮುನ್ನಡಿ ಬರೆಯುವ ಹೆನ್ನಾಸ ಕಡಮೆ. ಬರೆದರೂ ಚುಟುಕಾಗಿ ಬರೆಯುವ ಚಾಳಿ ನನ್ನದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ—ತಮ್ಮ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ಕೆಣಕುವವನಂತೆ ಹತ್ತೆಂಟು ಪುಟಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದಿನ ನಾಟಕ ರೀತಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಲೆಂದು.

ಇವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದೆರಡು ಸಂಗತಿ ಹೇಳಿದಿರಲಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ—ರೂಢಿಬದ್ಧ ರಂಗಭೂಮಿಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಕಾಣಿಸುವುದು ಕೆಲವೊಂದು ವಾಸ್ತವಿಕ ಗದ್ಯ ನಾಟಕಗಳು.

ಅವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ ಇವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಟಕ ನಿರ್ಮಾಣದ ವಿಚಾರ ಹೇಳುವಾಗ, 'ವಾಸ್ತವಿಕತೆ'ಗೆ ಇರುವ ಮಿತಿಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಚಿತ್ರಣ ರೀತಿಗೂ ಆ ಮೇರೆ ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತೇನೆ. ನಟನು—ಗದ್ಯವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿದಂತೆಯೇ ಪದ್ಯವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕೇ? ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು—ನಾವು ನಾಟ್ಯ, ನೃತ್ಯಗಳ ಅಂತರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಭಿನಯವು ವಾಸ್ತವಿಕ ಹಾದಿಯಿಂದ ಈಚೆ ಸರಿದು, ತನ್ನ ನಾವೀನ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಬಹುದು. ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ, ರಂಗ ರಚನೆಗಳೆಲ್ಲವು—ಅವಾಸ್ತವಿಕ ಚಿತ್ರಣ ಶೈಲಿ ಗೊಪ್ಪುವಂಥ, ಕಲ್ಪನಾರಾಜ್ಯದ ಚೆಲುವಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಭಾವನಾಲೋಕಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಳೆಗಟ್ಟುವುದು.

'ಲವಕುಶ'ವನ್ನು ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ತಂದ ಒಂದೆರಡು ರೀತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿ, ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಬರಿಯ—ಮೂಕ ನಾಟಕವಾಗಿಯೇ ಆಡಿದೆವು. ನಟರು, ಬರಿ ನಟರು ಮಾತ್ರ. ಯಾವತ್ತು ಹಾಡುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ. ಆಗ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಕಿವಿಯು ಹಾಡನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದು. ನಟರು—ಜನರ ಊಹೆ ಕುಣಿದಾಡಲು ಅನುಕೂಲಿಸುವ ಸಂಕೇತಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕನು ಈ ಸಂಕೇತದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಲವಕುಶ, ಕಾಮ ಸೀತೆಯರನ್ನು, ಮನೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ (Passive) ತುಂಬ ಜಡ; ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಆತನು

ಅವನವನ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಚೇತನವುಳ್ಳ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ. ಈ ಬಗೆಯ ನಿರ್ದೇಶನವು ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಯಿತು.

ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿಗೆ— ಇದೇ ನಾಟಕವನ್ನು ನಟರ ಬಾಯಿಂದ ಹಾಡಿಸಿ, ಆಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದೆವು. ಇದೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮುಂದೆ ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ ಜನರಂತೆ ಆಡಿ, ನುಡಿದುಹೋದರು.

ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿಗೆ—ಇದನ್ನೇ ಛಾಯಾ ನಾಟಕವಾಗಿ ಆಡಿದೆವು. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ, ನಟರು ನಟರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ನೆರಳು ಮಾತ್ರ ಜನರಿಗೆ ಗೋಚರ. ಈ ನೆರಳು—ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರಿದು, ಹಿರಿದು ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಿದೆ. ಆದರೆ ನಟ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಲಾರ. ಅವನ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಕಪೋಲಗಳು--ಕೆಲಸಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವನ ನಿಲುವು, ಮೈ ರೇಖೆ, ಚಲನಗತಿಗಳು ಅವನ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ನಟರ ನಡಿಗೆ, ಭಂಗಿ, ಅಂಗವಿನ್ಯಾಸಗಳೆಲ್ಲ—ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಾಗಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಹಜರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದು, ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೆರಳನ್ನು ನಿಲಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥೂಲ ಆಕಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ 'ತನ್ನ ನಟ'ನನ್ನು, ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ—ನಾಟಕ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಅವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ವಾದ್ಯಮೇಳವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೆವು. ಅವುಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ತಾನೇ ಕೃತಿಕಾರನಂತೆ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಒಂದು ಕಲೆಯು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚೈತನ್ಯ (active) ಶೀಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ, ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಕಲಾ ನಿರ್ದೇಶನ ಅದು ಆಗುತ್ತದೆ.

ನಾವು ನಡೆಯಿಸಿದ ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ—ನಮ್ಮ ಸಾಟ್ರಿ ಕಲಾಸಿಗಳ ಅಲ್ಪಮಿತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾದುವೆನ್ನಬಹುದು. ನಮ್ಮಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಗೆಳೆಯರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬುವುದಾದರೆ. ಅಂತು ಈ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ರಂಗ ಪುಂಟವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಬಹುದೆಂಬುದಾದರೂ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಿತು.

ರಂಗಭೂಮಿ—ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಲೋಕ. ಗೀತ, ಚಿತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಶಕ್ತಿಗೆ ತುಂಬ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಲೋಕವದು. ಅನೇಕ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು, ಅವನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಳಸಿ ಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ—ನಮ್ಮ ನಾಡಿನವರು ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ಲ. ನಾವಿನ್ನೂ ಶೈಶವದಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇವೆ—ಎಂಬ ಭಾವನೆ ನನಗಂತು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಕೂಸೊಂದು—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಎಷ್ಟು ನಲಿದಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು—ಈ ಕೆಲವೊಂದು ಕೃತಿಗಳು ತೋರಿಸಿಯಾವು. ಇವನ್ನು ಕೇವಲ ಪ್ರಯೋಗವೆಂದು ತಿಳಿದೇ ನಾನಿದನ್ನು ಗ್ರಂಥರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆಯೇ ಹೊರತು, ಇವು ಪಕ್ಕ ಫಲಗಳೆಂದಲ್ಲ.

ಇದರಂತೆಯೇ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸಿದ ಕೆಲವು ಬಗೆಯು ನಾಟಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಿದೆ.

ಇತಿ,

ಪುತ್ತೂರು,
1—8—1946.

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ.

ಕಿಸಾ ಗೋತಮಿ

(ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧ ದೇವನು ಆನಂದ ಮೊದಲಾದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು
ಕೂಡಿ ಇದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಯಿದು.)

ಪಾತ್ರ ವರ್ಗ :

ಬುದ್ಧ

ಕಿಸಾ ಗೋತಮಿ—ತನ್ನ ಮೃತ ಕೂಸಿಗಾಗಿ ಹೆಲುಬುತ್ತಿರುವ ಅಬಲೆ.

ಆನಂದ—ಬುದ್ಧನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯ.

ಸುಜಾತ—ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ.

ಇಬ್ಬರು ಗೃಹಿಣಿಯರು.

—೦೦೦—

ಮೊದಲನೆಯ ದೃಶ್ಯ

[ರಾಗ - ಮುಲ್ತಾನಿ]

ಗೋತಮಿ: ಹಗಲೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲಾಯ್ತು
ಬಾಳೆಲ್ಲ ಬರಿದು ಆಯ್ತು
ಜಗವೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಯ್ತು
ಬೆಳಗಿಪರು ಯಾರದನು ?
ತೊಳಗಿಪರು ಯಾರದನು ?
ಮುಳುಗಿದ್ದನ್ನಯ ರವಿಯ ತೇಲಿಪರು ಯಾರು ?

(ಬುದ್ಧನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಅನಂದನು ಆ ಕಡೆ ಬರುತ್ತಾ ಈ ರೋದನವನ್ನು ಕೇಳಿ)

ಅನಂದ: ಯಾರು ಮರುಗುವರಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಂತವನದಲ್ಲಿ,
ಬುದ್ಧನಿಹ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ! ತಿಳಿವಿನಾಗರದಲ್ಲಿ !

ಗೋತಮಿ: ಕಂಡಿಹಿರಾ ಕಂದನನು ?
ಕೊಡಿಸುವಿರಾ ಬದುಕನ್ನು ?
ಜೀವನದ ಬೆಳಕನ್ನು.

ಅನಂದ: ಕಾಣುವುದೆ ಕಂದನನು ?
ಕೈಯೊಳಿಹನೆಲೆ ತಾಯಿ.
ಕೊಡಿಸುವುದೇ ಬದುಕನ್ನು ?
ಯಾರು ಕಳೆದರು ತಾಯಿ ?
ಜೀವನದ ಬೆಳಕೇನು ! ತಾವೇ ಕಾಣಲು ಬೇಕು.

ಗೋತಮಿ: ಅಣಕಿಪೆಯಾ ನೀ !
ಅಣಕಿಪೆಯಾ ನೀನ್ ಅಣಕಿಪೆಯಾ
ಕಂದನನು ಕಳೆದಿರುವ ಮಂದಭಾಗ್ಯ ಕಂಡು,
ಅಣಕಿಪೆಯಾ

ನಗುವು ತೋರದು ಕೂಸು
ವನಿಯನೆತ್ತದು ಕೂಸು
ಎದೆಯ ತಬ್ಬದು ಕೂಸು
ಅದಕಂಡು ಅಣಕಿವೆಯಾ ?

[ರಾಗ--ವೇಸಕಾರ್]

ಅನಂದ: ತಾಯಿ ತಾಯಿ ಅರಿಯ ತವಪರಿಯ;
ಕೂಸು ಗತಿಸಿಹುದೇನು ? ತಾಯಿ, ತಾಯಿ,
ಅರಿಯದಿಹೆನ್ನೋ! ತಾಯಿ,
ಕಳೆದ ದಿನವು ಮರಳಲುಂಟೆ ?
ತಾಯಿ,
ಬಾಡಿದರಳು ತೆರೆಯಲುಂಟೆ ?
ತಾಯಿ,

ಸರಿದ ಬಾಳ್ವೆ ಬರಲು ಉಂಟೆ ?

ಗೋತಮಿ: ಅಸುವ ಪಿಡಿಯುವೆನೆಂತು
ಶಿಶುವು ಅಗಲಿರಲೆನ್ನ !
ಹೆಸರು ಕಳೆದಿರಲೆಂತು
ಹೊಲಕೆ ಸಿಂಗರ, ಬಣ್ಣ ?
ಹೆರಸು ತಂದೆ

‘ಕೂಸು ಬಾಳಲಿ’ ಎಂದು
‘ಬಾಳ್ವೆ ಬೆಳಗಲಿ’ ಎಂದು
ತೋಳ್ತೋಳ್ಳಲಿಯಲಿ ಎಂದು
‘ಹಾಲನೂಡಲಿ’ ಎಂದು ಹೆರಸು ತಂದೆ.

(ರಾಗ--ಹೋರಿ ಕಾಫಿ)

ಅನಂದ: ನಾನಾಪ್ರರು, ಹೆರಸುವೊಡೆ, ನಾನಾಪ್ರರು ?
ಸಿನ್ನಂತೆ ಅರಿಯದನು;
ಸಂಸಾರ ಜಾಲದಿಂ
ಪಾರಾಗಲೆಳಸುವನು.
ಬಾ — ತಂಗಿ, ಬುದ್ಧದೇವನ ಎಡೆಗೆ

ಸಿದ್ಧಜೀವನ ಎಡೆಗೆ.

ಬಾ — ತಂಗೀ,

ನಾನ್ಯಾರು, ಹರಸುವೊಡೆ!

ಗೋತಮಿ: ಬದುಕಿಸನ್ನೇ ಈ ಕೂಸ ?

ಅನಂದ: ಬದುಕಿಸಲು ಬಹುದಮ್ಮ

ಗೋತಮಿ: ನಲಿಸುವನ್ನೇ ಈ ಕೂಸ ?

ಅನಂದ: ನಲಿಸಲೂ ಬಹುದಮ್ಮ

ಗೋತಮಿ: ನಗಿಸುವನ್ನೇ ಈ ಕೂಸ ?

ಅನಂದ: ನಗಿಸಲೂ ಬಹುದಮ್ಮ

ಬಾ ತಂಗೀ —

ಸುರಡನೈರು ದೃಶ್ಯ

(ನಸದಲ್ಲ ಬುದ್ಧಜೀವನು ಯಾರನ್ನೋ ಕಾಡು ಸಂತಿದ್ವಾನೆ)

(ರಾಗ—ಕಾಮೋದ)

ಬುದ್ಧ: ಆನಂದನೆಲ್ಲಿ, ಸುಜಾತ?

ಆನಂದನೆಲ್ಲಿ, ಸುಜಾತ ?

ಸುಜಾತ: ಗುರುದೇವ, ಕರೆದಿಹಿರ ?

ಬುದ್ಧ: ಆನಂದನೆಲ್ಲಿ ಸುಜಾತ ?

ಸುಜಾತ: ಕಂದಮೂಲವ ತರಲು ಅಂದೆ ಪೋಗಿಹೆನಲ್ಲ

ಕಂದ ಇವನಿಹೆನಲ್ಲ

ಬಂದನಲ್ಲ.

(ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಿಶಾ ಗೋತಮಿಯೊಡಗೂಡಿ ಆನಂದ ಬರುತ್ತಾನೆ)

ಬುದ್ಧ: ಆನಂದ !

ಅನಂದ: ವಂದಿಸಿದೋ ದೇವಾ

ಬುದ್ಧ: ಆನಂದ, ಜಗದ ನಿಜವನು ಅರಿವುದಾನಂದ.

ಅನಂದ: ಅಹುದೊಡೆಯ,

ಬುದ್ಧ: ಜೀವದಯೆಯಿಂದೆಲ್ಲ ಆನಂದ

ಅನಂದ: ಅಹುದೊಡೆಯ,

ಬುಧ್ಧ : ಮಾಯೆ ಕಳಚುವುದೊಂದು ಆನಂದ.

ಆನಂದ : ಅಹುದೊಡೆಯ.

ಬುಧ್ಧ : ಆನಂದ, ಆನಂದ ಮರುಗು ಏನು ?
ಮಾತಿನೊಳಗಹುದೆಂಬೆ, ಮನದಿ ಸಂಶಯವಿಹುದು !

ಆನಂದ : ಸಂಶಯವು ಕಳೆದಿಹುದು.

ಬುಧ್ಧ : ಕಳೆಯೆ ಕಾಣದು ಮುಖದಿ,
ದುಗುಡವೇನು ?
ಸಂದೇಹ, ಸಂತಾಪದೊಳು ಮುಳುಗಿದಂತಿಹುದು
ಹೊಸತು ಏನು ?
ಆನಂದ — ಸಂದೇಹ ?

ಆನಂದ : ಎನಗಿಲ್ಲ.

ಬುಧ್ಧ : ಸಂತಾಪ ?

ಆನಂದ : ಎನಗಿಲ್ಲ, ಈ ತಾಯ ದುಗುಡವನೆಲ್ಲ
ಹೊತ್ತು ಬಂದಿಹೆನಲ್ಲ
ಬಾ — ತಾಯೆ, ಎರಗು ತಂದೆಯ ಅಡಿಗೆ;
ದುಗುಡವೇನದು ಅರುಹು,
ಕಳೆಯುವನು ಈ ತಂದೆ.
ಕತ್ತಲಿಗೆ ಚಂದ್ರಮನು
ಮಬ್ಬಿಗೆ ಹೊಳೆರವಿಯು
ನೊಂದರ್ಗೆ ಅಮೃತದ ಉಣಿಸು.

[ರಾಗ—ಮಾಂಡ್]

ಬುಧ್ಧ : ಏನ್ — ತಾಯೆ ?
ಕರದಿ ಪಿಡಿದುದು ಏನು ?
ಮನವ ಬಾಧಿವುದೇನು ?
ಮನದಿ ತೊಳಲುವೆಯೇನು ?
ಆನಂದನಂದುದೇನು ? ನೀನಿಲ್ಲಿ ಬಂದೆಯೇನು ?

ಗೋತಮಿ : ಸಲಿಸುವೆಯಾದರೆ ಪೇಳುವೆ ತಂದೆ.
ಕಳವಳಿವುದು ಈ ಜೀವನ; ಬಂದೆ !

ಬೇಡಿದೆ ಎಲ್ಲರ !

ಕಾಡಿದೆ ಎಲ್ಲರ !

ಕೊಡಿಸುವೆಯಾದರೆ ಪೇಳುವೆ ತಂದೆ;

ಸಲಿಸುವೆಯಾದರೆ ಪೇಳುವೆ ತಂದೆ

ಬುದ್ಧ : ಪೇಳಲೊ ತಾಯಿ, ಪೇಳ, ಪೇಳ, ಅದೇನೆಂಬೆ.

ಗೋತಮಿ: ಸಲಿಸುವೆಯಾದರೆ ಪೇಳುವೆ ತಂದೆ

ಬುದ್ಧ : ಶಕ್ತಿಯೊಳಿದ್ದರೆ ಸಲಿಸುವೆ....ಎಂದೆ.

ಆನಂದ : ದೇವಗೆ ಸಲ್ಲದು ಯಾವುದು, ಎಂಬೆ !

ತಂಗಿ, ಜನದೊಳು ಪೇಳ, ಪೇಳ, ಎಂದೆ !

ಗೋತಮಿ: ಕೊಡಿಸುವೆಯ ಕಂದನನು ?

ನಲಿಸುವೆಯ ಚಂದಿರನ ?

ಬೆಳಗುವೆಯ ಬಾಂದಳನ ?

ತೊಳಗುವೆಯ ಜೀವಿತನ ?

ಒಂದೇ ಕೂಸಿದು, ಚಿನ್ನ,

ಬಂದು ನಲಿಸಿತು ಎನ್ನ,

ನಕ್ಕು ನಗಿಸಿತು ಮನವ,

ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿತು ದಿನವ

ಈ ಬೆಳಗು ಕಡು ಕ್ರೂ ರ !

ನಿದ್ದೆ ಕವಿದಿದೆ ಶಿಶುಗೆ ಪೋಗದದು ದೂರ;

ಮೊಗಕೆ ಸೊಗವದು ಬಾರ

ಎದೆಗೆ ಬೆಚ್ಚನೆ ತೋರ

ಕೊಡಿಸುವೆಯಾ ಕಂದನನು ?

ನಲಿಸುವೆಯಾ ಚಂದಿರನ ?

ಬುದ್ಧ : ಕಂದನನು ಇರಿಸಿಲ್ಲಿ;

ಮದ್ದೊಂದ ಪೇಳುವೆನು

ಗೋತಮಿ: ಏನು ಬೇಕದು ಪೇಳು ಪೇಳು.

ಬುದ್ಧ : ಪೇಳುವೆನು, ತರುವೆ ಏನ್ ? ಎಂದೆ.

ಗೋತಮಿ: ತರುವೆನೆಂದೆ ನಾ ತರುವೆನೆಂದೆ;

ಬುಧ್ಧ : ಸಾವು ಕಾಣದ ಮನೆಯು
ಸಾಸಿವೆಯ ತಾರವ್ವ.

ಗೋತಮಿ : ಇಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಮದ್ದೆ ? ತರುವೆನೆಂದೆ.
'ಸಾವು ಕಾಣದ ಮನೆಯು ಸಾಸಿವೆಯು' ಬೇಕೆ ?

ಆನಂದ : ಪೇಳಲಿಲ್ಲವೆ ತಾಯಿ ದೇವ ದೊಡ್ಡವನೆಂದು
ಬೇಗ ತಾ ಸಾಸಿವೆಯ, ಸಾಗಿ ತಾ ಸಾಸಿವೆಯ.

ಗೋತಮಿ : ಈಗ ತಂದೆ. ನಾನೀಗ ಬಂದೆ ಈಗ ಬಂದೆ.

ಮೂರನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಸಿವೆಗಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತ)
(ರಾಗ--ಬಿಭಾಸ್)

ಗೋತಮಿ : ಸಾಸಿವೆಯು ಬೇಕೆನಗೆ, ಸಾಸಿವೆಯು ಬೇಕು
ಓ ತಾಯಿ, ಮಾ ತಾಯಿ,
ಬಂಧುಗಳೆ, ಬಾಂಧವರೆ,
ಕಂದನನು ಬದುಕಿಪರೆ ಸಾಸಿವೆಯು ಬೇಕು.

೧ನೇ ಮನೆಯಾಕೆ : ಯಾರು ನೀ ಪೇಳವ್ವ
ಅಪರಾತ್ರಿಯೊಳು ಕರೆವೆ !
ಕೊರಗು, ಕೂಗಿದು ಏನು
ಬೇಕು — ನಿನಗೇನು ?

ಗೋತಮಿ : ಸಾಸಿವೆಯು ಬೇಕೆನಗೆ; ಸಾಸಿವೆಯು ಬೇಕು

೧ನೇ ಮನೆಯಾಕೆ : ಮುಂದೆ ನೀ ಅಳಬೇಡೆ;
ತಂದು ನೀಡುವೆನದನ

ಗೋತಮಿ : ಸಾಸಿವೆಯ, ತಾಯೆ !
ಸಾಸಿವೆಯು ಇಹುದೇನು ?
ತಂದು ನೀಡುವಿರೇನು ?
ಕಂದನುಳಿದನು ನಿಜದಿ
ನಿಮ್ಮ ದಯದಿ.

೧ನೇ ಮನೆಯಾಕೆ : ಬರಿಯ ಸಾಸಿವೆಯಷ್ಟೆ ?

ಗೋತಮಿ: ಬರಿಯ ಸಾಸಿವೆ ಸಾಕು:
ಸಾವು ಕಾಣದ ಮನೆಯ ಬರಿಯ ಸಾಸಿವೆ ಸಾಕು

೧ನೇ ಮನೆಯಾಕೆ: ಸಾವು ಕಾಣದ ಮನೆಯೆ 1
ಇಂದಲ್ಲ ಹಿಂದಿತ್ತು.
ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಗತಿಸಿದಳು ಕೆರಿತಂಗಿ;
ಇಂದಿಗೂ ದುಃಖದಲಿ ಮರುಗುತ್ತಿಹೆನು

ಗೋತಮಿ: ಒಂದೆ ಮಾತೆಲ್ಲರಿಗೆ, ಎಲ್ಲರೊಬ್ಬರು ಇಂತೆ,
ಮುಂದೆ ದೊರೆವುದೊ ಏನೋ.
'ಸಾಸಿವೆಯು ಬೇಕೆನಗೆ ಸಾಸಿವೆಯು ಬೇಕು'
ಸಾವು ಕಾಣದ ಮನೆಯ

(ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಾ)

೨ನೇ ಮನೆಯಾಕೆ: ಸಾಸಿವೆಯು ಬೇಕೇನು, ಅದಕ್ಕೆ ಏತಕ್ಕೆ ಕೂಗು ?
ಕೊಡರೆ ಕರೆದೊಡೆ ಬರಿದೆ !

ಗೋತಮಿ: ಮದ್ದುಗೈಯಲು ಬೇಕು,
ಮದ್ದು ಕೂಸನು ಉಳಿಸೆ

೨ನೇ ಮನೆಯಾಕೆ: ತರುವೆ ನಿಲ್ ಎಲೆ ತಾಯಿ,

ಗೋತಮಿ: ಸಾವು ಕಾಣದ ಮನೆಯ ಸಾಸಿವೆಯು ಬೇಕು

೨ನೇ ಮನೆಯಾಕೆ: 'ಸಾವು ಕಾಣದ ಮನೆಯೆ' ?

ಮನೆಯ ಕಟ್ಟಿದ ಅಂದೆ
ಮೃತನು ಆದನು ತಂದೆ.
ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ
ನಲ್ಲ ಸರಿದನು ಜವನ ಹಿಂದೆ.
ಸಾಸಿವೆಯ ನೆವದಿಂದ
ನೊಂದವರ ಅಣಕಿವುದೆ!
ನಡೆ ತಾಯಿ ಬಿಡು ತಾಯಿ

ಗೋತಮಿ: ಏನು ಗತಿ ಇದು ಬಂತು !

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಡಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ನೋವಿನ ಶೂಲ
ಅದುವೆ ಸಂವಿನ ಜಾಲ

ಸಾಸಿವೆಯು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ !

ಸಾಸಿವೆಯು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ.

(ಬುದ್ಧ ದೇವನು ಕುಳಿತ ನನಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬರುವಳು)

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದೃಶ್ಯ

[ರಾಗ - ಘೃಕವಿ]

ಬುದ್ಧ :

ನೀ ಬಂದೆಯೇನು !

ನೀ ತಂದೆಯೇನು ?

ಸಾವು ಕಾಣದ ಮನೆಯ ಸಾಸಿವೆಯ ಕಾಳನ್ನು ,

ನೀ ತಂದೆಯೇನು ?

ನೀ ಬಂದೆಯೇನು ?

ಗೋತಮಿ :

ಸಾಸಿವೆಯ ಕಾಳೆಲ್ಲ.

ಸಾವಿಲ್ಲದೆಡೆಯಿಲ್ಲ

ಬದುಕಿಸುವ ಗತಿಯಿಲ್ಲ.

ಬುದ್ಧ :

ಸಾಸಿವೆಯ ಕಾಳೆಲ್ಲ ?

ಗೋತಮಿ :

ಸಾಸಿವೆಯು ಇಹುದಂತೆ, ಸಾವಿಲ್ಲದೆಡೆಯಿಲ್ಲ !

ಅಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಮರಣ;

ಇಲ್ಲಿ ತಂಗಿಯ ಸಾವು;

ಮತ್ತೆ ನಲ್ಲನ ಕೊನೆಯು;

ಸುತ್ತ ಇಲ್ಲದ ನೋವು.

ಎಲ್ಲ ಮೂಲೆಯೊಳ್, ತಂದೆ,

ಸಾವಿನಾಟವು ಒಂದೆ.

ಬುದ್ಧ :

ಸಾವಿಲ್ಲದೆಡೆಯಿಲ್ಲ — ನೋವಿಲ್ಲದೆಡೆ ಇಲ್ಲ

ಸಾವು ಜೀವಕೆ ನಂಟು, ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸ ಸಲ್ಲ.

ಸಾವಿನೊಳು ಮರುಗದಿರು

ಜೀವದೊಳು ಹಿಗ್ಗದಿರು.

ಕನಸಿಗಾಗಳುತಿರುವೆ, ಇದುವೆ ಘನವೆ ?

ಎಲ್ಲ ಕನಸಿನ ಅಟ — ನಿನ್ನ ಕೂಸಿನ ಬೇಟ;

ಅಷ್ಟಸುಳ್ಳಿನ ಆಟ --- ಈ ಸಾವಿನಾಟ !
ಅದಕ್ಕೆ ಮೋಹವೆ ಪೇಳು, ಅದಕ್ಕೆ ಕೊರಗೇ, ಪೇಳು ?
ಗೌತಮಿ: ಮಂಕಿನೊಳಗಾಡಿದ್ದೆ. ಕೂಸು ನನ್ನದು ಎಂದೆ --- ?
ಯಾರೊ ಕೊಟ್ಟರು ಅದನು !
ಯಾರೊ ಕಿತ್ತರು ಅದನು !
ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಆ ಹಿಗ್ಗು, ಈಗೇಕೆ ಈ ಕುಗ್ಗು ?
ಕನಸಿಗಾಗಲಾರಿ. ಶವವ ಮರೆಮಾಡುತ್ತಲಿ
ಕನಸ ಮರೆಯುವೆ ತಂದೆ.

ಬುದ್ಧ: ತಿಳಿವಿನೊಳು .. ನೀ ಬದುಕು ಮುಂದೆ.
ತಿಳಿಸಿನೊಳು .. ನೀ ಬದುಕು ಮುಂದೆ

ಸೋಮಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ

[ಈ ಕಥಾಸಕ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಹೊಲೆಯರ ಪಂಗಡವೊಂದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಡುಗಳ ಸರಣಿಯು ಮೊದಲಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಲಾವಣಿಯ ನೂದಲಿಯದು. ಮುಂದೆಲ್ಲ ತುಳು ಜಾನಪದ ಗೀತಗಳ ರೀತಿಯವು.]

ಪಾತ್ರ ವರ್ಗ:

ಚನಿಯ—ಗುರುವನೆಂಬ ಹೊಲೆಯನು ಸಾಕಿದ ಹುಡುಗ.

ಸೋಮಿ--ಗುರುವನ ಮಗಳು.

ಗುರುವ—ಒಬ್ಬ ಹೊಲೆಯ, ಹೆಂಡತಿಯಾದ ತಿಮ್ಮಿಯನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡವ.

ನರಸ— ಇನ್ನೊಂದು ಕುಲದವ ಐತನ ತಂದೆ.

ಐತ— ನರಸನ ಮಗ, ಸೋಮಿಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಹಿಮ್ಮೇಳಿ--ಇದರಲ್ಲಿರಡು ಪಂಗಡ; ಹಾಡು ಹೇಳುವವರು, ಪಲ್ಲವಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಡುವವರು.

(ಮೇಳವರು, ನಟರು ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಇರುವರು. ಮೇಳಕ್ಕೆ
ಡಮರು ಚರ್ಮವಾಡ್ಯ. ನಟರು ತಂತಮ್ಮ ಭಾಗ ಬಂದಾಗ ಹಾಡಿ, ಸರ್ತಿ
ಸುವುದು ರೀತಿ.)

ಮೇಳ—ಕಾಡೀಗಿ ಬಣ್ಣದ ಹುಡುಗಿಯು ಅವಳು || ಪ ||
ಕಾಡೀಗಿ ಬಣ್ಣದ ಹುಡುಗಿಯು ಅವಳು
ಕಾಡಿನ ಬದೀಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದವಳು
ಕೂಸಾಳು ಗುರ್ದಗೆ ಒಬ್ಬಳಿ ಮಗಳು
ತುಂಬಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗುಂಗುರು ಹೆರಳು || ೧ ||
ಆಡಿನ ಮರಿಯಂಥ ಜಿಗಿನೆಗೆದಾಟ
ನೀಲದ ಗೊಂಬಿಯು, ಚೆಲ್ಲಿನ ಮಾಟ
ತೇಲುತವಾಲುತ ಹೋಗುವ ನೋಟ
ಬರ್ಮನ ಇಚ್ಛೆಗು ಮೀರಿದದೃಷ್ಟ || ೨ ||
ಕುಲಕೇನು ಕಮ್ಮಿ ಈ ನಮ್ಮ ಸೋಮ
ಗುರ್ದಣ್ಣ ಅಪ್ಪ, ಅಬ್ಬೆಯು ತಿಮ್ಮ
ಮಾನಮರ್ದಾದಿಗೆ ಪಿರಾಣ ಕಮ್ಮಿ
ಧನೀರು 'ಹೊಂ' ಎಂದ್ರೆ ನೆಗ್ಗಾರು ಚಿಮ್ಮಿ || ೩ ||

[ಇಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವಿಯು ಮೃದುಗತಿಯಿಂದಲೂ ಹಾಡುಗಳು ಸಮಗತಿಯಿಂದಲೂ
ಸಾಗುವುವು.]

ಮೇಳ—[ತಾರಕದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಗತಿಯಿಂದ ಹಾಡು ಸಾಗುವುದು; ಪಲ್ಲವಿಯು
ಸಮಗತಿಯಿಂದ.]

ಬನ್ನೇರು ಗುಡ್ಡೆಯ ಕೊಪ್ಪದಿ ಗುರ್ದಣ್ಣ
ತನ್ನಪ್ಪ ಮುತ್ತಜ್ಜ ಹುಟ್ಟಿದ ಗುಡೀಲೆ
ಚೆನ್ನಿ ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಕೂಡಿ ಬಾಳ್ವೆಯಮಾಡಿ
ಕೂಡೇಲ ದೇವರಿಗೊಪ್ಪು ವಂದಿದ್ಧ.
ಚೊಚ್ಚಲು ಹೆಸುಗೂಸು ಸೋಮಿಗೆ ಸಂದಿತು
ಎದು ಕೆಡ್ಡಾಸವು ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ತೆರೆವಾಗ
ನೆಚ್ಚಿದ ಹೊಲ್ತಿಯ ಪಂಜುರ್ಲಿ ಕೊಂಡೋಯ್ತು
ಮುಗಿತಂದು ಸೋಮಿಗೆ ಹೆತ್ತಬೈಮಣವೂ || ೧ ||

ಗುರು— ಸೋಮಿ ಸೋಮಿ,

ಅಳಬೇಡ ಚೆನ್ನಿ

ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವ್ಯಾಗೆ

ನಿನಗಾಗಿ ಹೊನ್ನಿ

|| ಪಲ್ಲವಿ ||

ಮೇಳ—ಹೊಲ್ತಿಯ ಹೋಗಿಂದು ಹತ್ತು ಆಮಾಸಿ

ಅವನೆದೆ ಕಡಿವುದು ದುಃಖಕ ತಮಾಸಿ !

ಆದರು ನುಂಗುತೆ ಸಂಕ್ಟದ ಸಂತೆಯ

ಸೋಮಿಯ ಮುಂದಕೆ ನಗ್ತಾಲಿ ಇರುವ.

ಕಾಗಿಯ ಬಣ್ಣದ ಮುಗಿಲದು ಬಸಿರಾಗಿ

ಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿಯ ಹೆರಲಾರದೇನು ?

ಆಟಕ್ಕೊ ನೋಟಕ್ಕೊ, ತಿಂಡಿಗೊ ತೀನಿಗೊ

ಸೋಮಿಯ ಕೆನ್ನೆಯು ಚಂಡಿಯಾಗಿಲ್ಲ

|| ೨ ||

ಗುರು— (ಪಲ್ಲವಿ)

ಮೇಳ—ಆರಾಗಿ ಏಳಾಯ್ತು ಎಂಟು ಮತ್ತಿರಡು

ಹಳ್ಳದ ನೀರಂತೆ ಹರಿಯಿತು ವರ್ಷ

ಕೂಸಿಗೆ ಬೇಸರ ಬರಬಾರದೆಂದು

ಎಲ್ಲೊದ್ದು ಅಲ್ಲವಳ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ

ನಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಲಿ, ಕೊಯ್ಲೇ ಇರಲಿ

ನೆಂಟರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹಬ್ಬಾನೆ ಇರಲಿ

ಬಿಟ್ಟೇಕೆ ಎಂದೆಂದು ಹೋದನ್ನೆ ಅಲ್ಲ

ಇಬ್ಬ ಹೊಟ್ಟೆಗು ಬೆನ್ನಿಗು ಒಂದೇ ಚರ್ಮ

|| ೩ ||

ಗುರು— (ಪಲ್ಲವಿ)

ಮೇಳ—ಅನ್ನದ ಅಗಲಾಣೆ ಮುಸ್ಸಂಜೆಯಾದರು

ಸೋಮಿಯ ಮುಂದಕೆ ನಗದವನಲ್ಲ

ತನ್ನೊಟ್ಟಿ ತಂಪಾಗ್ಗೆ ವಾರವೊಂದಾದರು

ಬಾಲೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಳಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಯಾರೆಲ್ಲ ಅಂದಿಲ್ಲ ಗುರುನ ಕರಿಕರೆದು

‘ಇನ್ನೊಂದುಮದುವ್ಯಾಗು, ಬೆಳೆಲಿಲ್ಲವೆ ಮಗಳು !’

ಹೆಗಲೆಲ್ಲ ಹೊರ್ತೀಯ ಕುದ್ರೀಯೆ ಏನ್ ನೀನು
ಮಲತಾಯಿ ಎಂಬುದು ರಕ್ಕಸಿಯೇನು?

|| ೪ ||

ಗುರ್ಮ— (ಪಲ್ಲವಿ)

ಮೇಳೆ—ಯಾರೇನು ಅಂದರು ಕುಡಿನಗು ನಗ್ಗಿದ್ದ
ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಬಂಧ ಕನವರಿಸಲಿಲ್ಲ.
ಸೋಮಿಯು ಬೆಳೆದಳು ಎಂಬುದು ಬಲ್ಲ
ಹೋದಲ್ಲಗೊಯ್ದುದು ಸಾಧ್ಯ ಇದಿಲ್ಲ.
ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದಿನ ಅಪ್ಪಬೈ ಇಲ್ಲದ
ಹೈದನ ಎಲ್ಲಿಂದೋ ಗುಡೀಗೆ ಕರ್ತಂದ
'ಹೈದಾನ ಕೂಡಿ ಆಡ್ತೀರು ಸೋಮಿ
ಆಡೋದೆ ಮರೆತಿಯಾ ಇಲ್ವಾದ್ರೆ ರಾಮ'

|| ೧ ||

ಗುರ್ಮ— (ಪಲ್ಲವಿ)

ಹಾಡು ತೀವ್ರಗತಿ--ಪಲ್ಲವಿ ಸಮಗತಿ)

ಮೇಳೆ—ಚನಿಯಗೆ ವರ್ಷ ಹನ್ನೆರಡು
ಸೋಮಿಗೆ ಹತ್ರಮೇಲೆ ಎರಡು,
ಗೆಳೆಯರು ನಮ್ಮೆರಡು ಚಿಗುರಿ
ಒಕ್ಕಾಲಮೇಲ್ಕುಣಿವ ಬುಗರಿ
ದಿನಹತ್ತು ಹೋಯಿತು
ಚನಿಯ ಮನೀಗ್ಬಂದು
ಸೋಮಿಗೆ ಸೊಗೊಂದು
ಕೈಮೇಲ್ಕುಣಿದ್ದಾಂಗಿತ್ತು |
ಹತ್ತಂದ್ಯಾಗ ಕಲ್ತಾಡು
ಹತ್ತೂರಾಗಿದ್ದಾಟ
ಒಂದೊಂದೆ ಗೆತ್ತಿಗೆ
ಕಲ್ಸುತ್ತೆ ಬಂದಾನು |
ಚಿಣಿಯಾಟ ಚಂಡಾಟ
ಜಿಬ್ಬಿ ಗಜ್ಜುಗದಾಟ
ಬೇಸರ್ಕಿ ಬರುಮುಂಚೆ

|| ಪ ||

ಕಥೆ ಹೇಳುವಾಟ |

ಅದು ಮುಗಿವುದರೊಳಗೆ

ಕಥೆಗೆದುರು ಕಥೆಯೊಡ್ಡಿ,

ಬಂಡಿಗೆ ಬಾಲಕೊಡ್ಡಿ,

ಹಿಂಗೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿತ್ತು ಗೆಳೆಯರ ಗಳಿಗೆ

|| ೧ ||

ಸೋಮಿಯ ಮದುವೀಯ

ನೆನಪೊಂದು ಹಾದರೆ

ತನ್ನೀವ ಬದ್ವೀತೆ

ಕೂಸನ್ನ ಬಿಟ್ಟು

ಆಯೊಚ್ಚಿ ಹತ್ತೆಂದ್ರೆ

ಮೈ ಇಡಿ ಉರಿತಿತ್ತು

ನಡು ಹಗ್ಗಿ ನೊಳಗೂ

ಕತ್ತಲೆ ಕವಿತಿತ್ತು |

ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗೆಗೆ

ಬೇರೊಂದೆ ಬುದ್ಧಿಯು

ಎನಾರು ಆಕೊಳ್ಳ

ಮಗಳಾದ್ರೆ ಸುಖಿಯು |

ತಾನ್ವಿಂಗಳೂ ಸಾಯ್ವವ

ವರ್ಸಾಯ್ವ ನಾಲ್ಕತ್ತು

ಅವಳಾದ್ರೆ ಚಿಕ್ಕನ್ನ

ಸುಖವಾಗಿ ಬದ್ವಿದ್ರೆ ನೋಡಿ ಸಾಯ್ವಹುದು

|| ೨ ||

(ಪಲ್ಲವಿ)

ತಿಂಗಳಾರು ಕಳೆತೀಗ

ಚನಿಯ ಮನೀಗ್ಬಂದು

‘ಬಳಿ’ಯೊಳಗೆ ಬೆಳೆದಂತೆ

ಚಿಂತೆಂಬುದಿಲ್ಲ |

ಆಟಾಟ ಆಡೂತ

ಸೋಮಿ ಚನಿಯರು ಕೂಡಿ

ಗಣಿತನಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಎಣಿಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ |
ವರ್ಸಾಯ್ತು ಈಗೊಂಡು
ಮಂಕೇನೊ ಮರ್ಳೇನೊ
ಸೋಮಿ ಚನಿಯರ ಜೀವ
ಕಂಚಿನ ಎರಕ |
ದಿನಗಳು ಹ್ಯಾಂಗೇನೋ
ಹಕ್ಕಾಂಗೆ ಹಾರ್ತಾವೆ
ಇಬ್ಬರು ಕಾಂಬುಕೆ
ಗೂಡುಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದ ಗುಬ್ಬಿ ಹಾಂಗೆ
(ಪಲ್ಲವಿ)

|| ೨ ||

ಒಂದಿನ ಗುರ್ದಣ್ಣ
ಮಕ್ಕಳು ಇಬ್ಬರ
ಉರ್ದಂದಿ ಮದ್ದಿಗೆ
ಜತೇಲಿ ಒಯ್ದ |
ಮನಿಗ್ಬಂದು ಸೋಮಕ್ಕ
ಮದುವಣ್ಣಿ ಅಗ್ಗಾಳೆ,
ಕಾಡಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ,
ತಲೆಗಿಟ್ಟು ಎಣ್ಣೆ |
ಚನಿಯಪ್ಪ ಕಮ್ಮಿಯೆ!
ಮದ್ದುಗ ಅಲ್ಲೇನ?
ಹುರಿಹಗ್ಗದ ನೇವಳ
ನಡುವಿಗೆ ಬಿಗಿದ |
ಸೋಮಿಗೆ ನಾಚೇಕೆ
ಚನಿಯಂಗಿ ಮಾತಿಲ್ಲ
ಆದರೂ ಆಟಕ್ಕೆ
ಬೇಕಷ್ಟು ಮದಿವ್ಯಾಗಿ ಸುಖಪಟ್ಟಾರೆ
(ಪಲ್ಲವಿ)

|| ೪ ||

ಇಬ್ಬರ ಮನಸಲ್ಲೂ
ಕನಸಿನ ಮದವೀಯು
ನೆನಸೊಳಗು ಉಳಗೊಂಡು
ಮಾಯಾ ಹೆಣೆತು |
ಸೋಮಿಗೆ ಮನೆವಾರ್ತೆ
ನೆಚ್ಚೀಗೆ ಕೆಲಸವು
ಚನಿಯಗೆ ಹೊರಗಿನ
ಕಜ್ಜ ಬದುಕುಗಳು |
ಅಟದ ಗಂಡಂಗೆ
ಒಂದಿನ ಜ್ವರ ಬಂದ್ರೆ
ಸೋಮಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ
ಹೊಳೆಹೊಳೆ ನೀರು |
ಜ್ವರಬಿಟ್ಟ ಮರ್ದಿನ
ಇಬ್ಬರು ಸೇಕೊಂಡು
ಗುಳಿಗಂಗೆ ಮಣಿದಾರು
ಆರ್ಕಾಸ ಕಳ್ಳೀನ ಹರಕೆಯ ಹೊತ್ತು

|| ೫ ||

ಮೇಳ. — ಚನಿಯಗೆ ವರ್ಷ ಹನ್ನಾರು
ಸೋಮಿಗೆ ಹೆತ್ತ ಮೇಲೆ ಆರು
ಮನಸಿನ ಮಂಡಿಗೆಯೊಳಗೆ
ನಿಜವನು ಮರೆದಿಹ ಗಳಿಗೆ

|| ೬ ||

ಮೇಳ—[ತಾರಕದಲ್ಲಿ]

ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಬಾಲೆ
ಹಲ್ಲೆಂದರೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜೊಲ್ಲಿ
ಕಣ್ಣಾಲಿ ಥಳಿಸು ಹೆದ್ದುಂಬೆ
ಕೆನ್ನೆ—ಉಬ್ಬಿದ ಗಜನಿಂಬೆ
ಪಾರ್ಜಾತ ಹೊವಿನ ಕಂಫು
ನಾಗ ಸಂಪಿಗೆಯಂಥ ರೂಪು

ಹಕ್ಕಿಯ ಗಂಟಲ ಇಂಪು

ಸೋಮಿಲಿ ಸೇರ್ಯಾವು ಸೊಂಪು

[ವೃದ್ಧಗತಿಯಿಂದ]

ಸೋಮಿಯು—ಈಗ—ಅಂಥವಳು

ಗುರ್ದನ—ಮುದ್ದಿನ—ಮಗಳ

ಮೇಳ—

ಗುರ್ದನ ಗುಡೀಗೆ

ನಂಟು ಬಂದಾರು

(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಗುರ್ದ—

ಓ ಸೋಮಿ ಬಾರೆ

ಸಮ್ಮಾನ ಮಾಡ್ತಾಗ ||

(ಉತ್ತರಾರ್ಧ)

ಮೇಳ—

(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಗುರ್ದ—

ಓ ಸೋಮಿ ಬಾರೆ

ಎಸರು ಇಡ್ತಾಗ ||

ಮೇಳ—

(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಗುರ್ದ—

ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ್ರಪ್ಪ

ಯಾಕೆ ಬರ್ತಾರೊ ||

ಮೇಳ—

(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಗುರ್ದ—

ಇಷ್ಟು ದಿನ ಯಾರಿಲ್ಲ

ಈಗ ಯಾಕಪ್ಪ ||

ಮೇಳ—

(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಗುರ್ದ—

ಅಲ್ಪಾಣು ಸೋಮಿ

ಇನ್ನು ಬರ್ತಾರೆ ||

ಚನಿಯ—

ಎಲ್ಲಿಲ್ಲವೆವರೂ

ಯಾಕೆ ಬರ್ತಾರೋ—

(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಸೋಮಿ—

ಹೌದಂತೆ ಚನಿಯ

ಬಹಳ ಬರ್ತಾರೆ

ಚನಿಯ—

(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಸೋಮಿ—

ನನ್ನನ್ನೆ ಕಾಣ್ತಾರೆ

ದಿಟ್ಟ ಬಿಡ್ತಾರೆ

ಚನಿಯು—(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಸೋಮಿ—ಅಷ್ಟೊಂದು ಬಂದವರು
ಮೂಕರೇನಪ್ಪ

ಚನಿಯು—(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಸೋಮಿ—ಆ ಮೊನ್ನೆ ಬಂದಾತ
ಹುಬ್ಬು ಹಾರ್ದಿದ

ಚನಿಯು—(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಸೋಮಿ—ಆ ನಿನ್ನೆ ಹೋದವ
ಮಗುಳು ನಗುತ್ತಿದ್ದ

ಚನಿಯು—(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಗುರ್ದ— ನಂಗ ತಿಳಿತೂ
ನಿನ್ನ ಕಾಂಬೋಕೆ.
ನೀಮದ್ವಿ ನೆರೆದಿದ್ದಿ
ಕಾಣ್ಲೆಕ್ಕೆ ಬಂದಾರೆ

ಸೋಮಿ—ನನ್ನ ತಟ್ಟೇಡಾ
ಗುಡಿಯ ಹೊರಗಂಟಿ
ಆ ಮದ್ದಿನೆ ಬ್ಯಾಡಪ್ಪ
ಮನೆಯ ಬಿಡ್ಲಾರೆ

ಗುರ್ದ— ಹಾಂಗನ್ನೇಡಾ
ನನ್ನ ಹೆಂಗರು
ನೀ ಹೆಣ್ಣು ಅದ್ದೇಲಿ
ಮದ್ದಿ ಬ್ಯಾಡೇನೆ?

ಸೋಮಿ—ಮದ್ದಿ ಬ್ಯಾಡಪ್ಪ
ನಾ ಗುಡಿಯ ಬಿಡ್ಲಾರೆ
ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ
ಪ್ರಾಣ ಹಾರೀತು.

ಗುರ್ದ— ಹಾಂಗನ್ನೇಡಾ
ಗುಂಗುರು ಕೂದಲವಳೇ

ನನ್ನ ಕೂದ್ಲು ನೆರೆಲಿಲ್ಲ
ಜೀವ ಶಾಸ್ತ್ರತವಾ

ಮೇಳೆ— ಮಾತು ಎಲ್ಲವಾ
ಚನಿಯ ಕೇಳ್ಯಾನು

(ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಚನಿಯ— ಆ ಸೋಮಿ ಬಿಟ್ಟೋದ್ರೆ
ಹ್ಯಾಂಗೆ ಬದಕ್ಕೇನು

ಮೇಳೆ— (ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಚನಿಯ— ನನ್ನಾಟದ ಹೆಂಡ್ತಿಯು
ಹಾರಿಹೋಗ್ತಾಳೋ!

ಮೇಳೆ— (ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಚನಿಯ— ನನ್ನಾಕೆ ತಂದಾರು
ಬೆಳೆಸಿ ಬಂದಾರು.

ಮೇಳೆ— (ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಚನಿಯ— ಹಾದೀಲಿ ಸಾಯ್ತಿದ್ದೆ
ಗೋಳು ತಪ್ಪಿತ್ತು

ಮೇಳೆ— (ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಚನಿಯ— ಆ ಸೋಮಿ ಹೋದ್ದೇಲೆ
ಬದುಕು ಉಳ್ಳೀತಾ.

ಮೇಳೆ— ಸನಿಯಾರ ಒಂದು ಬಂತು ನೋಡಿ
ಗುರ್ದನ ಕಾಂಬೋಕೆ ನಂಟು ನೋಡಿ
ಮೇರಿಗೆ ಗುರ್ದರ ನರ್ದ ನೋಡಿ
ಮರ್ದಾದಿ ಮಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ನೋಡಿ
ಮಗನೊಬ್ಬ ಇದ್ದಾನೆ ಏತು ನೋಡಿ
ಏತಂಗಿ ಮದ್ದೀ ಇಲ್ಲಾ ನೋಡಿ
ಸೋಮಿಯ ರೂಪ ಹೆಸರಾದ್ದು ನೋಡಿ
ಸಂಬಂಧ ಹೂಡೋಕೆ ಬಂಜಾನೆ ನೋಡಿ

ಗುರ್ದ— ನರ್ಸಣ್ಣ ಅಪ್ಪಾಪ ಅದೇನ್ ಹೇಳಿ
ನಮ್ಮ ಗುಡೀಗೆ ಬರಾದು ಹೆಚ್ಚೇ ಹೇಳಿ

ತಲೆಗೊಂದು ಮುಂಡಾಸ	"
ವೃತವನ್ನೆ ಹಿಡ್ಡನೆ	"
ಕೋಳಿಯ ಸುಳಿದಾರೆ	"
ದಿಬ್ಬಣ ಹೊರಟ್ಟಿತಿ	"
ಆರಾರು ದುಡಿ ಜೋಡು	"
ಲೇಲ್ಲೇಲಿ ಹೇಳ್ತಾರೆ ಲೇಲೇಲಿ ಲೇಲಿಲ್ಲ—ಲೇಲೇಲಿ ಲೇಲಾ	
ಸುಕ್ಕಾರ ಹೊಂಟಾರೆ	"
ಹಾದೀಮೇಲ್ ಹೋಗ್ತಾರೆ	"
ದಿಬ್ಬಣದ ಗೋಜಿಗೆ	"
ಬಾಂಬ್ಲೆಲ್ಲ ತೇಲ್ತಾರೆ	"
ಹಾದೀಯ ಉದ್ದಕ್ಕೆ	"
ಮದುವೆಯಾಗದಿದ್ದೋರು	"
ಬಾಯಿ ತೀರ ಬಿಡ್ತಾರೆ	"
ಐತಣ್ಣನ ಅದೃಷ್ಟ	"
ತಮ್ಮ ಹಣೆಮೇಲಿಲ್ಲ	"
ದಿಬ್ಬಣ ಹೊಕ್ಕಿದೆ	"
ಸನ್ಮಾನ ಉಕ್ಕಿದೆ	"
ಮಾನೂಲ ಒಪ್ಪಿಸ್ತಾರೆ.	"
ಊಟದ್ದೆ ಗದ್ದಲ	"
ಪಾಯಸದ್ದೆ ಪರಿಮಳ	"
ಸೋಮಿಗೆ ಸಿಂಗಾರ	"
ಬಿಳಿಸೀರಿ ಉಡ್ವೊರೆ	"
ಹುಣ್ಣಿಮಮಾಸಿಯ	"
ಸೀರೆ—ವೈ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ	"
ಮಣೆಮೇಲೆ ಬಂದಾರೆ	"
ದೀಪಕ್ ಸುತ್ತ ಬಂದಾರೆ	"
ತಲೆಬಾಗ್ಗಿ ನಿಂತಾಳೆ	"
ಐತಣ್ಣ ಉಬ್ಬನೆ	"

ಮೇಳ—|| ಪ ||

ಚನಿಯ—ಮದ್ವಿಯ ನೆನಕೊಂಡು ಮಾತನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟೆ
ನನ್ನ ಮೋರೆ ಕಾಣುತ್ತೆ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಟ್ಟೆ
ಸೀಟ್ಟಾದ್ಯ ಎಂದಾರು ಹೇಳ್ವಿಲ್ಲ—ಕೆಟ್ಟೆ

ಮೇಳ—|| ಪ ||

ಚನಿಯ—ಅಡ್ಡಿಯ ಒಲೆಮುಂದೆ ನೀ ಕುಂತಾಗ
ಬೆನ್ನಿಂದೆ ಇರದಿದ್ರೆ ಜೀವನೆ ಹೋಗ
ನಾ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೋದಾಗ ನೀನೂ ಹಾಂಗ

ಮೇಳ—|| ಪ ||

ಚನಿಯ—ಓ ಚನ್ನಿ ನಿನಗ್ಗನ್ನು ಹ್ಯಾಂಗೇ ಬಂತು
ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕೈ ಹಿಡಿದೆ ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟಂತು
ಬಾಳುವೆ ಬಣ್ಣ ಕೆಟ್ಟಿ ಬಾಳೋದೆಂತು

ಮೇಳ—|| ಪ ||

ಚನಿಯ—ಕಡ್ಡಾದ್ದು ಕೊಯ್ದಾದ್ದು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬೇತು.
ಗಟ್ಟಕ್ಕಿ ಹೋದರೆ ಕಾಸ್ಪಂದೀತು
ಹೊಟ್ಟೊಂದು ತುಂಬೂದು ದೊಡ್ಡಿಲ್ಲತ್ತು

ಮೇಳ—|| ಪ ||

ಎದೆಮೇಲೆ ಗಲ್ಲಿಟ್ಟು ಜೋಸ್ತಿಕೊಟ್ಟಿ
ಮನಸೆಲ್ಲ ಮಾತಿಂದ ಬೆಳಗೀಸಿಟ್ಟಿ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣೊಟ್ಟು ದಿಟ್ಟಿನಟ್ಟಿ

ಮೇಳ—|| ಪ ||

ಚನಿಯ—ಅಂಥವಳೆ ಕೈಯನ್ನ ಬಿಟ್ಟೋದ್ದಾಳಿ
ಬದ್ವಿದ್ದು ಸತ್ತೋದ್ದು ಯತ್ಪಾಸಿಲ್ಲೆ
ಎನಾರ ಆಕೊಳ್ಳಿ, ಬದುಕೇ ಒಲ್ಲೆ

ಮೇಳ—|| ಪ ||

ಐತಪ್ಪ—ಮುದ್ದು ಸೋಮಿಯೇ ನಿನಗೇನಾಯ್ತೆ—ಇಷ್ಟು
ನರ್ಸಕ್ಕಾ ನಗಲೊಲ್ಲೆ |
ದಿನವೆಲ್ಲವು ನೀಕೊರಕೆತ್ತೆ; ಏಸುಕರಿದ್ರಾ ಮದಿವೊಲ್ಲೆ |

ಹತ್ತು ಕರೆದ್ರೂ ನಿನ್ನ ಮಾತೊಂದೆ | ತಪ್ಪೇನಾ ಗೈದನೇನೆ
ಮುದ್ದು ಚನ್ನಯೆ ಬಳೆಮಾಡ್ತಾರೆ | ಗಳಿಗೆ ಒಂದೂ ತೊಡಲಿಲ್ಲ
ಹೊಸಕಡಿವಾರ ಸೀರೆತಂದ್ರೆ | ಉಟ್ಟುನಡೆದ್ದ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ
ಮದುವ್ಯಾಗಿ ಒಂದುದಾಯ್ತು | ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ
ನಿನ್ನ ಎದೇಲಿ ಏನು ಕೊರೆಯುತ್ತೆ | ಹೇಳಬಾರದೆ

ನನ್ನ ಮುಂದೆ

ಸೋಗಿಸೋರಗಿ ನೀ ಕಡ್ಡಿಯಾದಿ | ಉಂಡು ನೀನು

ಉಂಡ್ವಾಂಗಿಲ್ಲ

ಒಂದೆ ಚಾಪೆಯ ಬಿಡ್ಡಿಬಿದ್ದು | ಮೂಗಿಗೆ ತುರುಬೇತಾಗುತ್ತಿತ್ತು
ಕರೆದು ಅಪ್ಪಿದರೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆ | ಸಂಕಪ್ಪದ ಕೂಸ ಹಿಡ್ವಾಂಗಿತ್ತು
ನಿನ್ನ ಕಂಡು ಮಂಕಾಗಿದ್ದೆ | ಮಂಕೇನಿಂತು ಚಿಂತಿ ಬಂತು
ಹೀಗೆ ಆದ್ರೆ ಮುಂದೆ ಹ್ಯಾಗೆ | ಪ್ರಾಣದ ಹಕ್ಕು

ಗೂಡೊಳಿಪ್ಪದು

ನನಗಾಗಿ ನೀ ನಗಬ್ಯಾಡೆ | ಚೊಚ್ಚಲು ಬಸಿರಿನೆನಕೊಳ್ಳೆ
ಚಿಂತೆಯೊಳಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕೂಸು | ಕರಗಿ ಸಾಯ್ತೆ ನೀ ಕಾಣೆ
ನಾನೆ ಪಾಪಿ ಎಂದೊಂದಿದ್ದೆ | ಮಗುವಿಂದೇನು ಪಾಪ ಹೇಳಿ ?

ಮೇಲೆ—ಕೂಸಿನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಸೋಮಿ

ತಾನು ಬಸಿರಿ ಎಂಬುದು ನೆನೆದು

ಗಂಡನ ಪಿರಿತಿ ಎಣ್ಣೆಕೊಂಡು

ಗೋಳುಗರೆದು ಅಳ್ತಾಳೆ—ಅವನ ಕಾಲ ಹಿಡಿದಾಳೆ |

ಏತು—ಯಾಕೆ ಚನ್ನಿ ನೀ ಹೀಂಗಳುತ್ತೀಯ ಎದೆ ನಂದು ಒಡೆತದಿ

ಯಾಕೆ ನನ್ನ ಕಾಲು ಹಿಡಿವೆ | ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಏನಿಲ್ಲ

ನಿನ್ನೇಲ್ ನಾನು ಸಂಶಯವ | ನೆನೆಲಿಲ್ಲ, ಅಳಬ್ಯಾಡೆ

ಎಂಥಾದಿದ್ರೂ ಮರೆಬಲ್ಲೆ | ವಂಚ ನೀನು ನಗುದಾದ್ರೆ

ನಿಸ್ಸಗುಣಕೇ ಸಮನಿಲ್ಲ | ನಿನ್ನ ಮೋನ ಸೈಸದಲ್ಲ

ಅದುವೆ ಒಂದು ಚಿಂತೆ ನನಗೆ | ಸಂಶಯ ಎಂಬುದು

ಬ್ಯಾರಿ ಇಲ್ಲ

ನನ್ನ ಚನ್ನಿಯೇ ಚಂದಗೋಪಿಯೆ | ನಗು ಒಮ್ಮೆ ನಗು ಬಾರೆ

ಮೇಳೆ—ಮೌನದ ಕಟ್ಟೆ ಕಡಿಯಿತ್ತೀಗ

ಸಂಶಯದ ಮಾತು ಬಂದ ಗಳಿಗೆ

ಬಚ್ಚಿಡುದೆಲ್ಲ ತಪ್ಪು ಎಂದು

ಹೊಳೆ ಹೊಳೆ ದುಃಖ ಹರಿಸಿಯಾಳೆ ! ಬಾಯಿ

ತೆರ್ರೋಕೆ ನಿಂತಾಳೆ ||

(ವೃದ್ಧಗತಿಯಿಂದ ಸರಿಯುವುದು.)

ಸೋಮಿ—ನಿಮದೇನು ತಪ್ಪಿಲ್ಲ, ಈಸಾದ್ರು ಹುಳುಕಿಲ್ಲ

ಈಕಿಯ ಹಣಿಮೇಲೆ ಬರ್ಮಪ್ಪ ಬರೆದಿಲ್ಲ

ದೈವಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಬೇಡಾದವಳು || ಪ ||

ಯಾಕಾರು ಈ ಪಾಪಿ ಕೈ ಹಿಡಿದು ದಣಿತೀರ

ತುಂಬಿಚಲ್ಲವದೆಂದು ಕಡಲ್ತೀರ ಕುಡಿತೀರ ||

ನಿಂಜೋಸ್ತಿ ಒಲವೆಂದು ನನ್ನ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡೀರಿ

ಈ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದೆ ತಲೆಮ್ಯಾಗೆ ಕುರ್ಚೀರಿ ||

ಕುರ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಂತೇನು? ಮುದ್ದಿಟ್ಟು ಆಯ್ತೇನು

ನೀರು ತಪ್ಪಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತೊಂದು ಮೀನು ||

ನಾನಾರು ಸಾಕಪ್ಪ ಬಡಿದಾಟ ಮಾಡ್ತೇನು

ಮುಣಪ್ರೀತಿ ತೀರ್ಸೋಕೆ ಎದೆಯನ್ನೆ ಕಡೆದೇನು ||

ನಿಮ್ಮ ರಕ್ತನಾ ಪಡೆದು ತಾಯಾಪ ಗಳಿಗೆಗು

ಮುಣ ಸಾಲ ಹರಿಲ್ಲ ಬಡ್ಡಿಯು ತೀರ್ಲಿಲ್ಲ ||

ಈ ಜನ್ಮ ಕಳೆಯುತ್ತೆ ಹುಯ್ಯೊಂಡು ಹೀಂಗೋಳು

ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟುವೆ ದಕ್ಕಿಸೆ ನಿಮ್ಮಕ್ಕಳು ||

ಮಾತೊಂದ ಹೇಳ್ತೀನಿ ನಿಮ್ಮೆದೆಯ ಒಡ್ಡೋಕೆ,

ಭಗವಂತ ಮೆಚ್ಚೋಕೆ, ಈ ಹೊರೆಯ ತಗ್ಗೋಕೆ ||

ಹಾಂಗೆಂದು ಹೇಳ್ತೀನಿ, ಈ ಜೀವ ನಿಮದಲ್ಲ

ನನ್ನಿಂದ ಸುಖವಿಲ್ಲ ನನ್ನನಸೆ ನನದಲ್ಲ ||

ನನಗ್ಗತ್ತು ವರ್ಸಿತ್ತು ಚನಿಯಪ್ಪ ಮನಿಗ್ಗಂದು

ನಮ್ಮಪ್ಪ ಬರ್ಸಿಕೊಂಡ ನನ್ನಾಟಕ್ಕಾಯ್ತೆಂದ ||

ಚನಿಯಂಗು ಸೋಮಿಗು ವೈರೂಪ ಬೇರಿತ್ತು

ಆ ಮದ್ದಿ ದಿನಮೊರೆಗು ಜೀವ್ ಮಾತ್ರ ಬೆರೆತಿತ್ತು ||
 ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಅವನುಣ್ಣ; ಅವನಿಲ್ಲದೆ ನಾನುಣ್ಣೆ
 ಅಲ್ಲೆಕ್ಕೆ ಮದಿವ್ಯಾಯ್ತು ಔಂಡು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ||
 ಅಪ್ಪಂಗೆ ಎದುರಾಡಿ ಕರುಳ್ತವಿಯ ಬಾರದೆಂದು
 ನನ್ನನಸ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ನಾಹೊರಟೆ ನಿಮ್ಮಂದು ||
 ಅಂದೇಸೆ ನನ್ನನಿಯ ಗುಡಿಬಿಟ್ಟು ಹೊಂಟೋದ,
 ಎಂದೆಂದು ಅವನ್ನೆರಳು ಕಣ್ಣಿಂದೆ ಕಟ್ಟಿದೆ ||
 ಸೀವ್ ನಿಂತು ಮುಟ್ಟಿದ್ರೆ, ಏನಾರು ಆಡಿದ್ರೆ
 ಅವನೂಪ ಅಡ್ಡಂದು ತಡಿತದೆ ಏ ದೇವ್ರೆ ||
 ನಿಮ್ಮಗು ಹೊತ್ತೊಂಡು, ಆ ಚನಿಯನ್ನೆನೆಯುತ್ತೆ,
 ಈ ಜೀವ ನಡುಗುತ್ತೆ, ನರ್ಕೊಂದು ಕುಣಿಯುತ್ತೆ ||

ಮೇಳ—ಮಾತು ಮುಗಿದಿತ್ತು

ಧಾತು ಹಾರಿತು
 ಸೋಮಿ ತಾಯಿಯು ಅಲ್ಲೆ ಬಿದ್ದಾಳು
 ಐತು ಕಣ್ಣೀರ
 ಸೋತು ಸುರಿಸ್ಯಾನು
 ಸೋಮಿ ದುಃಖವ ತಾನು ಹೊತ್ತಾನು
 ಸುದ್ದಿ ಕಳಸ್ಯಾನು
 ತಾನು ಕುಂತಾನು
 ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದವಳ ಬಳಿಯೆ ನಿಂತಾನು
 ಮಾಸ ಸಂದಿತ್ತು
 ಸೋಮಿ ಬಾಯ್ತುಚ್ಚಿ
 ಹೊಟ್ಟೆ ಸೂಲೆಗೆ ಉರುಳುತಿದ್ದಾಳೆ
 ಗಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೂ
 ಸೋಮಿ ಕಿಮಿಯಾರೆ
 ಐತು ಏನನ್ನೊ—ಹೇಳ್ತ ನಿಂತಾನೆ
 ಕಾಲಬಂದೀತು
 ಸೋಮಿ ತಾಯಾಗೆ

ಅತ್ತೆ ಬಂದಾಳು—ಕೂಸುಕಂಡಾಳು ||
 ಚೋಟು ಕೂಸೊಂದು
 ಮಲಗಿಕೊಂಡಿಹುದು
 ತಾಯಿ ಗಳಿಗೆಯ—ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ||
 ಯಾರೊ ಹೊರಗಿಂದ
 ಕೂಗಿ ಕರೆದಾರು
 ಐತು ಎಲ್ಲವರ ದೂರ ಕೃಷ್ಣನು ||
 ಹೊರ್ಗೆ ಹೋಗುತ್ತೆ
 ಕರ್ಮ ತಂದಾನು
 ಯಾರೊ ಒಬ್ಬನು—ನೋಡಬಂದಾನು ||
 ಒಂದು ಚಣಕ್ಕೆ
 ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಾಳು
 ಸೋಮಿ ನಕ್ಕಾಳು—ಚನಿಯ ಬಂದಾನೆ !
 ತುಟಿಯ ಒಡೆದಾಳು
 “ನಂತಪ್ಪು” ಎಂದಾಳು
 “ಚನಿಯ ಹೋಗ್ತೇನೆ”—ಮಾತು ಮುಗಿಸ್ತಾಳು ||
 ಅಲ್ಲಿಗಾಗಿತ್ತು
 ದೀಪ ನೊಂದಿತ್ತು
 ಎಲ್ಲ ಮುಗಿತು—ಗೋಳು ಉಳಿಯಿತು ||

ಯಾರೋ ಅಂದರು

ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯ

ಸೂರು, ಭಿರ್ಮ—ಊರಿನ ಸುದ್ದಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವ ವಂಶತಿಗಳು.

ಚೋನು, ದೂನು, ಪಾಪ, ಸರನು,	ಇವೆಲ್ಲ ಊರವರು. ಸೂರು ಬಿರ್ಮರ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ರಾದ ಸುದ್ದಿಗಾರರು.
ಅಜ್ಜ, ಲಜ್ಜ, ಸಾಂಬ, ಈಸೂರ,	
ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ಕುಕ್ಕಪ್ಪ—	

ಸುಬ್ರಾಯ, ಸೇಸಣ್ಣ—ಸುದ್ದಿಗೆ ಆಗಂತುಕರಾಗಿ ಸೇರುವವರು.

೧

(ತೆರೆಯ ಒಳಗಿಂದ ಜನರ ಪಿಸು ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಸುವುವು.)

ಯಾರೋ ಅಂದರು !

ಏನಂತೆ ?

ಯಾರೋ ಅಂದರು ; ಯಾರೋ ಅಂದರು !!

ಏನಂತೆ ? ಏನಂತೆ ?

ಯಾರೋ ಅಂದರು ; ಯಾರೋ ಅಂದರು ! ಯಾರೋ ಅಂದರು !!

ಏನಂತೆ ? ಏನಂತೆ ? ಏನಂತೆ ?

(ಚೋಮಣ್ಣ, ದೂಮಣ್ಣ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ಚೋಮ—ಯಾರೋ ಅಂದರು !

ದೂಮ— ಏನಂತೆ ?

ಚೋಮ—ನೀರಿಗೆ ಹೋಪಾಗ ಸೂರಕ್ಕ ಮೊನ್ನೆ

ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಳಂತೆ ! ನೀರಿಗೆ

ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಳಂತೆ .

ದೂಮ— ಆ ಹಾಂ.

ಚೋ.— ನೀರಿಗೆ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಳಂತೆ.

ನೀರೇನು ಕೆರೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲವಂತೆ

ನೀರಿಲ್ಲ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬರಿ ಕೆಸರಂತೆ

ಕೆಸರೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳಂತೆ

ಬಿಕ್ಕಣ್ಣ ಓಡ್ಬಂದು ಕೈಕೊಟ್ಟನಂತೆ

ಮೇಲೆತ್ತಿ ಕಾಂಬಾಗ ಬರಿ ಹೆಣವಂತೆ.

ದೂ.— 'ಬರಿ ಹೆಣವಂತೆ' !

ಚೋ.— ಸತೆಣ್ಣವಂತೆ !

ದೂ.— ಹಿಂಗೇನು ? ಹಿಂಗೇನೂ ?

ಯಾಕೆ ಸೂರಕ್ಕ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಳೋ ?

ಕತ್ತಲಾಗಿತ್ತೇ, ಎಣ್ಣೆ ಬತ್ತಿತ್ತೇ ?

ಚೋ.— ಸಂಗಿ ಹೇಳ್ತೀನೆ, ಕತೆಯೆ ಬ್ಯಾಡುಂಟು.

ಗಂಡ ಹೆಂಡ್ತೊಳಗೆ ಅಷ್ಟು ಅಷ್ಟಂತೆ !

ಮೂ.— 'ಅಷ್ಟಕ್ ಅಷ್ಟಕಂತೆ!' ಅಂದ್ರೆ ಯಾಕಂತೆ?

ಬಿರು ಸೂರುಗೆ ಕಚ್ಚು ಯಾಕಂತೆ?

ಚೋ.— ಅದ್ಲೆ ಹೇಳ್ತೇನೆ: ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲ;

ಆದ್ರೆ ಮಾತ್ಕಾತ್ರ ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ನಾನೇ ಕಾಣ್ವೆದ್ದು ಕಂಡವು ಹೇಳಿದ್ದು.

ಕಂಡದ್ದು ಕಂಡಾಂಗ ಹೇಳಿದ್ ಕೇಳಿದ್ದು.

ಎದ್ರಿಗ್ ಅನ್‌ದಿದ್ರೂ ಹಿಂದಕ್ ಅಂತಾರ್

'ಬಿರು ಎಂಬವ—ಯಾಕು ಮಡಿದವ'.

ಮೂ.— ಬಿರುನ ಮಾತ್ಪಿಡು. ಗಂಡ್ವರ ಜಾತೀಲಿ

ತೆಗೆದು ಸುಳ್ಳಾಂಗ; ಹಾದೀಲಿ ಬಿದ್ದವ.

ನಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದ ಗಿಡದ ಲಕ್ಷಣ

ಬಿದ್ದು ಹುಟ್ಟಿದ 'ಹಾಗ್ಲಿ'ಗುಂಟೇನ ?

ಚೋ.— ಅದೇ ಅಂತೇನೆ,

ಅದೇ ಅಂತೇನೆ,

ಅದೇ ಅಂತೇನೆ

ಅವನಪ್ಪನ ಬೇರೆಲ್ಲ ನಂಗೇ ಗೊತ್ತು.

ಮೂ.— ಅವನಮ್ಮನ ಮನೆಯವರು ಎಲ್ರಿಗು ಹೊರ್ತು

ಚೋ.— ಅವನ ಕುಲಕೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಬೆವ್ರೆಂಬುದು ಸುರ್ಸಿ.

ಮೂ.— ಹಿಡಿದ್ ಹಿಡಿದು ಕೊಡಬೇಕು ಮಾರ್ಯಮ್ಮಂಗೇ ಸಿಸಿ,

ಚೋ.— ಹಾಂಗಿರ್ತ ಇವನೊಬ್ಬ ದುಡಿವಂತ ಮಗನೆ ?

ಮೂ.— ಅಂಗೈಯಾಗಿನ ಹುಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಯಾಕೆ ಏನ ?

ಚೋ.— ಅದೇ ಅಂತೇನೆ

ಅದೇ ಅಂತೇನೆ

ಅದೇ ಅಂತೇನೆ;

ಕಡಿಯಕ್ಕಿ ಕೆಲ್ಸವ ಮಾಡ್ಲವನೆ ಅಲ್ಲ.

ಮೂ.— ಹಾಗಿಂದ್ರ ದಿನಮಾತ್ರ ಹೋಗ್ತದೆಯಲ್ಲ !

ಚೋ.— ಅದ್ರ ಗುಟ್ಟು ಬ್ಯಾರುಂಟು, ಬಾಯ್ಬಿಡೋದು ಸಲ್ಲ.

ಮೂ.— ಒಳಗಿನ ಗುಟ್ಟು ಶಿವನಿಗೇ ಗೊತ್ತು ಎಂಬರಲ್ಲ !

- ಚೋರ.— ಸಂಜೆ ತನಕ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಮಗನಿವನಲ್ಲ.
ದೂ.— ಗುಡ್ಡಮ್ಮ ಗೂಡ್ಡಿಟ್ಟು ತಿರ್ಗೋಕೆ ಮರ್ಲ ?
ಚೋರ.— ಗುಮ್ಮಕ್ಕಿ ಇವನೂ; ಹೊತಾಕಂತತ್ತೆ ಎದ್ದ.
ದೂ.— ನೋಳ ಬೆಕ್ಕಿನ ಯಾಪಾರ ಕತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸುದ್ದ.
ಚೋರ.— ಅದೇ ಅಂತೇನೆ
ಅದೇ ಅಂತೇನೆ
ಅದೇ ಅಂತೇನೆ;
ಬೆಳ್ಳಿ ಪೂರಾ ಮೂಡೂಕೆಲ್ಲ; ಕೈಲಿ ಕಾಣು ಕಾಸು!
ದೂ.— ಸಾಜವಾದ ಕಜ್ಜಕ್ಕೆ ಕೊಡುವವರಿಲ್ಲ ಮೂಸು.
ಚೋರ.— ಕಲಿಯುಗ ಅಂಬುದದಕೆ, ಕಲ್ಪಿಗೇ ಕಾಲ.
ದೂ.— ಕಳ್ಳನವೋ ಎನ್ನುಣ್ಣೋ, ಸತ್ಯಕ್ಕಂತು ಸೋಲ.
ಕತೆಯ ಮರ್ತ್ಯಲ್ಲ!
ಕತೆಯ ಮರ್ತ್ಯಲ್ಲ!
ಕತೆಯ ಮರ್ತ್ಯಲ್ಲ!
ಚೋರ.— ಹೇಳುವುದುಳಿತೇ
ಕತೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ?
ಸರರ ಎಂಜಿಗೆ
ಬಾಯಿ ಹಾಕ್ಲೆಕ್ಕೆ
ತಾನು ಹೋದರೆ
ತನ್ನ ಅನ್ನಕ್ಕೆ
ಬೀದಿ ನಾಯಿಯು
ಬರೂದು ಮುಕ್ಲೆಕ್ಕೆ
ದೂ.— ಹೆತ್ತಾರೆ ಹೇಳು !
ಹೆತ್ತಾರೆ ಹೇಳು !
ಹೆತ್ತಾರೆ ಹೇಳು ! ಆದ್ರೆ ಬಿಡ್ತನ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲ ?
ಚೋರ.— ಮಿಣ್ಣಿಗಿದ್ದವರ
ಬಣ್ಣ ಮ್ಯಾಲಂತೆ
ಹೆಣ್ಣು ಆದವಳು

ತಾಳಿಕೊಂಡಾಳೆ ?
 ಉಟಕ್ಕಿಲ್ಲದ
 ಉಪ್ಪು ಯಾಕಂತೆ ?
 ಜತೆಗಿಲ್ಲದ
 ಗಂಡ ಯಾಕಂತೆ ?

ಮೂ.— ಅದು ಮಾತಣ್ಣ
 ಅದು ಮಾತಣ್ಣ
 ಅದು ಮಾತಣ್ಣ.....ಅಂದ್ರೆ ಬೇರಾರ್ ಕರ್ತಲೇನಣ್ಣ

ಚೋ.— ಕೇಳು ಮಾಮಣ್ಣ
 ಕರೊದ್ಯಾಕಣ್ಣ ?
 ಹೆವ್ವು ಬಿದ್ದಿದ್ರೆ
 ಹದ್ದಿಗೆ ಹೇಳ್ತಾರ ?
 ರೂಪು ಒಂದಿದ್ರೆ
 ಊರಿಗೆ ಊರುಂಟು,
 ಯಾವನೋ ಬಂದನು
 ಗಂಟು ಬಿದ್ದನು.

ಮೂ.— ಸಮ ಆಯ್ತಣ್ಣ.
 ಸಮ ಆಯ್ತಣ್ಣ.
 ಸಮ ಆಯ್ತಣ್ಣ ಸೆಗಣಿ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಹುಳು ಸಾವಿರ!

ಚೋ.— ಕ್ಯಾದಿಗೇಗೆ ಬನಕ್ಕೆ ಹಾವೇ ನಂಟು
 ಚಳ್ಳನ ಕಾಯಿಯು ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಂಟು.
 ತೊಡಮೆಯ ಗೂಟವ ಮನೆಯವನೆ ಕಿತ್ತ.

ಮೂ.— ಕಾದಿದ್ದ ಎತ್ತಿಗೆ ಹಿತ್ತೆಲ್ಲ ಭುಕ್ತ.

ಮೂ.— ಅದು ಇರ್ಲಣ್ಣ
 ಅದು ಇರ್ಲಣ್ಣ
 ಅದು ಇರ್ಲಣ್ಣ.....ಕೆರೆ ಕತೆಯೇನು ಬೇಗ ಹೇಳಣ್ಣ

ಚೋ.— ನೀನೊಬ್ಬ ಬೆಪ್ಪ! ಹೇಳಲೇನುಂಟು ?
 ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳ್ತೆ, ಗುಟ್ಟೆಲ್ಲಂಟು ?

ಬಂದಿನ ಬಿರ್ಮರಾತ್ರೇನೆ ಬಂದ :
 ಬಂದನ್ನೇ ಕೂಗಿ, 'ಬಾಗಿಲು' ಎಂದ.
 ಕೂಗಿದ, ಕೂಗಿದ ಗಂಟಲೇ ಸೀಳಿ,
 ಬಾಗಿಲ ತೆರಿಲಿಲ್ಲ ಆ ಮಾಂಕಾಳಿ.
 ಸಿಟ್ಟಿಂದ ಕುದಿತಾನೆ ನಮ್ಮಣ್ಣ ಬಿರ್ಮ.
 ಬಾಗಿಲು ಮುರಿದದ್ದೆ—ಗೊತ್ತಾಯಿತು ವರ್ಮ :

ದೂ.— ಹ್ಯಾಪ್ ಚೋಮಣ್ಣ.

ಹ್ಯಾಪ್ ಚೋಮಣ್ಣ.

ಹ್ಯಾಪ್ ಚೋಮಣ್ಣ.... ಇವನಿಗಂತೇನೆ ಅದೇ ಮದ್ದಣ್ಣ.

ಚೋ.— ಸನ್ನಿರು ದೂಮಣ್ಣ, ಕತೆ ಕೇಳು :

ಬಂದವಂಗೆ ಬಿತ್ತೇಟು; ಗೋಳೇ ಗೋಳು.

ಬದ್ಧಿದ್ದೆ ದೊಡ್ಡಂತ ಅವ ಪಲಾಯ್ನ;

ಸೂರಕ್ಕಂಗೆ ಆಯ್ತಂದು ಮನೆ ಕೆರೆ ಅಯನ.

ದೂ.— ಹಾಂಗೆ ಆಯ್ತೇನು!

ಹಾಂಗೆ ಆಯ್ತೇನು!

ಹಾಂಗೆ ಆಯ್ತೇನು!.... ನಿಜಕು ಲಾಯ್ಕಣ್ಣ.

ಚೋ.— ನೀರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಸೂರಕ್ಕ ಮೊನ್ನೆ

ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಳಂತೆ | ನೀರಿಗೆ

ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಳಂತೆ.

ನೀರೇನು ಕೆರೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲವಂತೆ.

ಕೆಸರೊಂದು ಅದರೊಳಗೆ ಕಮ್ಮಿಲ್ಲವಂತೆ

ಹಾಂಗಿದ್ದು ಅದರೊಳಗೆ ಹಾರಿದಳಂತೆ

ಗಂಡನ ಮೇಲ್ನಿಟ್ಟ ಕಾರಣವಂತೆ.

ಈ ಜೀವ ಬ್ಯಾಡೆಂದು ಮುಗಿಸಿದಳಂತೆ

೨

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಗುಜು ಗುಜು ಸದ್ದು ಕೇಳುವುದು)

ಯಾರೋ ಅಂದರು!

ಏನಂತೆ ?

ಯಾರೋ ಅಂದರು! ಯಾರೋ ಅಂದರು!

ಏನಂತೆ ? ಏನಂತೆ ?

ಯಾರೋ ಅಂದರು! ಯಾರೋ ಅಂದರು! ಯಾರೋ ಅಂದರು.

ಏನಂತೆ ? ಏನಂತೆ ? ಏನಂತೆ ?

(ಅಚ್ಚಣ್ಣ ಮತ್ತು ಲಚ್ಚಣ್ಣರು ಸೇರಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಬರುವರು)

ಅಚ್ಚಣ್ಣ— ನೀರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಸೂರಕ್ಕ ಮೊನ್ನೆ
ಜಾರೀ ಬಿದ್ದಳಂತೆ | ನೀರಿಗೆ
ಜಾರೀ ಬಿದ್ದಳಂತೆ.

ನೀರೇನು ಕೆರೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲವಂತೆ
ಕೆಸರೊಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಿಲ್ಲವಂತೆ
ಹಾಂಗಿದ್ದು ಅದರೊಳಗೆ ಹಾರಿದಳಂತೆ
ಗಂಡನ ಮೇಲ್ನಿಟ್ಟು ಕಾರಣವಂತೆ
ಈ ಜೀವ ಬ್ಯಾಡೆಂದು ಮುಗಿಸಿದಳಂತೆ.

ಲಚ್ಚಣ್ಣ— ಹಾಂಗೊಂದು ಸುದ್ದ್ಯಂಟು; ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ!
ಸಂಗತ್ಯಾನುಸಾರೊಂದು ತಿಳಿಯೋದೆ ಇಲ್ಲ.
ಅವರ್ಮನೆಗಂಟ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಇಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ
ತಳಕ್ಕಂತು ಮುಟ್ಟುದಿಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿಯ ಜಲ್ಲ

ಅ — ಅದರ ಗುಟ್ಟು ನಾಬಲ್ಲೆ
ಬಿರುಮೇನು ಹೊಸಬಲ್ಲ.

ಲ.— ನನಗಂತು ಸೂರಕ್ಕ
ಒಂದಾಲೆಕಕ್ಕೆ ಸೊಸೆಯಲ್ಲ.

ಅ.— ಹಾಂಗಿದ್ದೆ ಸೊಲ್ಲಲ್ಲ;
ನಂಟ್ರ ಮುಂದೆ ಒಯಿನಲ್ಲ.

ಲ.— ನಿಂಗ್ ಮರ್ಫು ಲಚ್ಚಣ್ಣ!
ಸತ್ಯಕ್ಕೇನು ದಾಷ್ಟಿಣ್ಣ
ನಂಟ್ರವರು ಅಂದ್ವಾತ್ರೆ
ಕಳ್ತನಕ್ಕ ಏನ್ ಹತ್ರ ?
ಸುಳ್ಳಿಗೆ ತಳವಿಲ್ಲ! ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ವಯೆಯಿಲ್ಲ.

ಇದ್ದದ್ದ ಹೇಳಿಲ್ಲ, ಅವಳು ಸತ್ತು ಚಿಂತಿಲ್ಲ.

ಅ.--- ಹಾಂಗಿದ್ದ ಹೇಳೋನೆ, ತಪ್ಪಿದ್ದ ತಿಳಿಸೋನು

ಲ.--- ತಪ್ಪೇನು ಒಪ್ಪೇನು ? ಇದ್ದದ್ದ ಹೇಳೋನು.

ಅ.--- ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿದು

ಸುಳ್ಳೆಂದು ತಿಳಿಬೇಡ ಲಚ್ಚಣ್ಣ ನೀನಿದ

ಲ.--- ಓ.....ಹಾಂಗೇನು ?

ಅ.--- ಬಿರ್ಮನ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ, ಏನೇನು ಇಲ್ಲಿಂತೆ.

ಸೂರಕ್ಕನ ಸೊಕ್ಕೇ ಕಾರಣವಂತೆ

ಲ.- ಓಹಾಂಗೇನು ?

ಅ.--- ಹೊರಗಂಟ ಹೋದವ ಹೊತ್ತಿಗುತ್ತಿಂಚೆ ಒಂದಂತ

ಅಸ್ತಿಗೆ ನೀರಿಂದು, ಕೇಳಿದನಂತೆ.

ಲ. ಓ.....ಹಾಂಗೇನು!

ಅ. . ತರ್ತಾನೆ ಎಂದವಳು ಒಳಮನೆಯ ಸೇಕೂಂಡು

ಗುಜು ಗುಜು ಅಂದದ್ದು ಕಿಪ್ಪಿಗೆ ಬಿತ್ತಂತೆ

ಲ.- ಓಹಾಂಗೇನು!

ಅ.- ದಿಗಿಲಾಯ್ತು ಬಿರ್ಮಿಗೆ ಸರಸರ ಒಳಗೊಡ್ಡ

ಬ್ಯಾರೊಬ್ಬ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದನು.

ಲ.- ಓ.....ಹಾಂಗೇನು!

ಅ. ಒಟ್ಟಿನ ಬಿರ್ಮಣ್ಣ ? ಎದೆ ರಕ್ತ ಕುದಿವಾಗ

ಕೆನ್ನೆಗೆ ನಾಕೇಟು ಏರ್ಪಿದನಂತೆ

ಲ.- ಯಾರರಿಗೆ ?

ಅ.--- ಬಂದವರಿಗೆ ನಾಕೇಟು. ಇವರಿಗೆ ಎಂಟಂತೆ

ಒತ್ತಿಒಪ್ಪ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೇಬಿಟ್ಟ.

ಲ.- ಯಾರವ ?

ಅ.- ಒಂದಂವ ಯಾರಂದ್ರೆ ಅವನಲ್ಲೆ ಮತ್ಯಾರು ?

ಪರಮಣ್ಣನ ಸಣ್ಣಗ ಸುಬ್ರಾಯನಂತೆ.

ಲ.--- ಲಾಸ....ಯ್ಯಾಯ್ತು.

ಹಾಂಗಿದ್ದ ಹೇಳೋನೆ ಆ ಕಥೆ ಬ್ಯಾರುಂಟು

ಹೆಂಗ್ನೊಳಗೆ ಸುಳಿದಿಟ್ಟರೆ, ಸೂರಕ್ಕ
| ಸುಳ್ಳಲ್ಲ
ಅವಳ ಕಣ್ ನಾಟದಿದ್ದ ಜನವಿಲ್ಲ ||

ಪರಮಣ್ಣನ ಮಗಚಂದ; ಪಿರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದವ
ತೊಂಡೆ ಹಣ್ಣಿನ ತುಟಿ ಕಂಡ್ಲು ಸೂರಕ್ಕ
| ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ಗುಂಡಿನಂಥ ಹುಡುಗನ ಸೆಳೆವಾಳು ||
ಅಂಚಿನಾಗೊಂದಿನ, ನಾಬೈಲಲ್ಲಿ ಬಪ್ಪಾಗ
ಸುಬ್ರಾಯ ಸೂರಕ್ಕ ಮೆರಿತಿದ್ದು
| ಮದವೇರಿ
ಹೆಗಲ್ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗಿತ್ತಿ ||

ನಾ ಬಂದು ಕಾಣ್ಲಿಲ್ಲ; ಸನಿಯಕ್ಕು ತೇಲ್ಲ
ಹೊಳೆಗಿಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣವಳು ಚಳಿಯೇನು!
| ಅಚ್ಚಣ್ಣ

ಅ. — ಬೈಲಲ್ಲಿ ಒಂಗಳಾದ್ರೆ ಮನ್ಯಂಗೆ ?
ನಾನವಳ ಗಂಡಾದ್ರೆ ಎಂದೆ ಪಡ್ವಾಗತಿದ್ದು
ಬಾಳ್ವಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದವ ಗಂಡೇನು ?

| ಆ ಬಿರ್ಮ
ಬೊಳ್ಳೊದೆ ಸಮವಂತೆ ಮಿಸೀನ. ||

ಇವ ಬೆಪ್ಪ ಆದ್ದಕ್ಕೆ ಅವಳು ಬಾವಿ ಹಾರಿದ್ದು
ನೀರಿಲ್ಲದ ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾರ್ತಾರೋ
| ಯಾರಾದ್ರು
ಹಾರಿದ್ದು, ಇವನ್ಯಾಕೆ ತೆಗೆಬೇಕು ? ||

ಲ. — ಅವನ್ ತಪ್ಪು ಏನುಂಟು, ಹೆಣವಾದ್ರು ತೆಗೆಬ್ಯಾಡ್ಡ

ತೆಗೆದದ್ದು ನಿಜವಾದ್ರೆ, ಸತ್ಲೇನೋ
| ನಿಜವು

ಸಾಯೂಕೆ ಎಂದವಳು ಹಾರಿಲ್ಲ,

ಅ. — ಬಿರ್ಮನ್ನ ಹೆದರೋಕೆ ಹಾರಿರಬೇಕು ಗಟ್ಟಿಗಿತ್ತಿ
ಕಾಲಿಗೆ ಸೆರಗಡ್ಡೆ ಆಯ್ತಂತೆ

| ಲಚ್ಚಣ್ಣ

ಯಮ್ರಾಯ್ನಿಗಿಚ್ಚಿಯಾಗಿ ಕೊಂಡ್ದೋದ. ||

ಲ. — ಪಾಪಾನ ಕಾಣ್ಲಾರ್ದೆ ಯಮ್ರಾಯ ಸಾಗ್ಗೀದ
ಬಿರ್ಮನ್ನಂಗ್ಯಾಕೋ ಒಲುಚಿಂತಿ.

| ಅಂದರೆ

ಮದ್ದರೂ ಕೊಟ್ಟವಳು ಅವಳಲ್ಲೆ!

ಅ. — ಮದ್ದೀನ ಮಂಕಲ್ಲೆ ಬಿರ್ಮಂಣ ಹಾಂಗಾಗ
ಹುಲಿಯಂಥ ಮನ್ನ ನಾ ಬಲ್ಲೆ

| ಅಂತೇನೆ

ಹೆಂಡ್ತೀಗೆ ಹೆದರೋ ಮಗನಲ್ಲ!

ಲ. — ಅದು ಮಾತ್ರ ಸುಳ್ಳಣ್ಣ; ಸೂರಕ್ಕನ ಸೊಂಕೇಗೆ
ಸಿಂಹನಂಥ ಮನ್ನ ಸಿಂಗಲೀಕ

| ಅಂತೇನೆ

ಚಂದದ ಹೆಣ್ಣೆಂದ್ರೆ ಭಂಗಿಪಾಸ್ತ.

೩

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ತರುಗಿ ಗುಜು ಗುಜು ಸದ್ದು)

ಯಾರೋ ಅಂದರು !

ನಿನಂತೆ ?

ಯಾರೋ ಅಂದರು! ಯಾರೋ ಅಂದರು! ಯಾರೋ ಅಂದರು.

ಏನಂತೆ ? ಏನಂತೆ ? ಏನಂತೆ ?

(ಸಾಸಣ್ಣ, ಪರಮಾಣ್ಣ ಎಂಜಿಬ್ಬರು ಹರಗುತ್ತ ಬರುವರು)

ಸಾಸ. — ಯಾರೋ ಅಂದರು!

ಪರಮ. — ಏನಂತೆ!

ಸಾಸ. -- ನೀರಿಗೆ ಹೋಪಾಗ ಸೂರಕ್ಕ ಮೊನ್ನೆ
ಚಾರಿ ಬಿದ್ದಳಂತೆ | ನೀರಿಗೆ
ಚಾರಿ ಬಿದ್ದಳಂತೆ
ನೀರೇನು ಕೆರೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲವಂತೆ
ಪಾರೋಕೆ ಮನ್ನಿಲ್ಲ ಪಾರೋಡಳಂತೆ
ನೀರಿಯ ನೆರಿಸಿಕ್ಕ ಮುಳುಗಿದಳಂತೆ
ಮೇಲೆತ್ತಿ ಕಾಂಬಾಗ ಒರಿ ಹೇಣವಂತೆ
ಚಾರೆಯ ಹೇಣಕಾಗಿ ಗೋಳಿಟ್ಟನಂತೆ

ಪರ.— ಪಾಂಗ್ಯಾರೋ ಅಂದರು; ಸುರೇನು ಸೂರೇನು!
ಪೂಲೇಸು ಬಂದ್ರಂತೆ; ಒಡ್ಕೊಂಡು ಹೋದ್ರಂತೆ
ಒಂದೊಂದು ತಿಳಿದೂ; ತಿಳಿದೋರು ಸುಮ್ಮಾದ್ರ
ಸುಮ್ಮಾದ್ರ ಯಾಕೇನೋ ನೀ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳೋ
ಬಲ್ಲವನೆ ಅಳು.

ಸೂರಕ್ಕ ಪಾದರ ಮಾಡಿದ್ದೇ ನಿಜವರ ?
ಹೊಡೆದದ್ದು ಹೌದಾರ ? ತಿಳಿದಿದೆಯೆ ಏನಾರ ?
ನೀ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳು. ಹೊಡೆದಾನು ನಿಜವೆ ?
ಅವಳು ಸತ್ತಾಳು ನಿಜವೆ ? ನೀ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳು |

ಬಲ್ಲವನೆ ಅಳು.

ಸಾಸ — ಸೂರಕ್ಕನ ಪಾದರ! ಬೇಡದಕೆ ಅಧಾರ
ಇನ್ನಾರೋ ಜತೆಯರ, ಸಿಕ್ಕಿದಳು ಅನಕರ.
ನಾ ಬಲ್ಲವನೆ ಎಲ್ಲ. ಅವ ಹೊಡೆದಾನು ನಿಜವು;
ಅವಳು ಸತ್ತಾಳು ಶವವು. ನಾ ಬಲ್ಲವನೆ ಎಲ್ಲ
ಸಂದಯ ಇಲ್ಲ.

ಪರ.--- ಸೂರಕ್ಕನ ಬಳಿಯಂತೆ: ಇದ್ದಂತೆ ಗೆಳೆಯಂತೆ.
ಹೆಸರಂತೆ ತಿಳಿದಂತೆ; ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮರೆಯಂತೆ.
ನೀ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳು. ಬಡಿದನೇ ಆಳು ?
ಅವನು ಮನೆ ಹಾಳು. ನೀ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳು
ಬಲ್ಲವನೆ ಆಳು

ಸಾಪ.--- ಸುಪ್ರಾಯಂಗೈವನ; ಸೂಕ್ಕಲ್ಲ ಬಂದಾನ.
ಬರ್ರಣ್ಣ ಬಟ್ಟನ ? ನಿನ್ನಗನೇ ಏನ ?
ಯಾರವ ಸುಪ್ರಾಯ ? ಯಾರಂದು ತಿಳಿದು.
ಒಂಣಂತೆ ಬಿಳಿದು, ಅಪ್ಪಂತೆ ಪರಮಯ್ಯ
ತಿಳಿದರೆ ಹೇಳಯ್ಯ !

ಪರ. - ನಾನಲ್ಲವೆ ಪರಮಯ್ಯ ! ನನಗೆಲ್ಲ ಸುಪ್ರಾಯ !
ಗುಂಡ್ರಯ್ಯ ಮಗರಾಯ ಇರಬೇಕು ಮಾರಾಯ.
ನೀ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳು. ಅಲ್ಲಗೆ ಬಂದಾನು ನಿಜವೇ ?
ಅವನು ಹಾರಿದ್ದು ನಿಜವೇ ? ನೀ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳು,
ಬಲ್ಲವನೆ ಆಳು.

ಸಾಪ.--- ಗುಂಡ್ರಾಯರ ಮಗನೇನು ! ಕಾಂಬೂಕ ಗುಂಡಾನ !
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಉಂಡನ್ನ ಒತ್ತಿರಬೇಕು ಮತ್ತೇನು !
ನಾ ಬಲ್ಲವನೆ ಎಲ್ಲ ಕೈ ಎತ್ತಿದಾ-ಬಿರ್ರ !
ಎಮರಾದ್ದು ಇವಕ್ಕರ್ಮನಾ ಬಲ್ಲವನೆ ಎಲ್ಲ
ಸಂಸಯ ಇಲ್ಲ.

ಪರ. - ಕರಿಹಾರಿದ್ದಲ್ಲೇನು ? ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಒಲೆಯೇನು ?
ಕೊಂದವನೆ ಹಾಕ್ಕಾನ ? ಮಾಡೋವಿನ್ನೇನು.
ನೀ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳು. ಹೆದ್ರೋಳು ಅವಳಲ್ಲ
ನಾಚಿಕೆ ಮೊದ್ದಿಲ್ಲ. ನೀ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳು.
ಬಲ್ಲವನೆ ಆಳು.

ಸಾಪ.--- ಹಾಗಾದರೆ ನಾನಂಬೆ; ಕತೆಗುಟ್ಟು ಬ್ಯಾರಂಬೆ.
ಥಳಕಿನ ಗಜನಿಂಬೆ, ಉರುಳಿತು ಬಾಳೆ ಹೆಂಬೆ.
ನಾ ಬಲ್ಲವನೆ ಎಲ್ಲ. ಕತೆ ಗುಟ್ಟು ಇನ್ನೂಂಟು

ಬಿಡಿಸೋಕೆ ಕಷ್ಟಂಟು. ನಾ ಬಲ್ಲವನೆ ಎಲ್ಲ
ಸಂಸಯ ಇಲ್ಲ.

ಪರ.— ಅವಳು ಮಾಯಿಲಣ್ಣನ ಮಗಳಂದ್ರೆ ಹೇಳಬೇಕೇ ?
ಅವನು ಗುಂಡೇಣ್ಣನ ಮಗನೆಂದ್ರೆ ಕೇಳಬೇಕೆ ? || ಪ ||

ಸಾಪ.— ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಕೈ ತೊಳೆವ ಜಾತಿಯವಳು,
ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮುತ್ತು ಸುರಿವ ಜಾಣೆಯವಳು!

ಪರ.— || ಪ ||

ಸಾಪ.— ಉಡ್ಡನೆ ಗಳದ ಲೆಕ್ಕ ಇವಂಗೇ ಬೇಕು.
ಹೊಲ್ಲನಲ್ಲಿ ವಿಯಾದಿದ್ರೆ ಜೀವ ಹೋಕು.

ಪರ.— || ಪ ||

ಸಾಪ.— ಪ್ಯಾಟಿ, ಹಳ್ಳಿ—ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ ಬಿರ್ಮಂಗೇ
ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬ ಜಾತಿ ಆದ್ರೆ ಆಯ್ತವಂಗೇ.

ಪರ.— || ಪ ||

ಸಾಪ.— ಕಿವಿಗಿತ್ತು ಬಿರ್ಮನ ಸಂಸಾರ ಉರ್ಮೀಲಂತ
ರಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಕೇಳಿದಳಂತೆ: “ಯಾದೇ”ನಂತ.

ಪರ.— || ಪ ||

ಸಾಪ.— ಹೆಣ್ಣು ನೀನು; ಇಷ್ಟು ಸೊಕ್ಕೇ! ಗಂಡನ್ ಕೇಳೋಕೆ ?
ಬೇಕಾದ್ದಾಗೆ ಇರೋವ ನಾನು, ಎಲೆ ಕಾಳ್ಕೈಕ್ಕೆ!

ಪರ.— || ಪ ||

ಸಾಪ.— “ನಿನ್ ಗಂಜಿ ತಿದ್ದೊಂಡು ತಣ್ಣಗ್ ಬಿದ್ದಿರು.
ನನ್ ತಳ್ಳಿಗೆ ಬರೋದಾದ್ರೆ ಕುಡ್ಯೋಕೆ ಕಣ್ಣೀರು. ”

ಪರ.— || ಪ ||

ಸಾಪ.— ಅಂದೀಗಷ್ಟೆ ಮಾತು ನಡೀತು, ಸೂರು ತೆಪ್ಪಗೆ
ಗೆದ್ದು ಎದು ಬಿರ್ಮ ಹೋದ; ಡೌಲು ಬಿಮ್ಮಗೆ!

ಪರ.— || ಪ ||

ಸಾಪ.— ಒಂದು ಮಳೆಗಾಲ್ ಕಳೆಲ್ಲ. ಸೂರು ಚಿಗ್ರಿದ್ದು,
ಕಣ್ಣಿನ ಕೊಪ್ಪಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟು ಸುಬ್ಬು ಸೆಳೆದ್ದು.

ಪರ.— || ಪ ||

ಪಾಪ.--- ಊರಿನ ಕಣ್ಣೇ ಕೆಂಪಾಪ ಒಂದು ಸಂಜೆಗೆ,
ಬಿರ್ಮ ಬರ್ತಾನೆ ಮನೆಗಂದು, ಕೂಳಿನಾಸೆಗೆ.

ಪರ.--- || ಪ ||

ಪಾಪ.--- ಸೂರು ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಬ್ಬು, ಜರ್ಜುಕೆದ್ರಿತು,
'ಒಳ್ಳೇ ಮಾತೀಲಿ ನಡೀದಿದ್ದೆ ಪ್ರಾಣಕ್ ಬಂದೀತು'

ಪರ.--- || ಪ ||

ಪಾಪ.--- ನಂಜನ ನಗೀ ಸೂಸಿಬಿಟ್ಟು ಸೂರು ಅಂವು
"ಅವರವರ ದಾರಿ ಅವರಿಗಂದದ್ ಉಂಟ ಹೆಂಬ್ಬು ?"

ಪರ.--- || ಪ ||

ಪಾಪ.--- ಪಿತ್ತ ಅಡರಿ ಹೆಸ್ರ ಎತ್ತಿದ; ಸುಬ್ಬುಗಾಗ್ತಿತ್ತು.
ಸರಕ್ ಬಂವು ಸೂರು ತಡ್ಕೋಕೆ; ಕೆನ್ನೆಗೆರಗಿತು.

ಪರ.--- || ಪ ||

ಪಾಪ.--- ಒತ್ತಿಬಿದ್ದ ಹೆಣದ ಭಾರಕ್ ಬಿರ್ಮ ಕೆಳಕ್ಕೆ
ಸುಬ್ಬು ಬಾಲ ಮಡ್ಡಿಬಿಟ್ಟು ಗುಡ್ಡದಾಚೆಗೆ.

ಪರ.--- || ಪ ||

ಪಾಪ.--- ಸೊಯ ಬಂದು ಕಾಂಬುವಾಗ ಯಾರೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ.
ಸೂರು ಮೈನ ಅಲುಗ್ಗಿ ಕಂಡೆ ಉಸಿರ ಸದ್ದಿಲ್ಲ.

ಪಾಪ.)--- ನೀರಿಗೆ ಜೈಲಿನ ಸೂರಕ್ಕ ಮೊನ್ನೆ
ಪರ.)--- ನೀರಿಗೆ ಜೈಲಿನ ಸೂರಕ್ಕ ಮೊನ್ನೆ

ಜಾರೇ ಆದಳಂತೆ | ನೀರಿಗೆ

ಜಾರೀ ಬಿದ್ದಳಂತೆ.

ನೀರೇನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಇದ್ದಿಲ್ಲವಂತೆ

ಕೊಲೆ ಸುಳಿವು ತಪ್ಪೋಕೆ ಬಿರ್ಮಣ್ಣನಂತೆ

ಹೆಣವನ್ನೆ ನೀರಿಗೆ ಇಳಿದನಂತೆ

ಸಾಲದ್ದಕ್ ಕಲ್ಲೊಂದ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ

೪

(ಊರಲ್ಲಿ ಗುಜುಗುಜು ಸುದ್ದಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವುದು)

ಯಾರೋ ಅಂದರು!

ఏనంత ?

యారో అందరు! యారో అందరు!

ఏనంత : ఏనంత ?

యారో అందరు! యారో అందరు!

యారో అందరు!

ఏనంత ? ఏనంత ! ఏనంత ?

(ఈసారి సాంబంట్ల రిబ్బరు అందరినీ శుశ్మాపదమ్మ ముగ్ధురాలునారు.)

ఈసారి — యారో అందరు!

సాంబంట్ల — ఏనంత ?

ఈసారి... సీరిగి జ్యేష్ఠుల సూరక్క పోన్న్

జారే ఆదృశ్యంతే । సీరిగి

కొందే ఎవరంత

సీరిగి అశ్చంద్రుడు ఇద్దరువంత

కొందవ బద్ధులు తప్పకంత

దేణువన్న సీరిగి యాకిదంత

సాలదొక్క కల్లొంద కట్టిదంత

సాంబంట్ల... అదే ఏనూ మాడ్చారు । అదే ఏనూ మాడ్చారు

అదే ఏనూ మాడ్చారు । ఈ అందరి జనగలు ॥ ప ॥

కడు కొందరు

దేణువ ముందే కాలూ కుడ్చారు

నానక దత్తంట్లు

కమ్మంద్ర అశ్చంద్రులు దేణువుంటు.

ఏనూరు తుబ్బంటి ?

కొల్లుకే ఈసారు బిసాతుంటి!

ఈసారి... ॥ ప ॥

దొడే దొదలు

కొల్లుకే దొడ్డికే యాకణ ?

నమ్మూర పూలీసు

ಧರ್ಮರಾಯ್ನು ಮರ್ಜಿನ ಅಫೀಸು.

ಹಿಡಿದರೆ ಕೊಂದವ್ವು

ತಿಳಿದಿದೆ ಸತ್ತವನು ಬಾರಿಂಬುದ್ವು

ಸಾಂಬ.— || ಪ ||

ಅದ್ವೈತದ ಮರ್ಜಣ್ಣ

ಈ ಊರ ಪೊಲಿಸ ಜನಕಣ್ಣ.

ಗೀತಿಯ ಪರಮಾತ್ಮ

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗಾಂಧಿ ಮಹಾತ್ಮ

ಇನ್ನಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ

ಆದ್ರಿಂದ ಬಂದಿದೆ ದುರ್ಗತಿ ||

ಕೊಂದವ ಸತ್ತವ

ಇವರಿಗೆ ಒಂದೇ ಲೆಕ್ಕವ!

ಸಾವೆಂಬುದು ಮಾಯವು

ಆದ್ರಿಂದ ಕೆಸಗಿಷ್ಟು ಸಾಯವು.

ಊರಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯ

ಹೆಚ್ಚಾರೆ ಬದುಕುದು ಹ್ಯಾಂಗಯ್ಯ.

ಸಾಂಬ.— ಅಹಹ ಅವುಹಾಳಾಗ್ಲಿ | ಅಹಹ ಅವು ಹಾಳಾಗ್ಲಿ

ಅಹಹ ಅವು ಹಾಳಾಗ್ಲಿ | ಆದ್ರೆ ನಡದದ್ದೇನಿಲ್ಲಿ ?

ಈಸೊರ.— ನಿಜವಂತೆ.

ನಿಜವಂತೆ ಸಾಂಬಣ್ಣ, ಸತ್ತದ್ದು ನಿಜವು

ಸತ್ತೇಲೆ ಮಾತೇನು—ಊರೆಲ್ಲ ಸುದ್ದಿಯು

ಸಾಂಬ.— ಯಾಕೆ ಸೂರು ಸತ್ತಳಂತೆ; ಕೆರೆಹಾರಿ ಕೊಂಡಳೋ ?

ಈಸೊರ.— ಕೆರೆಹಾರಿ ಕೊಂಡುದ್ದಲ್ಲ, ಕೊಂದು ನೂಕಿಬಿಟ್ಟರು.

ಸಾಂಬ.— ಕೊಂದು ಹಾಕಿ ಲಾಭವೇನು ? ಯಾರಂತೆ ಕೊಂದರು ?

ಈಸೊರ.— ಬೇರಾರೋ ಕರ್ತವೆಂದು ಬಿರ್ಮಂತೆ ಕೊಂದನು.

ಸಾಂಬ.— ಗಾಯವೇನು ಇಲ್ಲವಂತೆ. ಅದು ಹ್ಯಾಂಗೆ ಕೊಂದನೋ ?

ಈಸೊರ.— ನೀರಿಲ್ಲ ಕೆರೆಗಂತೆ ಕಲ್ಲುಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟನೋ

ಸಾಂಬ.— ಹಾಗಿದ್ರೆ ತಾನ್ಯಾಕೆ ನೇಣಿಟ್ಟು ಸತ್ತನೋ ?

ಈಸೂರ-- ಅದು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಲ್ಲ; ನೇಣಿಟ್ಟು ಸತ್ತನೆ ?

ಸಾಂಬ.-- ನಿಜವಂತೆ.

ನಿಜವಂತೆ ಈಸೂರ ಸತ್ತದ್ದು ನಿಜವು
ನಾನೆಂಬೆ ಕೊಂದದ್ದು ಮೂರನೆ ಜನವು

ಈಸೂರ-- ಹಾಂಗೇನು!

ಹಾಂಗೇನು ಸಾಂಬಣ್ಣ, ಎಡು ಹೇಣ ಸಾಯಲು
ಮೂರನೆಯವು ಬರತ್ತರ, ಅದು ನಡು ಹಗಲು.

ಸಾಂಬ.-- ಈಸೂರ.

ನೀ ಕೇಳು ಈಸೂರ ಇದು ಕಿರ್ಮಿನಾಲು
ಮುಳ್ಳೆಂದ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಕೇಳೋದೆ ಚಾಲು.

ಈಸೂರ-- ಸಾಂಬಣ್ಣ,

ನೀ ಹೇಳು ಸಾಂಬಣ್ಣ ಅದರ ತಪವೇಲು
ಬಾಡೀಗಿ ಜನತಂದು ಹೊಡಿತಾರ ಕೇಳು ?

ಸಾಂಬ.-- ಓಹೋ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಉಂಟೇ ಕಥೆ

ಓಹೋ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಉಂಟೇ ಕಥೆ

ಈಸೂರ-- ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಇಲ್ಲದೆ ಕೊಲ್ಲಿದ್ದು ಯಾಕೆ!

ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಇಲ್ಲದೆ ಕೊಲ್ಲಿದ್ದು ಯಾಕೆ ?

ಸಾಂಬ.-- ನನ್ನಿವಿ ತುರಿಸುತ್ತೆ ಕತೆ ಕೇಳೋಕೆ

ನನ್ನಿವಿ ತುರಿಸುತ್ತೆ ಕತೆ ಕೇಳೋಕೆ.

ಈಸೂರ-- ನನ್ನ ಬಾಯಿ ಹಾಂಗೇನೆ ಅದನ್ನೇಳೋಕೆ

ನನ್ನ ಬಾಯಿ ಹಾಂಗೇನೆ ಅದನ್ನೇಳೋಕೆ.

ನಿಮಗೆ ತೀದೆ ಸುಬ್ರಾಯ

ಅವನದ್ದೆ ಕಾರ್ಯ

ಸಾಂಬ.-- ಗುಂಡಣ್ಣನ ಮಗ ಸುಬ್ಬ.

ಅವನಿಗೇನಬ್ಬ!

ಈಸೂರ-- ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಾಯ್ತೆಂದೆ

ಅವನದಕೆ ಮುಂದೆ

ಸಾಂಬ.-- ಹೌದಂತೆ ಹೆಣ್ಣೆಂದೆ

- ಜೀವಕ್ಕೆ ತೊಂದ್ರೆ
 ಈಸೊರ-- ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ತೀರ್ಮಾನ
 ಮಾಡ್ಬೇಡ ಸಾಂಬ
- ಸಾಂಬ.-- ನೀವ್ ಹೇಳ್ ಸಂಗ್ರೀನ
 ಹೇಳಿವು ಒಯಿನ.
- ಈಸೊರ -- ಕತೆಗೆ ಮೂಲ ಆ ಸೂರು
 ಕೀಳ್ತೀಕೆ ಬೇರು ?
- ಸಾಂಬ. -- ಗರತಿ ಸೂಳೆ ಎಂದ್ರವಳೆ
 ಕೆಸರಂಗಿನ ಜನಳೆ
- ಈಸೊರ -- ಸೂರು ಸೇಷರ ಮಸಲತ್ತು
 ಬೂರಿಗೇ ಗೊತ್ತು
- ಸಾಂಬ.-- ಹಾದಿಗೆ ಬಂದ್ರಿ ನೀವೀಗ
 ಅದ್ವೈತಂಗಾಯ್ತು.
- ಸಾಂಬ.-- ಅನ ಮನೆಬಿಟ್ಟ ತಶ್ವಣ
 ಅಲ್ಲೆಯೇ ಸೇಸಣ್ಣ.
- ಈಸೊರ-- ಗಂಡಂಗೆ ಬಲುದಿನ
 ಒಂದು ತಿಳಿದಣ್ಣ.
- ಸಾಂಬ. -- ಇಂಥೊಂದು ಜನವುಂಟೆ
 ತಿಳಿದಿರಲು ತಂಟೆ!
- ಈಸೊರ-- ಗೊತ್ತಾಯ್ತು ಒಂದಿನ.
 ಹೇಳಿದ ತಶ್ವಣ:
 'ನೀವಿಲ್ಲಿ ಬಂದ್ರಣ್ಣ
 ಕುಟ್ಟುವೆ ಕೊಟ್ಟಣ'
- ಸಾಂಬ.-- ಗಂಡಂದ್ರೆ ಆ ಬಿರ್ಮ!
 ಇರಬೇಕು ವರ್ಮ.
 ಸೇಸಣ್ಣನ ಮೈಚಮ್ಮ
 ಸುಲಿದ್ರೇನೆ ಧರ್ಮ

ಈಸೂರ— ದುಡ್ಡಿಲ್ಲವೆ ಸೇಸಂಗೆ ?
ಸೂರೂ ಹಂಗಂಗೆ
ಪೋಲಿಗಳ ಅಂತ್ರಗಂಗೆ
ಅವನ ಬಗಲಂಗೆ.

ಸಾಂಬ.— ಏನೇನು ಹೇಳಣ್ಣ
ಮುಂದಿನ ಬಣ್ಣ
ಅಪಂತೆ ಬೆನ್ನುಣ್ಣ
ಹೊಡಿಬೇಕಣ್ಣ

ಈಸೂರ— ಒಂದೀನ ಸುಬ್ರಾಯ
ಸ್ಯಾಸನ ಕಾರ್ಯ
ತಕ್ಕೊಂಡು ತಾತ್ಪರ್ಯ
ಕಂತಿದ್ದ ಸೂರ್ಯ
ಸೂರುಮನೆ ಮುಂದಂತೆ
ಕಾದೂ ನಿಂತ
ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕರವಂತೆ
'ಸೂರು' ಅಂತ.

ಸಾಂಬ.— ಬಂದಳೇನು ಅವಳಾಗ ?
ಏಷ ಕಾಳಿಂಗ.
ಬಿರ್ಮಿಲ್ಲ ಗುಡಿಯೊಳಗೆ
ಬರಲಿಲ್ಲ ಬೇಗ....?

ಈಸೂರ— ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡ್ಸಾಂಬ
ಬಿರ್ಮಿಲ್ಲ ಹುಂಬ
ಕರವು ಕೇಳಿ, ಹಿಡಿಂಬ
ಬಂದಳು— ಜಂಭ.
'ಇಂದೀನ ಬಿರ್ಮಿಲ್ಲ'
ಎಂಬೀ ಸೊಲ್ಲ
ಸುಬ್ಬಗೆ ತಟ್ಟೆಗಲ್ಲ
ಅಂದಳು ಮೆಲ್ಲ.

ಸಾಂಬ.— ಅಬ್ಬಬ್ಬ ಈ ಸೂರು
ಎಂಥಾ ಜೋರು.
ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ತೊಗಲ್ಪಾರು
ಕೊಡ್ಬೇಕು ನೂರು.

ಈಸೊರ— ಕೇಳಿಲ್ಲ ಚಮತ್ಕಾರ!
ಆಯ್ತವತಾರ
ಬಿಡ್ಕ ಬಂದ ಸರಸರ
ಎನದು ಅಬ್ಬರ!
ತೆಗ್ಗೇಟೆಗ್ ಫೈಸಲು
ಸೂರು ಅಲ್ಲ;
ಸುಬ್ರಾಯ ಕಡಿತ್ತಲ್ಲ,
ಬಿಟ್ಟರೆ ಚೆಲ್ಲ,
ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಂಚುಕಾರ
ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತರ.
ಇಬ್ಬರೂ ಉರಡ್ಯಾರ
ಅಬ್ಬಬ್ಬ ಅಬ್ಬರ

ಸಾಂಬ.— ಸುಬ್ರಾಯ್ ಅವತಾರ
ಅಲ್ಲೇ ಮುಗಿದರ
ಊರಿಗೇ ಉಪಕಾರ
ಆಗ್ತಿತ್ತು ಅಲ್ಲರ

ಈಸೊರ— ಹಣೆಯಾಗಿನ ಬರವಾರ
ಓದೂದ್ಯಾರ
ಬಿಡ್ಕನ ಗಿರಾಚಾರ
ತಪ್ಪೂದ್ಯಾರ

ಸಾಂಬ.— ಅವನೇನು ಸತ್ತವನು
ನ್ಯಾಯವೇನ ?
ಕಲಿಕಾಲ್ದಿಲ್ಲ ಹೀಂಗೆನ
ದೇವರೇ ಮೌನ

ಈಸೊರ— ಸೇಸು ಸುಬ್ಬ ತಿಗ್ತಾರ
ಏನ ಹೆಂಕಾರ
ಸತ್ತವರಿಬ್ಬರು ಸತ್ತರ ಏನ್ ಹಾಂಗಾರ!

ಸಾಂಬ.— ನೀರಿಗೆಬೈಲಿನ ಸೂರಕ್ಕ ಮೊನ್ನೆ
ಜಾರೇ ಅದ್ದಕ್ಕಂತೆ | ಗಂಡ
ಹಾರೀ ಕೊಂದನಂತೆ
ಹೆಂಡ್ತೀನ ಕೊಂದವ ಬಿರ್ಮಣ್ಣನಂತೆ
ಬಿರ್ಮನ ತಿಂದವ ಸುಬ್ರಾಯನಂತೆ
ನೀರಿಗೆ ಹೆಣಹಾಕಿ ತಾ ಮಾಯನಂತೆ
ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸೂಪ್ತವು ಸೇಸಪ್ಪಂದಂತೆ.

(ಮೂರದ ಗೋಳಿ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮನುಷ್ಯರ ಘಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು)

ಈಸೊರ— ಸುಮ್ಮಿರು ಸಾಂಬಣ್ಣ, ಸುಮ್ಮಿರು
ಅದ್ಯಾರೋ ಬರ್ತಾರೆ ಸುಮ್ಮಿರು

ಸಾಂಬ.— ನಿಂಗ್ ಮರ್ಕು ಈಸೊರ ಈಗ್ಯಾರು
ಮುಸ್ಸಂಜೆಯಾಗಿ ಬರ್ತಾರೆ ಮರುಳರು !

ಈಸೊರ— ಅಲ್ಪಾಂಬುದಿಲ್ಲೇನು ಗೋಳಿಮರ ?
ಪ್ರೇತಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಂತೆ ಸಂಚಾರ

ಸಾಂಬ.— ಏನಾರೂ ಹೇಳ್ವೇಡ ಸುಮ್ಮಾರ
ಎದೆಯೊಳಗೆ ಚಳಿಯಣ್ಣ ಥರಥರ

ಈಸೊರ— ದೇವ್ರಾಣೆ ಅಲ್ಪಾಣ್ಣ.... ಬಿರ್ಮ ಸೂರು
ಪ್ರೇತಾಗಿ ನೆಳಂತೆ ಬರ್ತಾರ

ಸಾಂಬ.— ದಮ್ಮಯ್ಯ ದಮ್ಮಯ್ಯ ಹೌದ್ಸರ
ಯಾಕಾರು ಬೇಕಿತ್ತು ಸುದ್ದಿಯಾರ

ಈಸೊರ— ಕಂಬಿ ಕೀಳು ದಮ್ಮಯ್ಯ, ರಾಮರಾಮ
ಬೆಸ್ತತ್ತಿ ಬರ್ತಾರೊ ಏನ್ ಕರ್ಮ

(ಸಲಾಯನ ಮಾಡುವರು.)

ಚಿ

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಊರವರ ಗುಜು ಗುಜು ಎದ್ದಿದೆ)

ಯಾರೋ ಅಂದರು!

ಏನಂತೆ ?

ಯಾರೋ ಅಂದರು! ಯಾರೋ ಅಂದರು!

ಏನಂತೆ ? ಏನಂತೆ ?

ಯಾರೋ ಅಂದರು! ಯಾರೋ ಅಂದರು!

ಯಾರೋ ಅಂದರು!

ಏನಂತೆ ? ಏನಂತೆ ? ಏನಂತೆ ?

(ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಕುಕ್ಕಪ್ಪ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಬರುವರು)

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ--- ಯಾರೋ ಅಂದರು!

ಕುಕ್ಕಪ್ಪ--- ಏನಂತೆ ?

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ--- ನೀರಿಗೆ ಬೈಲಿನ ಸೂರಕ್ಕೆ ಮೊನ್ನೆ

ಹಾರೇ ಅದ್ದಕ್ಕಂತೆ. ಗಂಡ

ಹಾರೀಲಿ ಕೊಂದನಂತೆ.

ಹೆಂಡ್ತಿನ ಕೊಂದನು ಬಿದ್ದುನಂತೆ

ಬಿದ್ದನು ತಿಂದನು ಸುಖಾಯನಂತೆ

ನೀರಿಗೆ ಹಣಹಾಕಿ ತಾ ಮಾಯವಂತೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವು ಸೇಸಪ್ಪಂದಂತೆ

ಸತ್ತವು ಪ್ರೇತಾಗಿ ಕಾಣ್ಕೊಂಡಂತೆ

ಸಾಂಬಣ್ಣ ಈಸೂರ ಬಾಲಮುಡ್ಡಿದ್ರಂತೆ

ಕುಕ್ಕಪ್ಪ--- ಯಾವುದು ಸತ್ಯವೋ, ಯಾವುದು ಮಿತ್ಯವೋ ?

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ--- 'ಹಾರೇದು ಮಿತ್ಯವು; ಕೊಂದದ್ದು ಸತ್ಯವು
ಸುಖಾಯ ಎಂದು ಇಬ್ಬ ಕೊಂದದ್ದು ಅದುವೆ ನಿಜವು

ಕುಕ್ಕಪ್ಪ--- ಯಾವುದು ಸತ್ಯವೋ, ಯಾವುದು ಮಿತ್ಯವೋ ?

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ--- ಕೆರೇದು ಮಿತ್ಯವು, ಕೊಂದದ್ದು ಸತ್ಯವು
ಹೆಣ ಅಡಗಿ ಮಾಯವಾದದ್ದು ಅದುವೆ ನಿಜವು

ಕುಕ್ಕಪ್ಪ--- ಯಾವುದು ಸತ್ಯವೋ, ಯಾವುದು ಮಿತ್ಯವೋ ?

- ಚಿಕ್ಕ.**— ಜಾರೆ ಮಿತ್ಯವು, ಉಳಿದ್ದು ಸತ್ಯವು
ಸೇಸುಗಾಗಿ ಸುಬ್ಬು ಬಂದು ಕರದ್ದು ಸತ್ಯವು
- ಕುಕ್ಕ.**— ಯಾವುದು ಸತ್ಯವು, ಯಾವುದು ಮಿತ್ಯವು ?
- ಚಿಕ್ಕ.**— ಎಲ್ಲ ಮಿತ್ಯವು, ಇಷ್ಟು ಸತ್ಯವು
ಸಾಂಬು ಈಸೊರ ಪ್ರೇತಕಂಡು ಓಡಿದ್ದು ನಿಜವು
(ದೂರದಿಂದ ಆ ಮೂರ್ಗವಾಗಿ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವ
ಬಿಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸೂರು ಬರುವರು)
- ಕುಕ್ಕ.**— ಯಾವುದು ಸತ್ಯವೋ, ಯಾವುದು ಮಿತ್ಯವೋ ?
- ಚಿಕ್ಕ.**— ಕೊಲೆಯು ಮಿತ್ಯವು, ಸಾಯಿದ್ದು ಸತ್ಯವು ?
ಬಿಕ್ಕು ಸೂರು ಬರೋದು ನೋಡು, ಹಗಲು ಸತ್ಯವು.
- ಸೂರು**— ತವರಂಗಿ ನಾಕ್ಕಿನ ಇರೋದಿತ್ತು
ನಿಮಗೇ ಅವಸರ
ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಪಾಡ್ಯಕ್ಕೆ ಬರೋದಿತ್ತು
ಊರೊಳಗೆ ಬ್ಯಾಸರ
- ಬಿಕ್ಕು**— ಮಾವನ ಮನೆಯಗೆ ಎಸ್ಸಿನ ಇಪ್ಪುದು
ಮೂಲ್ಗೇಣಿ ಆಸ್ತಿಯ ?
ಹೆಂಡ್ತಿಯ ತವರಂದು ಚಾವಣಿಗೆ ಅಂಟಿದ್ರೆ
ಮಾನಕ್ಕೆ ಜಾಸ್ತಿಯ ?
- ಸೂರು**— ನಮ್ಮವು ಅಂದ್ರೋಲೆ ಅದೇನು ಭೇದವೋ
ಊರವರು ಅಂತಾರ ?
ಊರವರ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ್ಯಾರು ಹಾಕೋರು
ಹೇಳೋರು ಹೆಳ್ತಾರ.
- ಬಿಕ್ಕು**— ಗದ್ದೇಲಿ ಪೈರೆಲ್ಲ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಹೊನ್ನಾಗಿ
ಹಕ್ಕೈಲ್ಲ ತಿಂತಾವೆ
ಮುಂಗಾರು ಮಳೆಯಂತು ಗಡಗುಟ್ಟಿ ಬಂದರೆ
ಅಲ್ಲೇನೆ ಬತ್ತಾವು.
- ಸೂರು**— ಅದು ಒಂದು ಹಾದೆಂಬೆ; ಈಸ್ಸಿನ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ
ದೇವ್ರದ್ದು ದೊಡ್ಡಂತೆ

ಅಜ್ಜೀಯ ಒತ್ತಾಯ, ತಪ್ಪುತ್ತೆ ಬಂದೇನು
ನಾಳೆಗೆ ಕೊಯ್ಲುಂತೆ

ಬಿಡ್ತು— ಕತ್ತಿಗೆ ಹಲ್‌ಹಾಕ್ಸ್ ಸಂಜೀನೆ ತರ್ತೇನೆ
ಊರೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲಾರ,
ಕೊಯ್ಲಾಯ್ತು ತಿರಿಕಟ್ಟು ಉಳಿದದ್ದು ನಮ್ಮದು
ಕಂಡವರು ನಗ್ತಾರೆ

ಸೂರು— ಅವರು ನಕ್ರಂದ್ ಹೇಲ್ತೀರ, ನಕ್ಕರೆ ನಕ್ಕೊಳ್ಳಿ
ಸೂರ್ಯಗೆ ಉಗಿತಾರ
ಉಗಿದುಗಿದು ಕಡೆಗಂಟ, ತಮ್ಮೋರಿ ಎಂಜ್ಜಂತೆ
ಊರವರ ಹಣೆಬಾರ

(ಹಾಗೇನೆ ತೆರಳುವರು)

ಕುಕ್ಕ— ಎಲ್ಲಿಲ್ಲ ಕತೆಯೊಂದು ಹುಟ್ಟಿತು ಎಲೆ ಕುಕ್ಕ
ಇಂಥೊಂದು ಚಮತ್ಕಾರ ಉಂಟೇನ?

ಚಿಕ್ಕ— ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಜನರು ಹೇಳಿದ್ದು ಸುಳ್ಳೇ ?

ಕುಕ್ಕ— ಇಂಥೊಂದು ಚಮತ್ಕಾರ ಉಂಟೇನ!

ಚಿಕ್ಕ— ಅವಂತು ಇಬ್ಬು ಸತ್ತದ್ದು ಸುಳ್ಳೆ ?

ಕುಕ್ಕ— ಇಂಥೊಂದು ಚಮತ್ಕಾರ ಉಂಟೇನ!

ಚಿಕ್ಕ— ಸುಬ್ರಾಯ ಅವರ ಕೊಂದದ್ದು ಸುಳ್ಳೆ ?

ಕುಕ್ಕ— ಇಂಥೊಂದು ಚಮತ್ಕಾರ ಉಂಟೇನ!

ಚಿಕ್ಕ— ಸೇಸಣ್ಣ ಇಷ್ಟು ಮಾಡ್ತಿದ್ದು ಸುಳ್ಳೆ ?

ಕುಕ್ಕ— ಇಂಥೊಂದು ಚಮತ್ಕಾರ ಉಂಟೇನ!

ಚಿಕ್ಕ— ಏನಾರು ಸುಳ್ಳೆಲಿ, ಇದಂತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ

ಕುಕ್ಕ— ಗಾಳಿಯೆಲ್ಲೆ ಬರಿ ಎಲೆ ಅಲುಗೀತಾ ?

ಚಿಕ್ಕ— ಅವರಿಬ್ಬ ನಡೆ ಸನು ಇಲ್ಲಿಂಬುದು ನಿಜವು

ಕುಕ್ಕ— ಗಾಳಿಯೆಲ್ಲೆ ಬರಿ ಎಲೆ ಅಲುಗೀತಾ ?

ಚಿಕ್ಕ— ಸೂರಕ್ಕನ ನಂಬ್ಲಾರೆ, ಬಿದ್ದಣ್ಣ ಅಂಥೋನೆ

ಕುಕ್ಕ— ಗಾಳಿಯೆಲ್ಲೆ ಬರಿ ಎಲೆ ಅಲುಗೀತಾ ?

ಚಿಕ್ಕ— ಗಂಡ ಹೆಂಡ್ರಿಗೆ ಅಷ್ಟಷ್ಟೆ—ಅದಂತು ಸತ್ಯವು

- ಕುಕ್ಕ— ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬರಿ ಎಲೆ ಅಲುಗಿತಾ ?
ಚಿಕ್ಕ— ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಾರು, ಅಪುದು ಸಿಜನಂತೆ.
ಕುಕ್ಕ— ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬರಿ ಎಲೆ ಅಲುಗಿತಾ ?
ಚಿಕ್ಕ— ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬರಿ ಎಲೆ ಅಲುಗಿತಾ ?
ನೀರಲ್ಲಿ ಗುಂಡ್ಲು ತೇಲಿತಾ :
ಎಣ್ಣೆಗು ನೀಗೇಗೂ ಕೂಡಿತಾ .

ಮುಕ್ತ ದ್ವಾರ

ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯ

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ, ಕೃಷ್ಣ, ಅರ್ಜುನ, ಬುದ್ಧ ಜರತುಷ್ಟ್ರ,
ಯೇಸು ಮೊದಲಾದ ಮಹಾ ವಿಭೂತಿಗಳು.

ಪಾದ್ರಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮುಲ್ಲ, ಬಿಕ್ಕು ಮೊದಲಾದ ಕಾಲಾ
ನಂತರದ ಶಿಷ್ಯಗಣ.

ವಿಜ್ಞಾನಿ—ನವಯುಗದ ಸಂಕೇತವೆನಿಸಿದ ಸಂಶಯಾತ್ಮ.

ಕಾಲಪುರುಷ— ವಿಶ್ವದ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪ್ರಗತಿ, ಲಯಗಳಿಗೆ
ಕಾರಣವಾದ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ; ಹೆಳೆಯ ಯುಗವು ತನ್ನ ಕೆಲಸ
ಮಾಡಿ ತೆಂದರೆ, ಅವನ್ನಳಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಹೊಸತನ್ನು ಹರಡುವ ಮಾಯಗಾರ.

೧

[ಅಂಧಕಾರದ ಭೀಷಣ ಚಿತ್ರ. ಅನಂತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ರಂಗಭೂಮಿ. ಬೆಳಕಂತು ಇಲ್ಲ—ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದೂ ಇಲ್ಲ. ಜೀವಕೋಟಿಯ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲ. ಜೀವಿಗಳಂತೆ ನಿರ್ಜೀವಿಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಆದಿಯ ಕತ್ತಲೆಯೇ ಇದು.]

ನೇಪಥ್ಯ ಗಾನ

ರಾಗ—ವಿಭಾಸ

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಎನ್ನಿಲ್ಲ. ತಮವೆಂಬ ಹೆಬ್ಬಾವು
ಎಲ್ಲವನು ತಿಂದಂತೆ, ತಿಂದು ತೇಗುತ್ತೆ ತಾನು
ಜಡವಾಗಿ ಜೀವಕಳೆ ತೊರೆದು ಮಲಗಿರುವ
ಮಬ್ಬಿನಂದದಿ ಕಾಂಬ ಘೋರವೇನು!

ಇದ್ದುದೇ ಎನ್ನಿಲ್ಲ, ಬಂದಿಹುದು ಎನ್ನಿಲ್ಲ,
ತಿಂದವರು ಯಾರಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ ಬರಿ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲ,
ಭ್ರಮೆಯೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲ! ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೆ ಒಂದು
ಕನಸಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೆ ಕಾಣುತ್ತಿಹುದು.

ಕಾಳಕತ್ತಲೆ ತಾನು ಎತ್ತೆತ್ತಲೂ ಹರಡಿ
ನೇಲವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದು, ಗಿಡವಾಗಿ ಚಿಗುರಿದ್ದು,
ನೇಲದೊಳಗೆ ಬೇರಿಟ್ಟು, ಗಗನವನು ಮುತ್ತಿಟ್ಟು
ಎಡೆಯೆಲ್ಲ ನುಗ್ಗತಲಿ, ತಾನೆ ತಾನು.

ಇರುಳೆಂದರೆಲ್ಲಂಟು? ಬೆಳಕಿದ್ದರಿರುಳಲ್ಲೆ?
ಬೆಳಕ ಬಲ್ಲವರಾರು? ಇರುಳು ಎಂಬುದು ಏಕೆ?
ತಮನದೆಂಬುದು ಏಕೆ? ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಏಕೆ?
ಇದ್ದುದರ ಅರಿವನ್ನೆ ಬಲ್ಲರಾರು?

ನಾನಿಲ್ಲ, ನೀನಿಲ್ಲ; ಇನ್ನಿಲ್ಲ, ಮುನ್ನಿಲ್ಲ.
ನಿಲ್ಲತೆರೆ ನೆಲವಿಲ್ಲ, ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಜೀವಿಲ್ಲ;
ಉಂಟೆನುವ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ, ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತನೆ ಇಲ್ಲ;
ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಸೊಲ್ಲ ಇಡುವನಿಲ್ಲ.

[ಈ ಶೂನ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಒಂದು ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬೆಳಕಿನ ತೆರೆಯೊಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೊಳೆಯತೊಡಗುವುದು. ಇದೇ ಉಷ್ಣೆಯರಬೇಕು. ತುಸು ಸಮಯ ಕಳೆಯುತ್ತ ಬರಲು ಈ ಉಷ್ಣೆಯ ತೆರೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭವೊಂದು ಉದಯಿಸುವುದು.]

ನೀ. ಗಾನ

ರಾಗ--ಭೂಷ

ಬೆಳಕೊಂದು ಜನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬೆಳಕುಗೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತು,
ಬೆಳಕ ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣು, ಬೆಳಕಿನೊಂದಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ
ಚೆಲುವಾಂತ ಚಿತ್ರವನು, ನಲವಾಂತ ಜೀವವನು—
ಮಿಗುವಂತೆ, ಉಲಿವಂತೆ ತೋರುತಿಹವು.

ಅಂಬರದ ಅಂಚಿನಲಿ ಶಿಶುವೊಂದು ಮೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ.
ನಾದನೋಟಗಳೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲೊ ಏಳುತ್ತಿವೆ!
ಕತ್ತಲೆಯ, ಶೂನ್ಯತೆಯ, ಇಲ್ಲಿಂಬುದರ ಸರೆಯ
ಕಿತ್ತೊಗೆವ ಬಲು ಸಿರಿಯ ಸಾಸದುದಯ.

ದೇವೆಯ ಹೊಂಬಣ್ಣದಲಿ ಜ್ವಲಿಸಿ ಮಿರುಗುತ್ತಲಿಹುದು
ಉಷ್ಣೆಯ ಸೀರೆಯ ಹೊಳವು, ನೆರಳಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ
ನೆಲದ ಅಂಚನು ಬೆಳಗಿ, ಇಲ್ಲದನು ಉಂಟೆನಲು
ನಗುವೊಂದು ಮೊಳಗುತ್ತಿದೆ ಭರದಿ ಉಕ್ಕಿ

ಚಿನ್ನದಂಬರವೊಡೆದು, ಚೆನ್ನ ಸೊಗಸಿನ ಅಂಡ
ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾ ಹುಟ್ಟಿ, ಕಂಗಳಿಗೆ ಕಾಂಬಂತೆ

ನೆಲವಾಗಿ, ನೀರಾಗಿ, ಕನಸಾಗಿ, ನೆನಸಾಗಿ
ಜೀವಭಾವದ ಸಕಲ ರೂಪವಾಗಿ.

[ಪ್ರಪಂಚವು ಅರಳಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಜೀವಕೋಟಿಗಳ ಸುಳಿದಾಟವೂ, ನಗು
ಚೇತನಗಳೂ ಕಾಣಿಸುವುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಜೀವಿಗಳು, ಕಿರಿಯ ಜೀವಿಗ
ಳೆಂದು ನೂರಾರು ರೂಪುಗಳೂ, ಲೀಲೆಗಳೂ ತೋರುವುವು.]

ನೇ. ಗಾನ

ಅಲ್ಲಿ ಕಾಂಬಿರಿ ದೇವ ದೇವಾಧಿ ದೇವರನು
ಅಲ್ಲಿ ಕಾಂಬಿರಿ ಜೀವಜೀವಾನು ಕೋಟಿಯನು
ಅಲ್ಲಿ ಕಾಂಬಿರಿ ಇಂದು ವಿಧವಿಧದ ಬಣ್ಣವನು,
ಭಾವಗಳ, ಬೆಡಗುಗಳ ಮೇಳಗಳನು.

‘ಇಲ್ಲ’ ವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲ ‘ಇಹುದು’ ಎಂದಾಗುತ್ತಿದೆ
ಶಾಂತಮಯ ನೀರವದ ಸಾವು ಶೂನ್ಯಗಳೆಲ್ಲ
ಜಾಲಗಳು, ಲೀಲೆಗಳು ಹರಿದು ಕಳಚುತ್ತೆ ಬಿದ್ದು
ಬೆಳಕು ಬಲುಮೆಗಳಿಟ್ಟು ಉಕ್ಕುತ್ತಿಹವು.

ನೇಪಥ್ಯ ಮೇಳ

ಹರಿಯುತ್ತಿಹವು—ಉಕ್ಕುತ್ತಿಹವು—ಸೊಕ್ಕುತ್ತಿಹವು.
ಹಿರಿದಾಗಿ ಹಾರಾಡಿ, ಸರ್ವವೂ ತಾವಾಗಿ
ನರ್ತನದ ನಲಿವಿನಲಿ ಚಿಮ್ಮಿನೆಗೆದು ||

ಹರಿಯುತ್ತಿಹವು ||

[ಈ ನವೀನ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನ ಭವ್ಯವಾರ್ತಿಯು ಕಾಣಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುವುದು. ನಿಸರ್ಗದ ಬೆಡಗಿನಿಂದ ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ಮೈಮರೆವಂತೆ, ಮೆಲು
ನಡೆಯಿಂದ ಬರುವನು.]

ಯಾಚ್ಛವಲ್ಯ—

ರಾಗ—ದುರ್ಗಾ

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮನಾಟ ನೋಡು
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮನೋಟ ನೋಡು
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆನಂದ ಪುಳಕಾಟ ನೋಡು.

ಇಂದ್ರನಿವ ನಭದಿಂದ ಕರೆಯುವನು ಮಳೆಗಳನು
ಚಂದಿರನು ಓಷಧಿಯ ಸಂಸಾರ ಬೆಳೆಯುವನು
ಪೂಷ, ಮಿತ್ರರದೆಲ್ಲ ಜಗದ ಸೊಗಸನು ಬಯಸಿ
ಶ್ರಮಿಸಿ ದಣಿಯುತಲಿಹರು ಬಿಡುವ ಮರೆತು.

ಉದಿಸಿ ಗಗನದ ತುತ್ತ ತುದಿಯನ್ನೆ ಸೇರುತಲಿ
ಸಂಜೆಯಲಿ ಮುಳುಗುವನು ರವಿರಾಯ ಚೆಲುವಿನಲಿ.
ಇಳೆಯ ಹುಟ್ಟಿಸೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಕಾಯ್ದು ಮೆರೆಯಿಸೆ ವಿಷ್ಣು
ಅಳಿಗಾಲವನು ತರಲು ಹರನು ಇಹರು.

ಕಾಂಬ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇದುವೆ ಸೋಜಿಗದ ನಾಟಕವು;
ನಾ ಬೇರೆ 'ಅದು ಬೇರೆ' ಗೈದುತೋರುವ ಮಾಯೆ!
ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬೊಂದು ದೇದೀಪ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಯಿದು,
ಸಾಗರದಿ ಪ್ರತಿಫಲಿತ ಬಿಂಬಕೋಟಿ.

ಅವನೊಳಗೆ ನಾವಿದ್ದು, ಅದನಿಂದೆ ಬದುಕಿದ್ದು
ಅವನೆ ನಮ್ಮಯ ನೆಲೆಯು ಎಂಬುದನೆ ಮರೆಯುತಲಿ
ಇಲ್ಲದಿಹ ಕನಸೊಂದ ಕಣ್ಣಿಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸುತೆ
ನಾಟರದ ಬೇನೆಯೊಳು ಬಳಲಲೇಕೆ ?

[ತೆಳ್ಳಗಿನ ಪರೆಯೊಂದು ಸರಿದುಬಂದು ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ನಲ್ಲಿ
ಕೆಡೆದು ಬಿಡುವುದು.]

ನೇ. ಗಾನ

ರಾಗ--ಮಾಂಡ

ಹೆಜ್ಜೆಗೆಜ್ಜೆ ದಸಿಯ ಮಾಡೆ ಬರುತಿದಾನೆ
ನೆನಪಿಗೊಂದು ತೆರೆಯ ಹಾಸಿ ಸರಿಯುತಾನೆ
ತನ್ನ ಬೆಡಗನೆಲ್ಲ ತೋರಿ ನಡೆಯುತಾನೆ
ನಿನ್ನೆ ದಿನವನಳಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಸರಿಯುತಾನೆ

ಕಾಲವೆಂಬ ಲೀಲೆ ನೀನು
ಮೇಲುಕ್ಕೇಳು ಒಂದೆ ಸಮನು
ಕಾಲತುಳಿತದೆಮ್ಮ ಜಗವ
ಕುಣಿಸಿ ದಣಿಸಿ ಬಿಡುವೆಯೇನು

| ಹೆಜ್ಜೆಗೆಜ್ಜೆ ದಸಿಯಮಾಡಿ! |

[ಮೇಳವು ಮುಗಿಯಲು 'ಲೀಲಾಪುರುಷನಾದ ಕಾಲನು ನರ್ತಿಸುತ್ತ ಬರುವನು. ತಾನೇ ತನ್ನ ಕಾಲಚಕ್ರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಂತೆ ತೋರಿ ಹಾರುವನು]

[ಹಿಂದೆ ಕವಿದ ಮುಬ್ಬು ಸರಿದು ನವೀನ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದು ಕಾಣಿಸಿ ನಿಂತಿದೆ. ಮಸುಕುಮಸುಕಾಗಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ರಣಭೂಮಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಯುದ್ಧಾತುರ ಸೇನೆಗಳು ಯಾವೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ನಡುವೆ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ಭವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ.]

ನೇ. ಗಾನ

ರಾಗ--ಭೈರವ

ಶಾಂತ ತಪಸ್ಸಿನ ಯುಗವು ಸರಿದು ಮೂಲೆಯ ಸೇರಿ
ಹೊನ್ನ ಮಣ್ಣಿನ ಯುಗವು ಒತ್ತಿ ಹರಿಯುತಲಿಹುದು;
ಜೀವನದ ನೌಕೆಯನು ಈ ಭವದ ಕಡಲೊಳಗೆ
ಚೆನ್ನ ದಾಟಿಸಬಲ್ಲ ನರನ ಕಾಣೆ.

ಅಣುರೇಣು ತೃಣಕಾಷ್ಠದೊಳು ತನ್ನ ಬಿಂಬವನು
ಅರಸಿ, ತನ್ನಯ ಪೂಜೆ ಜಗದ ಸೇವೆಯು ಎಂದು

ಮೆರೆದ ತಾಪಸರೆಲ್ಲ, ಸರಿದು ಹೋದರು ಹಿಂದೆ,
ತಿಳಿವು ಚೆಲುವುಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಯವಿಂದು.

ಮನದೊಳಗೆ ಮಾರ್ದನಿಯನೀವ ಸಾಮದಗಾನ
ಒಡಲ ಬಾಯಾರಿಕೆಯ, ತಣಿಸ ತತ್ವಜ್ಞಾನ
ಸಕಲವೂ ಮುಳುಗಿದುವು—ರಣದುಂದುಭಿಯನಿನದ,
ಎಸೆವ ಕೂರಂಬುಗಳ ತೇಂಕಾರದಿ.

ಕೃತ ಶ್ರೇತಗಳು ಸರಿದು ದ್ವಾಪರವು ಮುರಿಯುತಿದೆ,
ಕುರುಭೂಮಿಯೊಳು ಇಂದು ದ್ವಾಪರನ ಮಸಣವಿದೆ.
ಭುಗಿಭುಗಿಲು ಭುಗಿಲೆಂಬ ದ್ವೇಷಕ್ರೌರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ
ನರನ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯನೆ ಅರಿಯುತಿಹವು.

ನೋಡಲ್ಲಿ—ಕುರುಸೇನೆ! ಪಾಂಡವರ ಹಿರಿಸೇನೆ!
ಮರುಳು ಮಜ್ಜಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ನುಚ್ಚಿಗೆ ನೆರೆದಿಹವು;
ಸ್ವಾರ್ಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳಿಂದ ಮತಿಯ ತೋಲವ ಕೆಡಿಸಿ
ನಿಂತ ನೆಲೆಯನೆ ಮರೆತು ಸಿದಿಯುತಿಹವು.

ಕೆಚ್ಚು, ಕೊಬ್ಬಿನ ತೆರೆಯ ಇಣಕಿ ನೋಡೆಲೊ, ನೋಡು—
ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮ ನಡುವಿನಲಿ ನಿಂದಿಹನು,
ದಿವ್ಯಪದಯುಗಪಿಡಿದು ಕಣ್ಗಂಗೆ ಜಲದಿಂದ
ಅಭಿಷೇಕ ಗೈಯುತ್ತ ಪಾರ್ಥನಿಹನು.

ತನ್ನವರು, ಹೆರವರು, ವೈರಿಗಳು, ಬಂಧುಗಳು
ಎಂಬ ಮಾಯೆಗೆ ಬಗ್ಗಿ ಕರ್ತವ್ಯವನು ಮರೆತು
ದಿಜ್ಞಾಧನಾಗುತ್ತಲಿ ತನ್ನರಿವ ಮರೆದಿಹನ
ಕರುಣೆಯೊಳು ಕಾಣುವನು ಮಧುಸೂದನ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—

ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಒಂದು ಮಾನವನ ನಿಜಧರ್ಮ.
ಮಾಡುವುದು, ತೀಡುವುದು, ಮಾಡುತ್ತ ಮಡಿಯುವುದು,
ಗೈದುದರ ಫಲಗಳನ್ನು ಬಯಸದಿರುವುದು, ನೋಡು,
ಈಡಿಲ್ಲದಿಹ ಯೋಗ—ಯೋಗಿಯಾಗು.

ಎಲ್ಲ ನಾನಲ್ಲವೆ! ಕೊಲ್ಲುವವರಾರುಂಟು ?
ಕೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ? ಸಾವುನೋವುಗಳೆಲ್ಲಿ ?
ಫಲವ ಬೇಡದೆ ದುಡಿದ ತತ್ವದಲ್ಲುಂಟಿಲ್ಲ;
ಮಾನವಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವೊಂದೆ ನಂಟು

ನೀ. ಗಾನ

ಗಾಂಡೀವಿ ಸಿಂದಿಹನು, ಹಿರಿಬಿಲ್ಲ ಹಿಡಿದಿಹನು
ಕಲಿವೀರನಂದದಲಿ ಕುರುಪಡೆಯ ಸುಡಲಿಹನು,
ತನ್ನವರು, ಹೆರವರು ಎಂಬ ಮಮತೆಯ ಕಡಿದು
ಗೀತೆಯಾಣತಿ ನಡೆಸೆ ಸಾಗುತಿಹನು.

[ತಿರುಗಿ ಕಾಲತೆರೆಯು ಬಂದು' ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು.]

೩

ನೀ. ಗಾನ

ರಾಗ—ಮಾಂಡ್

ಕಾಲನಟನು ತಿರುಗಿ ಏಕೋ ಬರುತಿದಾನೆ
ಇನ್ನು ಏನೋ ಹೊಸತು ಧಳಕು ತರುತಿದಾನೆ
ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವರ್ಣ ಬೆಡಗು ತೋರುತಾನೆ
ಯುಗವನೊಂದು ತುಳಿದುಬಿಟ್ಟು ನಲಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಕಾಲಚಕ್ರ ನಿನಗೆ ಮಣವೆ
ಶರಣುಶರಣು ಶರಣು ಎಂಬೆ
ಮರಣದಾಟ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ

ಮಕ್ಕಳಾಟದಂತೆ ತಂದೆ

| ಕಾಲನಟನು ತಿರುಗಿ ಏಕೋ |

[ತೆರೆಯನ್ನೊಡೆಯುವಂತೆ ಕಾಲನಟನಿಗಬರುತ್ತಿರುವನು. ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚಕ್ರವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ ಕುಲಾಲನಂತೆ ನಲಿದು ಸರಿಯುತ್ತಾನೆ.]

[ಕಲಿಯುಗವು ಬಂದಿದೆ. ಜಗವೆಲ್ಲ ಚಂಚಲ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಮಿರುಗುವ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನಂತಿದೆ. ಈ ಬಣ್ಣಕ್ಕಾಗಿ, ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಬಡಿದಾಡುವ ಜನರ ಸಂತೆಯು ತುಂಬಿದೆ.]

ನೀ. ಗಾನ

ರಾಗ--ಯಮನ್ ಕಲ್ಯಾಣ

ದ್ವಾಪರದ ಸಂಜೆಯೊಳು ಕೃಷ್ಣನುಲಿದಿಹ ಗೀತೆ,
ಸಂಜೆವಕ್ಕಿಗಳೊಡನೆ ಕಂಠವನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು
ಕತ್ತಲಿನ ಕರೆಗಳಿ ಒತ್ತಿ ಬೀಸುವ ಮುನ್ನ,
ಸತ್ತು ಹೋಗಿರಬೇಕು—ಸುಳಿವ ಮರೆಸಿ.

ತಮ್ಮ ಕರ್ಮದ ದಿವ್ಯ ದೀವಟಿಯ ಬೆಳಕನ್ನು
ಜೀವನಕೆ ಹೊಂದಿಸುತೆ ಹಾದಿಸಾಗುತ್ತಲಿರದೆ
ತಮ್ಮ ಹೊನ್ನಿನ ಬಲದಿ ಪರರ ಬಾಳ್ವೆಯ ಬೆಳಕೆ
ಹರಿಸಿ, ಕಗ್ಗತ್ತಲಲಿ ಸಾಗುತಿಹರು.

ನೋಡಲ್ಲಿ—ಕೇಳತ್ತ—ಮಾನವನ ಕಾಂಕ್ಷೆಯನು!
“ನಾನೊಬ್ಬ ಬದುಕುವೆನು; ಜಗವೆಲ್ಲ ಎನಗಾಗಿ
ದುಡಿದು ದಣುವುದು ನ್ಯಾಯ; ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳೆಲ್ಲ
ಜೀವನದ ಗಾನಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿಲಯಗಳು.”

ತನಗಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜೀವಕೋಟಿಯನುರಿಸಿ,
ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದುವೆ ದೀಪದುತ್ಸವವೆಂದು
ಹಿರಿ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂ ಹಿಗ್ಗಿ, ಮೈಮರೆದು ನಂದಿಹರು—
ಇನ್ನಿವರ ಸುಡುಗಾಡು ಬೇರೆಯಲ್ಲಿ ?

ನೋಡಲ್ಲಿ.— ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ರಾಜಕುವರನ ಲೀಲೆ !
ಮಸಣದಲಿ ನೆಗೆಯುತಿಹೆ ಕಿಚ್ಚ ಕಾಣುತೆ ಬೆದರಿ,
ಕಂಬನಿಯ ಮಳೆಗರೆದು ಉರಿಗೆ ತಂಪಿಡುತಿಹನು,
ತನ್ನ ಧ್ಯಾನದ ಬಲದಿ ಜಗವನುಳಿಸೆ.

ಕರುಣೆಯೆಂಬುದು ಅವನ ತವದ ಸಾಧನವಾಗಿ
ಬುದ್ಧತ್ವದೊಳು ಇಂದು ಚಿಗುರಿ ಫಲಿಸುತ್ತಲಿಹುದು.
ಹಿರಿಯ ಮರುಕವ ತಾಳಿ, ಜನರ ಬೇಡುತ್ತಲಿಹನು
ಅರರೆ! ಕಂದಮ್ಮಗಳೆ ದುಡುಕ ಬೇಡಿ!

ಬುದ್ಧ—

ಕಣ್ಣೆದುರು ಮಾಯಕದ ಆಟಗಾತಿಯು ಬಂದು
ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನಳ ಆಶೆಯನುರಾಗ ಊದುವಳು.
ಇನ್ನವಕೆ ಮಂಕಾಗಿ, ತಮ್ಮತಾ ಮರೆಯವರೆ!
ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಖವು ಬೇಡವೇನು ?

ಬನ್ನಗಳ ಜವುಗು ನೆಲೆ ಈ ಹಾಳು ಸಂಸಾರ
ಚೆನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಹೊದಿಕೆ ಕಂಡು ಕಾಲಿಡಬೇಡಿ
ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿನ ಬಣ್ಣ! ಕೆಸರನುಣಿಸುವ ತಿಣ್ಣ
ಅಣ್ಣದಿರೆ, ಮುಂಬರಿದು ಮುಳುಗಬೇಡಿ.

ಸಂಸಾರವೆಂಬೊಂದು ಕನಸ ಗಂಟನು ಕಂಡು
ಕೈ ಚಾಚುವವರುಂಟೆ! ಚಾಚುತಿರೆ ಸುಖವುಂಟೆ!
ತನ್ನ ಸುಖವನು ತನ್ನ ಹೃದಯದೊಳು ಕಾಣುವುದೆ
ಮಿಗಿಲಿಲ್ಲದಿಹೆ ಯೋಗ, ಭೋಗ, ಭಾಗ್ಯ.

[ಕಾಲತೆರೆಯು ಬುದ್ಧ ಯುಗದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅಳಿಸುವಂತೆ ಮುಬ್ಬು ಕವಿದು
ಬಿಡುವುದು.]

೪

ನೇ. ಗಾನ

ರಾಗ---ಮಾಠ್

ಕಾಲನಿವನು ತಿರುಗಿ ನಲಿದು ಬರುತಿದಾನೆ
ಯುಗದ ಬಟ್ಟೆ ಕಳಚಿ ಬೇರೆ ಉಡುತಿದಾನೆ
ಉಬ್ಬಿ ನಿಂತು, ಹೆಬ್ಬಿ ಬಂದು ಸರಿಯುತಾನೆ
ಮಬ್ಬಿನಂಥ ಪರೆಯನೊಂದ ಬೀಸುತಾನೆ.

ನಿನ್ನೆ ಕಂಡ ನೆನಹನೆಲ್ಲ
ಕುರುಡುಗೈದು ಬಿಡುವೆಯಲ್ಲ
ನಾಳೆಯೆಂಬ ನೆನಹನಳಿಸಿ
ಇಂದಿನಾಟದಮಲ ಕುಡಿಸಿ

| ಕಾಲನಿವನು ತಿರುಗಿ ನಲಿದು |

[ಕಾಲನಟನು ನಲಿಯುತ್ತ ಬರುವನು. ಕಾಲಸರ್ಪವಾಗಿ ಹೆಡೆಯಾಡಿಸಿ
ಗಾನಕ್ಕೆ ಮನಸೋತಂತೆ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಗಾರುಡಗನನ್ನು ಮೂದಲಿಸುವಂತೆ, ತನ್ನ
ಗಾನ ತನ್ನಲ್ಲಿಡೆ ಎನ್ನುವಂತೆ, ನರ್ತಿಸುತ್ತ ಬರುವನು.]

[ಕಾಲತೆರೆಯು ಸರಿಯಲು ನವದೃಶ್ಯವೊಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವುದು.
ಕತ್ತಲು ಕವಿದಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಗದ್ದಲವು ಅತಿಯಾಗಿದೆ.]

ನೇ ಗಾನ

ರಾಗ---ಮಾಲಕಂಸ

ಅತ್ತ ನೋಡೆಲೊ ಅಲ್ಲಿ, ಸುತ್ತಲಿನ ಬಯಲನ್ನು
ತತ್ತರಿಪ ಮುಗ್ಗರಿಪ ಕುರುಡುಕಾಕರ ಸಂತೆ!
ಹಾಳು ಹೊಲಸಿನ ಬಾಳ್ವೆಯೊಳು ಮಿಂದು ನಗುತಿಹರು
ಕೆಸರಿನಲಿ ಮೈಮರೆತ ಕೂರ್ಮನಂತೆ.

ತಪ್ಪು ಪಾಪದ ಬೆಟ್ಟ ಮುದದಿಂದ ಮರೆಸುವರು,
ಪರರ ಪಾಪದ ಕಣವ ಬೆಟ್ಟವೆಂದೊದರುವರು!
ಬಾಳಿನಲಿ ದೈವನು ಅರಸಲಾರದೆ ಸೋತು
ಕಲ್ಲೊಳಗೆ ಕಾಣಲಿಕೆ ಯತ್ನಿಸಿಹರು.

ನೋಡತ್ತ! ದಿಸಿಕವಿದ ಕಾರ್ಮಗಲ ಬಿರಿಯುತ್ತೆ,
ಹೊನ್ನಬಣ್ಣದ ಜ್ಯೋತಿ ಒಡೆದು ಬರುತಿಹ ಚಿತ್ರ,
ತನ್ನ ಶಿಲುಬೆಯ ತಾನು ಹೊತ್ತು ತರುತಿಹ ಚಿತ್ರ,
ಮೊಳೆಯ ಮೊನೆಯಲಿ ನಿಂತ ಕ್ರಿಸ್ತ—ಚಿತ್ರ.

ತನ್ನ ಹೃದಯದ ಮಮತೆ ಜಗಕೆ ಹಂಚಲು ಹೋಗಿ
ತನ್ನವರ ಅಜ್ಞಾನ ದ್ವೇಷಗಳಿಗೀಡಾಗಿ
ಇನ್ನಿಲ್ಲದಿಹ ಕಷ್ಟ ತಾವಗಳ ಹೊರೆ ಹೊತ್ತು
ತನ್ನ ಮೃತ್ಯುವ, ನೋಡು, ತಬ್ಬಿ ಬರುವ.

ಯೇಸು—

ಸಂಸಾರವೆಂಬುದಿದು ಒಂದೆ ಸಾಗರದಲೆಯು
ಸಂಸಾರಿ ತಾನವನು ಅಲೆಯ ನೀರಿನ ಹನಿಯು.
ಕಾಡುವನ ಕಡಿವವನ ಕೂಡಿ ಬೆರೆಯಲು ಬೇಕು—
ಪ್ರೇಮವೊಂದೇ ಹಿರಿಯ ಜೀವನಕೆ ಸೊಗಸು.

[ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಲತೆರೆಯು ಕವಿಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ದೃಶ್ಯವು ಅಳಿಸಿತು]

೫

ನೇ. ಗಾನ

ರಾಗ—ಮಾಂಡ್

ತಾನು ಕುಣಿದು ಜಗವ ಕುಣಿಸಿ ಬರುತಿದಾನೆ
ಒಂದೆ ತಾಳಕೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತಿದಾನೆ
ಬಿಡಗು ಬಣ್ಣವೆರಚಿ ಬೀಸಿ ಬರುತಿದಾನೆ
ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿ ಹೊಳೆವ ರಂಗು ತೋರುತಾನೆ.

ಕಾಲ ನಿನ್ನ ಮಾಯದೊಳಗೆ
ಮತಿಯು ಮಂಕು ಮುಕ್ತಿ ಭ್ರಮಿಸಿ
ದಾರಿ, ಗುರಿಯನೆಲ್ಲ ಬೆರಸಿ

ಕಾರ್ಯ, ಕರ್ಮ ಕೆಡಿಸದಿಹುದೆ

| ತಾನು ಕುಣಿದು ಜಗವ ಕುಣಿಸಿ |

[ಕಾಲಪುರುಷನು ಹೊಸತೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದಾನೆ. ವಿವಿಧ ವಾದನಗಳೊಡನೆ ಆಟವಾಡಿ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಗಿಡವನ್ನು ಚಿಗುರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ, ನಕ್ಕು ನೆಗೆಯುತ್ತಾನೆ.]

[ಕವಿದ ಮುಬ್ಬು ಸರಿದು ಹೊಸತೊಂದು ಜಗವೂ, ಜನತೆಯೂ ಕಾಣುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬಿಕ್ಕು, ಪಾದ್ರಿ, ಮೌಲ್ವಿ—ಮೊದಲಾದ ವಿವಿಧ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ನೇ. ಗಾನ

ರಾಗ . ಜಲ್ಲಾ

ನವಯುಗವು ತಾನಿದು ನವಯುಗವು
ತೋರುವುದೇನಿದು ಹೊಸ ತೆರ ದೃಶ್ಯ
ಬರುವರು ಯಾರೀ ಹೊಸ ಪರಿಜನರು
ತೋರುವರೇತಕೆ ರೀನಿಯ ಉಸಿರು! || ಮೇಳ ||

ಬಾಹ್ಯದ ತೊಡಿಗೆಯು ಯೋಗಿಗಳಂತೆ
ಕಾಯದ ಬಯಕೆಯು ಭೋಗಿಗಳಂತೆ
ಆಶೆಯ ಪಾಶವೆ ಹೊತ್ತಿಹೆ ಕಂತೆ.
|| ಮೇಳ ||

ಬರುವನು ನೋಡೆಲೊ ಮುದ್ರೆಯ ಧರಿಸಿ
ಕೊರಳಲಿ ಕಾಂಬುದು ಮಾಲೆಯು ತುಳಸಿ
ಹೊನ್ನಿನ ಆಸೆಗೆ ಬರುವನು ಬಳಸಿ.
|| ಮೇಳ ||

ಉತ್ತಮನೆಂಬುವ ತನ್ನನು ತಾನು
ಹೀನವು ಎನ್ನುವ ಉಳಿದಿಹೆ ಜಗವನು
ಉತ್ತಮ ಒಡವೆಯ ತಿಳಿಯನು ಇವನು.
|| ಮೇಳ ||

ಪಾದ್ರಿಯು ಇವನು, ಇವನಿದ್ದೊ ಬಿಕ್ಕು,
ಮುಲ್ಲನು ಮತ್ತಿವ ಎಲ್ಲ ತಾನೆನ್ನುವ,
ತಮ್ಮಯ ಮತವೇ ಸಕಲವು ಎನ್ನುವ.
|| ಮೇಳ ||

ಪಾದ್ರಿ—

ಜಹೋವನೊಬ್ಬನೆ ಜಗದಲಿ ನಿಜವು
ನಮ್ಮಯು ಪಂಥವೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪಥವು
ನಂಬದ ಜನರಿಗೆ ನರಕವೆ ಗತಿಯು
|| ಮೇಳ ||

ನೇ. ಗಾನ

ಬಿಕ್ಕುವು, ಮುಲ್ಲನು, ಪಾದ್ರಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯು
ಒಂದೇ ಮಾಲೆಯ ಬಣ್ಣದ ಮಣಿಗಳು
ಧರ್ಮವು ಇವರಾ ಅಂಗಡಿ ಒಡವೆಯು.
|| ಮೇಳ ||

ತಮ್ಮಯ ಮತವನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸಾರಲು
ರಕ್ತದ ಹೊಳೆಗಳ ಹರಿಸುತೆ ಬರುವರು
ಸುಳ್ಳಿನ ನೀರಿಗೆ ಮೊನಂತಿಹರು || ಮೇಳ ||
[ಕಾಲತೆರೆಯು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬಂದು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಬೀಳುವುದು.]

೬

ನೇ. ಗಾನ

ರಾಗ—ಮಾಂಡಾ

ಝಣರು, ಝಣರು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ ಬರುತಿದಾನೆ
ಕುಣಿದು ಕೆಲೆದು ಹಾರಿ ಚೀರಿ ನೆಗೆಯುತ್ತಾನೆ
ಚಪಲ ಮನಕೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ನಗುತಿದಾನೆ
ಎಲ್ಲ ಮನವ ತಲ್ಲಣಿಸುತ ಸರಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಕಾಲ ನಿನ್ನ ಉಸಿರ ಸುಳಿಗೆ
ಕಾಲನೂರಿ ನಿಲುವುದೆಂತು!
ತೇಲಿಸುವೆಯೆ ನೆಲೆಯನೆಲ್ಲ!
ಸೋಲಿಸುವೆಯ ಧೈರ್ಯವೆಲ್ಲ!
| ಝಣರು ಝಣರು |

[ಕಾಲನಟನು ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಹಾರಿ ತೇಲುತ್ತಾನೆ! ಗಗನದ ತುದಿಗೆ ಏರಿ ಮಿಗುವ ನೋಟಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.]

[ಕಾಲ ತೆರೆಯು ಸರಿದಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನಯುಗವು ಕಾಲಿರಿಸಿದೆ. ಮಾನವ ಬಲದ ಮೇಲಿನ ಅತಿ ವಿಶ್ವಾಸವೂ, ಅಂಧಜೀವನದ ತಿರಸ್ಕಾರವೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ಅನುಮಾನದಿಂದ ವಿಚಾರಿಸುವ ಸಂಶಯಬುದ್ಧಿಯೂ ಜಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.]

ನೇ. ಗಾನ

ರಾಗ -- ಶಂಕರಾ

ತನ್ನಯ ಬಲವೇ ಹಿರಿತನವೆನ್ನುವ
ತನ್ನಯ ಶೋಧನೆ, ಸೃಷ್ಟಿಯದೆನ್ನುವ
ನವಯುಗ ಬ್ರಹ್ಮನು, ವಿಜ್ಞಾನಿ ಬರುವ.

ವಿಜ್ಞಾನಿ—

ಧರುಮವದೆಂಬುದು ಕಳ್ಳರ ನೆಲೆಯು
ಮೂಢ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮಾಯದ ಬಲೆಯು
ಮನದ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಹೇಸಿನ ತಡೆಯು.

ಇಲ್ಲದ ದೇವಗೆ ಮಡಿಯುತೆ ದಣಿಯುವ
ಯೋಗಿಗಳೆಲ್ಲರ ಮೌಢ್ಯಕ್ಕೆ ಮರುಗುವೆ.
ನೇಳೆಯ ಬೆಲೆಯನು ಅರಿಯರು ದಿಟವೆ.

ದೇವರ ಬಯಸುವ ಜನರ ಪ್ರಯತ್ನವು
ಕತ್ತಲು ಮನೆಯಲಿ ಇಲ್ಲದ ಒಡವೆಯ
ಹುಡುಕುವ ಕುರುಡರ ಸಾಹಸ, ನಿಜವು.

[ಕಾಲದ ಹೊಸ ತೆರೆಯು ಈ ಯುಗವನ್ನೂ ಅಳಿಸುವುದು. ಭಾವೀ ಯುಗದ ಸನ್ನಾಹ ನಡೆದಿದೆ.]

೭

ನೇ. ಗಾನ

ರಾಗ--ಮಾಂಡಾ

ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು, ತಿರುಗಿ ನೋಡು, ನಾಟ್ಯವನ್ನು
ಮುಂದೆಬರುವ ಯುಗದ, ಜಗದ, ನೋಟವನ್ನು
ಕಾಲ ದಾತ ನಲವಿನಿಂದ ಬರುವನಲ್ಲ
ತಾನೆ ಇಂಥ ಹೊಸತು ಹೆಬ್ಬ ತರುವನಲ್ಲ

ಕಾಲದಾತನವನ ಕುಣಿತ
ಮೇಲು ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದಂಥ
ಲೀಲೆ, ಜಾಲ, ವಿರು, ಇಳಿತ
ಕೂಡಿ ಹೆರಿದು ನೆಗೆವ ಕುಣಿತ

| ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು, ತಿರುಗಿ ನೋಡು |

[ಕಾಲನಟನು ಈ ತನಕ ಕಟ್ಟಿದ ಕನಸನ್ನು ಸುಟ್ಟು, ತಾಂಡವನಾಡಿ, ನವಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೊಗಸನ್ನು ಸಾರಿ ತೆರಳುವನು.]

[ಕಾಲ ತೆರೆಯು ಸರಿದಿದೆ; ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದು ಬಂದಿದೆ! ಬಣ್ಣ, ಬೆಡಗು ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಎಣಿಕೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟಿವೆ; ಆದರೂ ಭೇದವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.]

ನೇ. ಗಾನ

ರಾಗ--ಸೋಹಿನಿ

ಎಳೆಗಳು ಬಣ್ಣಗಳು ಹೆನಿಗೂಡಿ ಒಂದಾಗಿ
ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಶಾಂತಿಯಲಿ ಹರಿಯುತಿಹವು
ತಡಸಲಿನ ಅಬ್ಬರದಿ ಧುಮುಕುತಿಹವು
ಮುಗಿಲಿಗಿಹ ಲಘುತೆಯಲಿ ತೇಲುತಿಹವು!

ಸಪ್ತ ಸ್ವರಗಳು ಸೇರಿ ನೂರಾರು ಮೇಳದಲಿ
ರಾಗಗಳು ತೆರಗೊಂಡು ಉಕ್ಕುತ್ತಿಹವು.
ಭಾವಗಳು ಬಯಲಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿಹವು;
ಆನಂದ ನೋರಿಯಾಗಿ ನಗುತ್ತಲಿಹುದು.

ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ರೇಖೆಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಗಿಹ ಉಕ್ಕಿನಲಿ
ಚುಕ್ಕೆಗಳನೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿಹವು
ಚಿತ್ರ ಪ್ರತಿಚಿತ್ರಗಳ ಬರೆಯುತ್ತಿಹವು
ಬಳ್ಳಿಗಳ ಪರೆಗಳನು ನೇಯುತ್ತಿಹವು.

ದನಿ, ವರ್ಣ, ರೇಖೆಗಳು ಕುಣಿಯುತ್ತಿವೆ ಮಿಗುವಂತೆ
ಯಾರದೊ ಬೆಡಗಿನಲಿ ಮೋಹಗೊಂಡು
ಏನೇನೊ ಭ್ರಮೆಯೊಳಗೆ ಬಲಿದುಕೊಂಡು
ಯಾರಲ್ಲೊ ಬೆರೆಯಲಿಕೆ ಬಯಕೆಗೊಂಡು.

ಭಾವಗಳು, ಬಿಂಬಗಳು, ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿಗಳು
ನೋಡಲ್ಲಿ! ಮುದದಿಂದ ಮಿನುಗುತ್ತಿಹವು!
ನಗುನಗುತೆ ಕೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಿಹವು
ಸಾಮಗಾನದಿ ನಿಂದು ತೂಗುತ್ತಿಹವು.

ಜೀವಿಗಳ ಸಂತೆಯಿದು. ಕತ್ತಲಿಗೆ ಎಡೆಯೆತ್ತ ?
ಅಲ್ಲಿಹನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಯೇಸುವೊಡನೆ.
ಅಲ್ಲಿಹನು ಗೌತಮನು ಅಲ್ಲನಲ್ಲೇ,
ಜರತುಷ್ಟ್ರ, ಋಷಿವರರು—ಎಲ್ಲರಿಹರು.

ಈ ಗಾನ ರಚನೆಯಲಿ ಬೆರೆಯಲಿಕೆ ಬಾರದಿಹ
ಇನ್ನೇನೊ ಕೆಡುದನಿಯು, ಬರುತಲಿಹುದು

ಯಾರೆನಲಿ ಅವರನ್ನು! ಇಳೆಯ ಜನರು
ಸ್ವರ್ಗವನು ಕಾಣಲಿಕೆ ಬರುತಲಿಹರು.

ಪಾದ್ರಿಯವ, ಬಿಕ್ಕುವಿನ ಎಲ್ಲರಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು,
ಎದೆಯಳುಕಿ ನಡುಗುತಲಿ ನಿಂದರಲ್ಲ.
ಕಣ್ಣುಗಳು ಶಿಲೆಯಾಗಿ ಚಲಿಸವಲ್ಲ
ಧರಧರಿಸ ತುಟಿಗಳೊಳು ಸೊಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲ!

ಬಿಕ್ಕು--

ನಮ್ಮ ಇಳೆಯೊಳು ಉದಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಪೂಜೆಯ ಹೊಂದಿ
ದೇವರೆಂದೆನ್ನುತಲಿ ವಂಚಿಸಿವರು
ಜಗಳಕೆಮ್ಮನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಖಿಗಳಿವರು
ತಾವೆಲ್ಲರೊಂದಾಗಿ ನೋಡುತಿಹರು.

ಪಾದ್ರಿ--

“ಯೇಸು ಎಂಬವ ನೀನೆ! ಘಾಸಿಗೈಯುತೆ ಬಂದೆ
ನಿನಗಾಗಿ ಹಲಜನರ ಕೊಲಿಸಿ ಬಂದೆ
ನಿನಗಾಗಿ ಪರಮತದ ದ್ವೇಷ ಗೈದೆ
ನೆರೆಯವನ ಕಂಡರೂ ಭೇದ ಗೈದೆ.

ವಿಪ್ರ--

ಮಾಧವನೆ ನಿನಗಿಂದು ಮೈಂಭರಲಿ ಗೆಳೆತನವೆ!
ನಿನ್ನ ಗೀತೆಯ ನುಡಿಯ ನಡೆಸಿ ಬಂದೆ.
ವ್ಯಾಕರಣ ತಲೆಕೆಳಗು ಗೈದು ನಿಂದೆ.
ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮದ ಹಿಸುಕು ಹರಿದು ಬಂದೆ.

ನೇ. ಗಾನ.

ಅಲ್ಲಗಾಗಿಯೆ ಮೌಲ್ವಿ, ಬುದ್ಧಗಾಗಿಯೆ ಬಿಕ್ಕು
ಎಲ್ಲರೂ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿರಿ ಅಳುತಲಿಹರು,
ವಂಚನೆಯ ನೆನೆನೆನೆದು ಸಿಡಿಯುತಿಹರು,
ಕಣ್ಣಿ ದಿರ ದೃಶ್ಯವನು ಚುಚ್ಚುತಿಹರು.

[ಅವರದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನು ಅವರನ್ನು ಸಮಧಾನ್ ಪಡಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕೈನೀಡುವನು.]

ಯಾಜ್ಞ

ಏಕಿಂಥ ಕಿಡಿ ಉಸಿರ ಕಾರುವಿರಿ ಬಂಧುಗಳೆ ?
ನಮ್ಮ ನೆಲದೊಳು ಕಾಲನಿರಿಸಿ ನೋಡಿ.
ಇಲ್ಲಿರುವ ಬಾಗಿಲನು ದಾಟಿ ನೋಡಿ,
ಹೈದಯದೊಳಗಿನ ಹೆಮ್ಮೆ ಹರಿದು ನೋಡಿ.

[ಅವನ ಆದರದ ಹಸ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ಸರಿಯಲು ಎಲ್ಲರೂ ಅಂಜುವರು. ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಬಂದ ವಿಜ್ಞಾನಿಯು, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಮುಕ್ತದ್ವಾರದ ಅಚಿ ನೋಡುವನು.]

ನೇ. ಗಾನ.

ನೋಡಲೇನಿಹುದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತದ್ವಾರದ ಅಚಿ!
ಆನಂದದನುಭವವು ಸೂಸುತಿಹುದು.
ಮಾತೊಂದು ಮೌನದಲಿ ಚಲಿಸದಿಹುದು
ಪ್ರೇಮಭಾಷ್ಯವು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುತಿಹುದು

ತಡೆಯಲಾರದ ಶಕ್ತಿ! ಎಲ್ಲರನು ಸೆಳೆದಿಹುದು!
ವಿಜ್ಞಾನಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಲಿ ನಡೆದರೆಲ್ಲ.
ಅವನಂತೆ ಕಲ್ಲಾಗಿ ನಿಂದರಲ್ಲ!
ಭೇದ ಭಾವದ ಗೆರೆಯು ಅಳಿಸಿತಲ್ಲ!

ಕೃಷ್ಣ—

ನಿಸ್ವಾರ್ಥ, ನಿಷ್ಕಾಮ, ನಿಸ್ಸೀಮ ಭಾವದೊಳು.

ಯೇಸು—

ದ್ವೇಷವೆಲ್ಲವ ಹರಿದು ಚೆಲ್ಲಿರೆಲ್ಲ.

ಬುದ್ಧ—

ಪ್ರೇಮ ತಾಳದ ದನಿಗೆ ಕುಣಿಯಿರೆಲ್ಲ.

ಜರತುಪ್ತ—

ಸೌಂದರ್ಯ ಸೋದರತೆ ಕಾಣಿರೆಲ್ಲ.

ಯಾಜ್ಞ—

ಗಿಡ, ಮರವು, ಶಿಲೆ, ಸಾವು, ನರನಾರಿ—ಹೂ, ಹಾವು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ—

ಒಂದೆ ರಾಗದ ಭಿನ್ನ ಆಲಾಪವು.

ಸಾದ್ರಿ—

ಒಂದೆ ತೇಜದ ಭಿನ್ನ ಕಿಡಿಕೂಟವು.

ಬಿಕ್ಕು—

ಒಂದೆ ಹೃದಯದ ಹೆಸುರು, ಹಾರಾಟವು.

[ತಿರುಗಿ ಕಾಲತೆರೆಯು ಬೀಳುವುದು.]

ನೇ. ಗಾನ

ರಾಗ--ಮಾಂಢ

ಕಾಲದೇವ ಇನ್ನು ತಿರುಗಿ ಬರುತಿದಾನೆ
ಏನೋ ಕನಸನೊಂದು ಹೆಣೆದು ಬೆಳಸುತ್ತಾನೆ
ಹೊಸತು ರಾಜ್ಯ, ಹೊಸತು ಸೃಷ್ಟಿ ತರುತಿದಾನೆ
ಮನದ ಎಟಕು ಮೀರಿ ನೆಗೆದು ಬರುತಿದಾನೆ

ಕಾಲ ನಟನೆ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆ
ನಿನ್ನ ಕನಸು—ಘೋರವಿಹುದು.
ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಸೃಷ್ಟಿ ಲಯವು
ನಿನ್ನ ಉಸಿರು ನಿನ್ನ ನಿಮಿರು

ನಮ್ಮ ಎದೆಯ ಅಳತೆ ಮೀರಿ
ಹರಿವ ನಿನ್ನ ರಾಗಲಹರಿ
ನಿನ್ನ ಬೆರತು ಕೂಡದಿರಲು
ಎಮ್ಮ ಮನಕೆ—ಸಿಗುವದೆಂತು!

| ಕಾಲದೇವ ಇನ್ನು ತಿರುಗಿ |

[ಕಾಲನು ಪುನಃ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು
ಬರೆದು ಅಳಿಸಿಯಾಯಿತು! ಇನ್ನು ಬರೆವುದು—ಏನೋ! ಯಾರು ಬಲ್ಲರು?
ಇಲ್ಲೊಂದು ಕೊನೆಯಾಯಿತೆಂಬುದಿದೆಯೇ? ಇದೇ ತಿಳಿವಿನ ಬುಡವಿರಬಹುದು.]

ಋತು ಯಾತ್ರೆ

[ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರೈತ ಜನರ ಗುಂಪು ನಡುವೆ ನಲಿದಾಡುವ ಪಾತ್ರ ವರ್ಗವಾದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಪೋಷಕರು, ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು, ವೈರಿಗಳು ಆಗಿ— ಋತುಗಳು ನಲಿದಾಡುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಸರ್ಗ ಸೂಚಕ ಉಡುಗಿಯಿಂದ ನಟರು ಬರೋಣ.]

ಕಥಾನಕ—ಹಾಡು ನೃತ್ಯಗಳ ಮೇಳದಿಂದ ಸಾಗುವುದು.

ಕಥಾನಕದ ಹಲವು ಛಾಟಿಗಳು ಜಾನಪದ ರೀತಿಯವು.

(ನೀರಿಗಾಗಿ ಮೊರೆಯಿಡುವ ರೈತರು)

ಜನರು: ಬಾರೊ ಬಾರೊ, ಒಲವನು ತೋರೋ
ಮುಗಿಲನು ತಾರೋ
ಹಸಿಯನು ಕಾರೋ || ಬಾರೊ ||

ಹೆಸುರಾಯಿತು ಕಾಣದ ಹೆಸರು |
ಎದೆ ಮಿಡುಕಿತು ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಉಸಿರು |
ಬಾಯಾರಿತು ಸದಿಗಳ ತಳವು |
ಮೈ ಬಿರಿಯಿತು ನಾಡಿನ ಹೊಲವು |
ಸಹಿ ಅಡಗಿತು ಹೆಕ್ಕೆಯ ಕೊರಳಂ |
ಧನಿ ಉಡುಗಿತು ಪಶುವಿನ ಒಡಲಂ || ಬಾರೋ | ಬಾರೋ ||

(ಬೆಳ್ಳುಗಿಲುಗಳು ತೇಲಿ ಬರುವುವು)

ಗ್ರೀಷ್ಮ: ಕರೆದಿರೋ ಏನೋ | ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ | ಕರೆದಿರೋ ಏನೋ |
ಕಾಲವು ಬಂದಿದೆ ಬಾರದೆ ಏನು?
ನಿಮ್ಮೀ ಬಯಕೆಗೆ ಆತುರವೇನು ?

ಬಯಕೆಯೆ ರೆಕ್ಕೆಯ ತೊಟ್ಟಿಹ ಮೇಲೆ |
ನೀಲಿಮ ಸಭಕ ನಾವ್ ಉಯ್ಯಾಲೆ |
ಮಧುವಿನ ಬಸಿರಿಗೆ ಹೊವಿನ ಜೊಲ್ಲೆ |
ಕರೆದಿರೋ ಏನೋ || ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ||

(ಬಿಸಿಲು ಕೆಗಳಿಂದ ಬೇಗುದಿಗೊಂಡ ರೈತರು.)

ಜನರು: ಬಾರಾ ಬಾರಾ ಒಲವನು ತೋರೊ
ಮುಗಿಲನು ತಾರೊ | ಕಾರ್ ಮುಗಿಲನು ತಾರೋ ||
ನೀಲಿಮೆ ಬಾನಲಿ ನಗುತಿಹ ನೊರೆಯೆ
ನಿನ್ನಯ ನಗುವಿಗೆ ಭೂಮಿಯೊಳ್ ಉರಿಯೆ |
ಬೆಂಕಿಯ ನಾಲಗೆ ನೋಟಕೆ ಅಂದ
ಅದರದೆಂದಿಗು ಬಯಸದ ಚಂದ ||
ಕರಿ ಅಂಚನು ನೀ ಧರಿಸುತೆ ಬಾರಾ |
ಕುಡಿ ಮಿಂಚನು ನೀ ನಗುತಲಿ ತಾರಾ ||

ಗ್ರೀಷ್ಮ: ಮರುಳೇ ಮರುಳೇ ಮರುಳೇ.....
 ನಮ್ಮಯ ನಗುವಿಗೆ ನಿಮ್ಮಯ ಕೆರಳೇ
 ಚೆಲುವಿನ ಬಳಿತನ ಬೇಡದ ನಿಮಗೆ
 ಸಲಿಸೆವು ತಮ್ಮನ ಕರಿಮೆಯ ಜವದೆ ||
 ಕುಡಿಮಿಂಚಿನ ಬರೆಸಿಡಿಲಿನ ನಗುವಿಗೆ
 ನಿಮ್ಮಡಿ—ಈ ನುಡಿ ನಡುಗದೆ ಇಹುದೇ ?

(ಗ್ರೀಷ್ಮನು ತೊಲಗಿ ಕಾರ್ಮುಗಿಲುಗಳು ಕಣಿಯುವುವು.)

ವರ್ಷ: ನಾವು ಬರುವೆವು, ನಾವ್ ಬಂದೆವು
 ಕಾರ್ಮುಗಿಲುಗಳು ಭೀಕರ |
 ನಾವ್ ಕರೆವೆವು, ನಾವ್ ಸುರಿವೆವು
 ಜಡಿಮಳೆಯನು ತಾ ಭೀಕರ.
 ನಾವ್ ಬಡಿವೆವು, ನಾವ್ ಜಡಿವೆವು —
 ಬರೆಸಿಡಿಲನು ತಾ ಭೀಕರ ||

ಜನ: ಗುಡುಗೇ, ಗುಡುಗೇ, ಗುಡುಗೇ
 ಬರೆ ಸಿಡಿಲೇ, ಸಿಡಿಲೇ, ಸಿಡಿಲೇ
 ಬಾನ್ಸುಡಿಗಳ ಕೂಡಿಸ ಕುಡಿ ಮಿಂಚಲ್ಲಿದು
 ಬಾನ್ ಗುಡಿಯನೆ ಧಗಿಸುವ ದಳ್ಳರಿ ಇದು ಇದು ||
 ಅತಿ ಬೇಡಿಕೆಯಾಯ್ತು | ನಮ್ಮದು ಅತಿ ಮಾಡಿಕೆಯಾಯ್ತು !
 ಸುಟ್ಟಿತು ಗಿಡಮರ | ನಡುಗಿತು ಗಿರಿಗಹ್ಲರ
 ಹೆಮ್ಮೆಯ ಈ ಶಿರ, ನಡುಗಿತು ಥರಥರ
 ಅತಿ ಬೇಡಿಕೆಯಾಯ್ತು ನಮ್ಮದು ಅತಿ ಮಾಡಿಕೆಯಾಯ್ತು |

(ಮುಗಿಲು ಸರಿದು ಮಳೆಯ ಜೋರು ಕಡಮೆಯಾಗುವುದು.)

ಜನರು: ಹೊಳವಾಗುತ್ತಲಿದೆ ಗೆಳೆಯ
 ಹೊಳೆ ಹರಿಯುತ್ತಲಿದೆ ಗೆಳೆಯ |
 ಮಳೆ ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಿದೆ ಇಳೆಯ |

ಹೆಸುರೇಳುತಲಿದೆ—ಇದೊ, ನೆಲವೆಲ್ಲ
 ನದಿ ಉಕ್ಕುತಲಿದೆ ಇದೊ, ಸೊಗವಲ್ಲ
 ಸಿಜಗೈಮೆಗೆ ಇದು ಸಮಯ
 ಬಾಳ್ ಮೈಮೆಗೆ ಇದೆ ಸಮಯ ||
 ಬಾ ಉಳುವಾ—ಬಾ ನಡುವ.
 ಮೇಲಿಂದ ಉದುರಲು ಮುತ್ತು
 ಈಹಸಿರಗೆಯನೆ ಕಿತ್ತು
 ಮೈಮನ ಲಾಸ್ಯಕೆ ಎತ್ತು --
 ಮೋದದಿ ಈಚೆಗೆ ಬಿತ್ತು |

ವರ್ಷ: ತುರು ತುರು ತುಂತುರು ಹಸಿವ
 ಈ ಹೆಸರಿನ ರಾಜ್ಯದಿ ನಲಿವ
 ಹೊಡೆ ತುಂಬಲಿ ಗಿಡಗಳ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿ,
 ರಸ ಉಕ್ಕಲಿ ಬಾಳ್ವೆಯ ಸವಿಗನಸಲ್ಲಿ || ತುರು ತುರು ||

ಜನರು: ನೋಡಿರಿ ಅಕ್ಕಾ ! ನೋಡೆಲೋ ಅಣ್ಣ
 ರೈತನ ಗೈಮೆಯ ಸತ್ಯವು ಪುಣ್ಯ
 ಕಾಣುತೆ ಕಾಣುತೆ ರೈತನ ಬೆವರು
 ನನ್ನಿಯಿಂದಾಯಿತು ಹೊನ್ನಿನ ಬಸಿರು |
 ಸೋನೆಯ ಮಳೆಯನು ಮೀರಿದ ಸತ್ಯ
 ನಮ್ಮಯ ದುಡಿಮೆಯು, ಮೈಮೆಯ ಕೃತ್ಯ |
 ಬಾರಾ | ಬಾರಾ |
 ಕುಡುಗೋಲನು ತಾರಾ ||

(ಹಿಂಗಾರು ಮಳೆಯು ಬೀಸುವುದು.)

ಶರದ್: ಕೊಟ್ಟವರನು ತಾನ್ ಮರೆಯುವೆಯಲ್ಲಾ
 ಕಟ್ಟುವನೆ ತಾನ್ ಎಂಬುವೆಯಲ್ಲ
 ಕೊಟ್ಟುದು ಕರಕೇ ಸಿಗದಿರುವಂತೆ

ಕುಟ್ಟಿತು ಈಗಲೆ ಗಜರುವೆನಂತೆ |
 ಗುಡು ಗುಡು ಗುಡು ಗುಡು ಗುಡಿಸಿ | ಗುಡು ಗುಡು
 ಗುಡು ಗುಡು ಗುಡಿಸಿ ||

(ಮಳೆಯ ಅರ್ಭಟಕ್ಕೆ ಕೃತರು ಬೆದರುವರು.)

ಜನರು: ನೀ ಬಾರದಿರು, ನೀ ಬಡಿಯದಿರು; ನೀ ತಡೆಯದಿರು
 ನೀಡಿದ ತುತ್ತನು ಕಸಿಯದಿರು
 ಹುಚ್ಚಿನ ಮಾತಿಗೆ ಕೆರಳದಿರು
 ನಚ್ಚಿನ ಪೂಜೆಯ ಸಲಿಸುವೆವು ||
 ಸಿಡಿ ಮಿಂಚಡಗಿತು, ಕಾರ್ತುಗಿಲೋಡಿತು,
 ಹೊ ಬಿಸಿಲಿರಚಿತು | ಬಾರಾ ಬಾರಾ
 ತೆನೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಬಾರಾ ||
 ಮನೆಗೊಯ್ಯುವ ಬಾರಾ | ತಿರಿಕಟ್ಟುವ ಬಾರಾ |
 ಬಾನ್ ದೇವರ ಕೊಂಡಾಡುವ ಬಾರಾ |

(ಜನ ದೀಪಾವಳಿಯ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗುವರು.)

ಜನ: ಬತ್ತಿದ ಕಾಳು, ನೂರಾದಂತೆ
 ಬತ್ತಿದ ತೊರೆಯು, ನೀರ್ನಕ್ಕಂತೆ
 ಹೊತ್ತಿಸಿ ಹಣತೆಯ ಸಾವಿರವಾಗಿಸಿ |
 ಬಾನಿನ ತಾರೆಗಳ್ ಇಳಿದಂತಾಗಿಸಿ
 ಮಳೆಯನು ನೀಡಿದ ಇಂದ್ರನು ಬರಲಿ
 ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲಕೆ ಸಲ್ಲಲಿ—ಈ ಬಲಿ
 ಈ ದೀಪದ ಮಿಣಿ ಮಿಣಿ —ಕಾಣುತ ಅಮರರು
 ನಾಟ್ಯದ ಧಿಂ ತಿಣಿ ಗೈಯುತ ಬರಲಿ ||

(ಚಳಿಗಾಳಿ, ಹಿಮ ಕವಿಯುವುದು.)

ಹೇಮಂತ: ಓ ಓಬನ್ನಿ
 ಈ ಜನತೆಗೆ ಮರುಳೇನೆನ್ನಿ |

ಬಾಂದಾರಿಗಳನ್ನವರು | ನಾಚಿಸೇ ಹೊರಟಿಹರು
 ತಮ್ಮಾಟಕೆ ತಾವ್ ಇವರು | ಬಲು ಬಲು ಮೈವರೆತಿಹರು ||
 ಓ ಓಬನ್ನಿ.
 ಚಳಿಗಾಳಿಯ ಬೀಸುವ ಬನ್ನಿ |
 ಇಳಿ ಮೋಡವ ಹಾಸುವ ಬನ್ನಿ |
 ತಳುಪರದೆಯ ಹೊದಿಸುವ ತನ್ನಿ |
 ಭ್ರಮೆ ಆಟಕೆ ಆಗಲಿ ಸೊನ್ನಿ ||
 ಓ ಓಬನ್ನಿ ||

ಜನರು: ಬಾ ಗೆಳತಿ — ಬಾ ಗೆಳೆಯ, ಹಿಮು ಉದುರುತ್ತಿದೆ |
 ಬಾ ಗೆಳತಿ — ಬಾ ಗೆಳೆಯ, ಎಲೆ ತುಟುಕುತ್ತಿದೆ
 ದೀಪದ ನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ಮಂಜೇ ಮುಸುಕಿದೆ
 ಮೈಮನವೆಲ್ಲವು 'ಕುಟು ಕುಟು' ಅನುತಿದೆ
 ಹೇಮಂತ ರಾಯಗೆ ಬಂದಿದೆ ಕೋಪ,
 ಚಳಿಯನು ಸುರಿಸುತ್ತೆ ಕೊಡುತ್ತಿಹ ತಾಪ |

ಜನರು: ಬಾ ಗೆಳತಿ -- ಬಾ ಗೆಳೆಯ—
 ನೆಲದೊಳಗಿಹ ತಂಪಡುಗುವ ಮೊದಲೇ
 ಊರೊಳಗಿನ ತೊರೆ ಹಿಂಗುವ ಮೊದಲೇ
 ತರುಗಳು ಎಲೆಗಳ ಕಳಚುವ ಮೊದಲೇ
 ದುಡಿಮೆಯ ಸಲಿಸುವ, ದುಡಿಮೆಯ ಬಾ....
 ಮಾಗಿಯ ಚಳಿಗಾಳಿ ಬಡಿಯುವ ಮುನ್ನಮೆ....
 ಮುಗಿಸಲು ಬೇಹುದು ಎಲ್ಲಾ ದುಡಿಮೆ....
 ಬಾ ಗೆಳತಿ — ಬಾ ಗೆಳೆಯಾ |

ಹರಿಯುವ ತೊರೆಗಳ ಓಟವ ತಡೆದು
 ತುಂಬಿದ ನೀರನು ಬೊಗಸೆಲಿ ಮೊಗೆದು
 ಕರಿ ನೆಲವನು ತಾ ಸ್ಪ್ರೀತಿಲಿ ಬಗೆದು

ಬಾ—ಉಳುವಾ | ಬಾ—ನಡುವಾ,
ಬಾ—ಉಳುವಾ | ಬಾ—ನಡುವಾ, ||

ಹೇಮಂತ:
ಶಿಶಿರರು

ಮಾಗಿ ರಾಯಾ ಸಾಗಿ ಬಾರೋ

ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯ ಬೇಗನೆ ತಾರೋ ||

ಬಾ.... ಬಾ.... ಬಾ...

ಹೊದೆಸುತ್ತ ತೆರವ ಏನುಗಳ ತೆರೆಯ

ಬೆಳೆಸುತ್ತ ಹರಸುವ ಬತ್ತಿದ ಬೆಳೆಯ ||

ಬಾ.... ಬಾ.... ಬಾ ..

(ಸುಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹಿತರಾಗುವ ವೈತರು.)

ಜನರು:

ಹಿಗ್ಗಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಜಗವೆಲ್ಲಾ | ಬಗ್ಗಿ ಕೊಯ್ಯುದು ಪೈರೆಲ್ಲಾ
ಸುಗ್ಗಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಬಂತಲ್ಲ—ಹಿಗ್ಗಿನ ಕಟ್ಟೇ ಬಿರಿತಲ್ಲಾ—

ತಿತ್ತಿರಿ ತುಂಬಿದೆ ಬತ್ತದ ಕಣಜ |

ತುತ್ತಿನ ಚಿಂತೆಯು ಮುಗಿದಿದೆ ಮನುಜ

ಮುತ್ತಿನ ನಗುವನು ಮಿಗುವಂತೆ ಸೂಸಿ ||

ಬೆಳದಿಂಗಳಲಿ ಕೋಲಾಟ |

ನದಿ ದಂಡೆಯಲಿ ಸವಿಯಾಟ |

ಶಿಶಿರ:

ನದಿಯೂಟದ ಸೊಕ್ಕೇರುವ ಮೊದಲೇ

ಹದಗೈಯ್ಯಲು ಬೇಕೆವರ

ನಲಿಮೆಯ ಮೇರೆಯು ಮಾರುವ ಮೊದಲೇ

ಛಳಿಸಲು ಬೇಕೆವರಾ.....

ಬಾ ಶಿಶಿರಾ— ಬಾ ಹೆಗುರಾ

ಜನರು:

ಅನುಮ ಚಳಿಯು ತಡೆಯದಿಹುದು

ಏನುವು ತುಂಬ ಕಾಣುತ್ತಿಹುದು

ಎಳೆವರ್ ಹೆಳೆವರ್ ಒಂದೆ ಬಗೆಯು
 ಉಕ್ಕು ಆಯ್ತು ಸುಕ್ಕು ನೆರಿಯು
 ಹೆಸರು ಜಗವು ಹೊನ್ನು ಆಯ್ತು
 ಹೊನ್ನು ಎನಲು ಕಳಚಿ ಬಿತ್ತು
 ಆದರೇನು ಜೀವದೊಳಗೆ ಬಿಗುವು ಒಂದು ಮೂಡಿ ಬಂತು
 ನಮ್ಮ ಗೆಲ್ಲ ಕಾಮನವಗೆ ಸೋಲು ಗಳಿಗೆ ಕೂಡಿ ಬಂತು—
 ಕಾಮನನ್ನು ಹೆಳೆಯುವಾ !
 ಹೋಮ ಗೈದು ಮುಗಿಸುವಾ !

(ಕಾಮದಹನ ಮಾಡಿ ಹಿಗ್ಗುವರು ಜನ.)

(ರಾಗ: ವಸಂತ)

ವಸಂತ: ನನು ಗಾಳಿಯ ಬೀಸುತೆ ಬರುವ
 ಹುಸಿಯ ಆಟಕೆ ಕೊನೆಯನು ತರುವ |
 ತಾವ್ ಕಾಮನ ಗೆದ್ದವರಂತೆ |
 ತಾವ್ ನಿಯುಮವ ಕಟ್ಟಿದರಂತೆ!
 ನಾವ್ ಬೀಸಲು ಮಾಯೆಯ ಜಾಲ—
 ಆಗುವುದೆಲ್ಲವು ಬರಿ ಬಯಲು

(ವಸಂತದ ಸುಳಿವಿಗೆ ಉನ್ಮತ್ತರಾಗುವ ಜನರು)

ಜನರ: ಮಂದ ಮಾರುತ
 ಚಂದ ನಗುತ
 ಅಂದ ಸೂಸುತ
 ನಲವಿಂದ ಬಂದನು—ತೂಗುತ, ಬಾಗುತ, ಸಾಗುತ

ಬಾಂದಳವ ಕಡು ನೀಲಿಸಿ
 ರೆಂಬೆಗಳ ತೆರೆ ತೂಗಿಸಿ
 ಕೆಂದಳರನು ನಡು ಮೂಡಿಸಿ
 ನಭ ಸರಸಿಗೆ ನೈದಿಲೆ—ಯಾಗಿಸಿ, ಲಾಗಿಸಿ, ಬಾಗಿಸಿ

ಅಲರುಗಳನು ಚೆಲು ಅರಳಿಸುತ್ತೆ
ಅಲರುಣಿಗಳ ಬಲು ಮರುಳಿಸುತ್ತೆ
ಒಲುಮೆಯ ತಂಪನು ಎರಚಿಸುತ್ತೆ
ಯೌವನಲಾಸ್ಯವ ಸೋಗಿಸಿ, ಮೂಗಿಸಿ, ರೇಗಿಸಿ!

ಗುಂಗುರು ಕೂದಲ ಕುಣಿತ
ಕಾಲಲಿ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಜಣಿತ
ಕಿವಿಯೊಳು ಹೊವಿನ ಜೊಲ್ಲೆ
ಬದುಕೇ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊಲ್ಲೆ!
ಗೆಳತಿಯೆ ಕೇಳಿಗೆ ಬಾರೇ—
ಓಕುಳಿಯಾಟಕೆ ನೀಲಿ

|| ಮಂದ ಮಾರುತ ||

(ನಸಂತ ಸರಿದು ಬೇಸಗೆ ಕಾಲಿರಿಸಲು)

ಗ್ರೀಷ್ಮ: ನಗು ನಗು ನಗು—ವಿರಕ್ತರಿವರು ಮೈಮನ ಮರೆತಿಹರು!
ನಗು ನಗು ನಗು—ನಿನ್ನೆಯ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಕಾಮನ ಸುಟ್ಟವರು
ನಗು ನಗು ನಗು—ನಮ್ಮಯ ಉಸಿರಿಗೆ ತೇಲುತ್ತ ತೂಗುವರು
ನಗು ನಗು ನಗು—ಬಿಸಿ ಉಸಿರನು ಕರೆ—ಬೆವರಲಿ
ಮುಳುಗುವರು.

(ಜನಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬೇಸಗೆಯ ದಣವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಸುವುದು.)

ಜನ: ಬಾರಾ—ಬಾರಾ—ಒಲವನು ತೋರಾ ||

ಲಿಖಿತ ಕೃತಿ

ಪಾತ್ರ ವರ್ಗ

ಸೀತೆ— ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಪತ್ನಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮವಾಸಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರಲು ಹೊರಟ ಖಿನ್ನಮನಸ್ಸು.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ— ಋಷಿ, ಸೀತೆಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡುವವ

ಲವ, ಕುಶರು— ಸೀತೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೆಡೆದ ಮಕ್ಕಳು.

ವಟು, ರಾಮದೂತ ಮೊದಲಾದವರು.

[ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಎರಡು ಮೂರು ಬಗೆಗಳಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ನಟರು ಅಭಿನಯ ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಹಿಮ್ಮೇಳದಿಂದಲೇ ಗಾನ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ರೀತಿ ಒಂದು. ಗೀತಾ ನಾಟಕವಾಗಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ, ಅದೇ ಗೀತಾ ನಾಟಕವನ್ನೂ ಛಾಯಾ ನಾಟಕದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಡಿದುದು ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿ.]

ಒಂದನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ರಾಗ-- ಹೋರಿ ಕಾಫಿ)

ಮೇಳ— ಹೊರಟಿಹರು ವಿಸಿನಕಾಗಿ | ಬಾ s s ಗಿ | ಸಾ s s ಗಿ ||
ಹೃದಯದೊಳು ಪ್ರೀತಭರಿತರಾಗಿ |

ಹೊರಟಿಹರು ವಿಸಿನಕಾಗಿ ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ಪೇಳ್ವೆನೋ ಪೇಳದಿಹೆನೋ
ಸೋದರನ ಕಡು ಆಣತಿಯನು ||

ಮೇಳ— ಎಂದು ಬಂದಿಹೆನೋ
ಮನದಿ ಕುಂದಿಹೆನೋ
ಜಾನಕಿಯ ಮುಖಗಾಣದಿಹೆನೋ—

ಈ ಲಚುಮಣನು | ಹೊರಟಿಹನು ವಿಸಿನಕಾಗಿ ||

ಸೀತೆ— ತಾಳಲೇ, ತಾಳದಿರಲೇ,
ಮೈದುನನೊಳನುಮಾನ ||
ಏಕೆ ಬಂದಪನೋ
ಕರೆದು ತಂದಪನೋ
ಭೀಕರದ ಕಾನನದೊಳ್ ಏಂ ಬಯಕೆ ಸಂದಪನೋ! ||
ಸಿಂದೆಯೇತಕೆ ಬಂಧು ?
ಮೌನವೇತಕೆ ನಿಂದು ?

ಬಂದವುದೆ, ಬಂದವುದೆ—ರಾಘವನೊರೆದಾಶ್ರಮ ? ||

ಮೋರೆ ತಗ್ಗಿ ಪುದೇಕೆ?
ತಿರೆಯ ಕೆರಳುವೆಯೇಕೆ?

ಇನ್ನಿಹುದೆ—ರಾಘವನೊರೆದಾಣತಿ !

ತೊಡೆವ ಕಂಬನಿಯೇನು
ಧರಿಸ ಮುಂದುಟಿಯೇನು !

ಕೊಲೆಗೆ ನಿಂದವನಂತೆ ಅಳುಕದೇನು ||

ಮೇಳೆ— ತಗ್ಗಿಹೆನೊ, ಬಗ್ಗಿಹೆನೊ,
ಬಲುವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿಹೆನೊ,
ಮುರಿದ ಕದಳೆಯ ತೆರದಿ—ಅಡಿಗೇರಗಿ ನುಡಿದಿಹೆನೊ,
ಕಂಬನಿಯ ಮಿಡಿದಿಹೆನೊ,
ಅಧರಗಳ ಪಿಡಿದಿಹೆನೊ ||

(ರಾಗ --ತೆಲಂಗ್)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ನುಡಿಯಲೊಲ್ಲದ ಮಾತ
ನುಡಿಸುವನೆ ವಿಧಾತ
ಪಡೆದು ಬಂದೆನೊ ಎಂಥ—ಕಜ್ಜವಿದು ದುರಂತ !
ಕಾಡಿನೊಳು ತೊರೆವಂತೆ,
ಒರೆದಿಹರು, ಕಡು ಚಿಂತೆ,
ನಾಡಿನೊಡೆಯನ ಮಾತ ನಡೆಸುವನೆ ಬಿಡೆನೆ !!

ಸೀತೆ— ಯಾರ್—ರಾಘವನೇ ?
ತಾನ್—ಪೇಳಿದನೇ !
ಆವ ತಪ್ಪಿತಕೆಂದು—ಒರೆದಿಹನೇ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— “ಪರಗೃಹದಿ ಬಾಳಿದಳೆ
ಪರಿವಿಡಿದ ರಾಘವನು
ಪೊರೆಯಲಾರನು ಧರ್ಮ” ಎಂಬ ಜನತೆಯ ದೂರ....

ಸೀತೆ— “ಸಾಕು—ಸೌಮಿತ್ರಿ
ಬೇಡವೀ ಮಾತು |
ಆರ ತಪ್ಪು ಇಲ್ಲ
ಆವ ಒಪ್ಪು ಇಲ್ಲ
ತಪ್ಪು ಸೀತೆಯದಲ್ಲ
ಪೆಣ್ಣಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದುದೆ
ಹಿರಿಯ ಅಪರಾಧವಲಾ !

ಕರುಣಾಳು ರಾಘವನ
ದೂರುವುದೆ ನಿಷ್ಫಲ |

ಮೇಳ--- ಅ ಡಿ ಯ ಹಿಂ ದೆ ಳೆ ದು |
ನು ಡಿ ಯ ತಾಂ ಕ ಳೆ ದು
ಅಡವಿ ದೇವಿಯ ನೆಚ್ಚಿ | ಜಾನಕಿಯ ಬಿಟ್ಟಕ್ಕಿ
ಪೋದಪನೊ ||

[ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಬರುವಾಗ ನೋಂದು, ಅನುಮಾನಿಸಿ ಅನುಮಾನಿಸಿ ಹಿಂದೆರಳುವನು.]

(ರಾಗ--ಮುಲ್ತಾನಿ)

ಮೇಳ--- ಜಾನಕಿ ವಿಸ್ಮೃತಳಾಗಿಹಳು ||
ಕಾನನದೊಳು ಕಂಗೆಟ್ಟಿಹಳು || ಜಾನಕಿ ||
ನಟುಗಳದಾರೋ ಬರುತಿಹರು
ಕಾಣುತಲಬಲೆಯ---ಬೆಚ್ಚಿಹರು!
ಪರ್ಣಕುಟೀರಕೆ ಸಾಗಿಹರು
ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಕರೆತಂದಿಹರು ||
ಜಾನಕಿ ವಿಸ್ಮೃತಳಾಗಿಹಳು! |

ಅಬಲೆಯ ಕಾಣುತೆ |
ಮೆಲುವಿಂದೆತ್ತುತೆ |
ಜಲವನು ಎರಚುತೆ |
ಸಲಿಸಲ್ ಉಪಚಾರ |

ಸೀತೆ--- “ರಾಮಾ ರಾಮಾ”---ಎಂದೊರಲಿದಳು |

ಮೇಳ--- ಆ ಮಾತನಸಿಯ ನೋಡಿಹಳು |
ತಾನಾರೆಂಬುದನರುಹಿದಳು |
ಪ್ರೇಮಾಶ್ರಯವನು---ಗಳಿಸಿಹಳು!

ಎರಡನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ರಾಗ--ಶಂಕರಾ)

ಮೇಳ-- ಪೊಂದಿಹಳ್ಳಿ ಸುಖವಾ | ಸುಖವಾ |
ತಳೆದಿಹಳ್ಳಿ ನಗುವಾ | ನಗುವಾ |
ನವಸುಸುಸಮರಾ--ಲವ ಕುಶರೆಂಬವರ |
ಪೆತ್ತು--ಪೊಂದಿಹಳ್ಳಿ ಸುಖವಾ
ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ದಯ
ವಟುಸುಖಿಯರ ನಯ
ಕುವರರಿಂ ಪಿಸ್ತಯ | ಜೀವಿತಕೆ ಅಭಯ ||

ದಿನದಿನ ಬೆಳಗಿದೆ
ಭಾರವು ಕಳೆದಿದೆ
ಜೀವನ ನೋಗಸಿದ--ಇನ್ನೆಂ ಬೇಕಿಹುದು ! ||

ಬಾಲರ ಕುಲಘನ
ಶೀಲ ಮತ್ತೆಳತನ
ಲೀಲೆಗಳ್ ಸಿರಿತನ--ಜಾನಕಿಯು ಸುಮನೆ ||

ಬಾಲರ ಕುಲಕೆ
ಸಲ್ಲವ ಕಲಿಕೆ
ಗುರುವಿಂದವಕೆ--ದೊರೆತಿದೆ ಯಶಕೆ !
ಪೊಂದಿಹಳ್ಳಿ ಸುಖವಾ | ಸುಖವಾ |
ತಳೆದಿಹಳ್ಳಿ ನಗುವಾ | ನಗುವಾ |

---ಂ()ಂ---

ಮೂರನೆಯ ದೃಶ್ಯ

[ಅಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆಯನ್ನಟ್ಟಿಕೊಂಡು ರಾಮದೂತನೊಬ್ಬನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.]

(ರಾ ಗ . ಭೂ ಪ)

ರಾಮದೂತ: ಆರು? ಆರು? ಆರು?
 ತಡೆಯುವರುಂಟು
 ರಾಮನಟ್ಟಿದ ಹೆಯವ?
 ಧಾರುಣಿಯೊಳ್ ಆ ರಾಮನೇ ರಾಮ—ಏಕೈಕ ರಾಮ ||
 ಆರು, ಆರು—ಕಲಿತನದಿಂದ
 ಸಾರಿ ತಡೆಯುವರಿದನು
 ಹೋರಿ ಕಾದುವರುಂಟು—ರಾಮನೊಡತನ
 ಕಿದಿರು ಉಂಟು? ||

ಮೇಳ— ಸಾರುತಿಹೆನ್ನಾ—
 ರಾಮ ಭಟನು |

ದೂತ— ಆರು ಆರು ಆರು
 ತಡೆಯುವರುಂಟು— ..

ಮೇಳ— ಅಲಿಸಿಹೆರೂ
 ಬಾಲರನರೂ
 ಧಾವಿಸಿಹೆರು
 ತಡೆದೆ—ಇಹೆರು

 ಬೇಡವೆಂದೊರೆದರು
 ನೋಡಿಲಿ ಜರೆದರು

ಲವ ಕುಶರು—ನೋಡಿಕೊಂಬೆವು ನಾವು
 ಮೂಢ ಚಾಕರ, ಪ್ರೋಗು
 ಕೂಡಿ ಬಾ ಒಡೆಯನ
 ನೋಡುವೆವ್ ಹೆದನ |

ಮೇಳ— ಎಂದು ಕಳುಹೇ !
 ಹೋದನರುಹೇ |

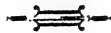
ಹೆಯವ ತಡೆದು ಕೇಳಿ
ಕೌತುಕವ ಬಲುತಾಳಿ
ಸೌಮಿತ್ರಿ ಕಾದಾಳಿ |

ಬಂದ ಗಳಿಗೆ—
ನಿಂದ ಅಡಿಗೆ—
ಕಣೆಯ ಹತ್ತಿಗೆ—
ಉರುಳಿ ಧರೆಗೆ—

ಸೋದರನ ಪರಿ ಕೇಳಿ
ರಾಘವನೆ ಎದುರಾಳಿ !
ವೀರ ರೌದ್ರವ ತಾಳಿ

ಬಂದ ಗಳಿಗೆ—
ನಿಂದ ಅಡಿಗೆ—
ಬೀಳ್ನಿಗಳಿಗೆ !
ಕಣೆಯ ಹತ್ತಿಗೆ !

ಗೆದ್ದದನು ತಿಳುಹೆಲ್ಲೆ—
ಬಿದ್ದವರ ತೋರಲ್ಲೆ
ಗುರುವರನ ಶಿಕ್ಷೆ ಫಲಿಸಿದಕಾಗಿ—ವಂದಿಸಲಲ್ಲೆ
ಸಾಗುತಿಹರು
ತರಳರವರು |

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದೃಶ್ಯ

[ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಕರದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅಳುತ್ತ ಬರುವಳು.]

(ರಾಗ— ಜೀವನ್ ಪುರಿ)

ಸೀತೆ— ಆತನೆ ಆತನೇ ಇಹನೇನೋ

ಮೇಳ— ಎಂಬ ಭೀತಿಯನುಂಡು
ತುಂಬ ಕಾತರಗೊಂಡು
ಲವ ಕುಶರ ಬೆಂಗೊಂಡು—ಬಂದಳಾಕೆ

[ಮುಡಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ವಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕಂಡು.]

ಸೀತೆ— ದಾತನೇ ಖ್ಯಾತನೇ ವಿಖ್ಯಾತನೇ
ಅಹುದಲ್ಲ!
ತನ್ನ ಕರುಳಿಗೆ ತಾನು
ಬಲಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಪನೇ!
ಜತೆಗನುಜ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇ—ಆತನೇ

(ರಾಗ—ಭೈರವಿ)

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಶೋಕಿಸದಿರು ತಾಯೆ ! ಇದು ಮಾಯೆ !
ಲವಕುಶ ರರಹತಿ ! ಇಂದಾಯಿತು ಈ ಕೃತಿ ,
ತೊರೆವುದು ಕಡು ಖತಿ ! ಈಯುವೆ ನಾ ಸ್ಮೃತಿ !

ಅಂಬುಜ ನಯನರೆ,
ಅಂಬಿನಿಂದಿರಿದರ
ತುಂಬುಗಣ್ಣೆಂ ನೋಡಿ
ಚರಣದೊಳ್ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿ !

ಲವ ಕುಶ—“ಚರಣದೊಳ್ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿ !”
ಯಾರಿಹರೀ ಜನರು ?
ಯಾರದು ಈ ವಿಜಯ ?

ರಾಮ— ಯಾರೀಹರೀ ಸುಮರು ?

ವಾಲ್ಮೀಕಿ—ನಿನ್ನಿಜಕುಲ ಸಂಭವರು

ಲವ ಕುಶರು—ಎನಿಹುದೀ ಕತೆಯು
ಮಾರುತಲಿದೆ ಅರಿವು!

ವಾಲ್ಮೀಕಿ— ರಘುಕುಲೋದ್ಭವ ರಾಮ
ತಳೆಕುವರರೊಳು ಪ್ರೇಮ !

ತೊರೆದ ಜನಕಜೆಯಿವಳು
ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಬಾಳು, ಗುಣಧಾಮ !

ರಾಮ— ಅರಿವಳು ? ಜನಕಜೆಯೇ !
ಬಂದಿ ತಮ್ಮಾಶ್ರಮದಿ
ಕುಲವ ಬೆಳಗಿದಳೆ !

ವಾಲ್ಮೀಕಿ— ಕ್ಷಮಿಸುವೆಯಾ ?

ರಾಮ— ಕಿಚ್ಚ ಪುಗುತಲಿ ತಾನು
ನಿಚ್ಚ ರುದ್ರಿಯ ತೋರೆ.....

ಮೇಳ— ಮಾತು ನಿಂದಿಹುದಲ್ಲ
ಮಮತೆ ಕಳೆದಿಹಳ್ಳ
ಗುರುಜನವ ವಂದಿಸುತೆ.
ನುಡಿವಳ್ಳ—

ಸೀತೆ— ಕರುಣಾಳು ರಾಘವಗೆ
ಸಲದ ಮಡದಿಯು ನಾನೆ !
ಪುಣನ ಕಡಿಯುತೆ ಭವದ
ನೆಲನ ಪುಗುತಿಹೆನೋ !
ವಂದಿಪೆನೋ | ಇದೋ
ನಾಂ-ಪರಕೆ ಸಂದಪೆನೋ

ಬದುಕು ಬಹುದು

ಪಾತ್ರಗಳು

(ಕಾಲ:—ಕ್ಷಯ ಸಂವತ್ಸರದ ಕೊನೆಯ ದಿನ. ಮರುದಿನವೇ ಪ್ರಭವ ಸಂವತ್ಸರದ ಯುಗಾದಿಯು ಬರಲಿದೆ.)

ಅವಧೂತ:— ಚಿರವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತ ಸಂಚರಿಸುವ ಒಬ್ಬ ಸಾಧು.

ನವಗುರು:— ಅವಧೂತನ ಮಾತನ್ನು, ತನ್ನದೇ ಅರ್ಥದಿಂದ ತಿಳಿದು ಜಗತ್ತನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಒಬ್ಬ ಹೊಸಯುಗದ ಸನ್ಯಾಸಿ.

ಫಲ್ಲುಣ:— ಜೈತ್ರಿಯ ತಂದೆ—ಅಳಿಯನನ್ನು ಹೆಡುಕುವ ಮಾವ.

ಹೇಮಂತ:— ತನ್ನ ಆಸ್ತಿ—ಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿಕ್ರಯಿಸಿ, ಬದಲು ಪುಣ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುವ ವ್ಯಾಪಾರಿ.

ವಸಂತ:— ಯುಗಾದಿಗೆ ಬರಲಿರುವ ಮದುವಣಿಗ. ಜೈತ್ರಿಯ ಪ್ರಣಯಿ.

ಜೈತ್ರ:— ಫಲ್ಲುಣನ ಗೆಳತಿ.

ನಿದ್ರಾ:— ಹೇಮಂತನ ಮಡದಿ.

**ವಿಶಾಖ
ವಿನಾದ
ವಿರಾಗ**

ಊರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಅಲೆಯುವ ಉಂಡಾಡಿಗಳು.

ಅಂಕ ೧

(ನಿರ್ಜನವಾದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶ. ಅವಧೂತನು ಹಾಡುತ್ತ ಬರುವನು. ಅವನ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ--ನವಗುರುವು ಬಂದು ಅಲಿಸುವನು. ಅವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ತಿಳಿದವನಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

(ರಾಗ—ಭೈರವಿ)

ಅವಧೂತ:— ನೀಲವಾಗಿಹುದು ಆಕಾಶ
ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವು ಮಿಗುವ ತೋಷ
ಬರಿದಾಗಿಹುದು ಈ ದೇಶಾ
ಜಗದ ಜಡತೆಯ ಫಲವೆ ಕ್ಲೇಶ

ಬಾನೊಳಗೆ ಮಿರುಗುವುವು ತಾರಾ
ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಿಹುದು ಸಂಸಾರ
ಮನದೊಳಗೆ ಮರುಗುವುದು-- ದೇಶ
ಘನತರದ ಬಾಳ್ವೆಯೊಳೆ--ತೋಷ

ಏಕವಾಗಿರಲು ಆಕಾಶ
ಮುಗಿಲು ತೊಟ್ಟಿತು ಹಲವು ವೇಷ
ಶೂನ್ಯವಾಗಿರಲು ಮನ ಹಾಸ
ಅದುವೆ ನಿಜ ಕಲಿರಾಯನಾವಾಸ

(ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಿ ದಾರಿಸಾಗುತ್ತಿರುವ ನವಗುರುವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವಧೂತನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವನು.)

ನ:— ಏಕೆ ಹಾಡುವೆಯ ಏ ದಾಸ ?
ಅರ್ಥವಾಗದು ನನಗೆ ಈ ವೇಷ!
ಬೇಡುವೆಯ ನೀನೇನು ಕಾಸ ?
ಅದಕೇನು ಸಂಗೀತ—ಮೋಸ ? ||

ಅ:— ನೀಲವಾಗಿಹುದು ಆಕಾಶ
ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವು ಮಿಗುವ ತೋಷ !
ಕಾಸಿಹುದು ಅದರ ಉಲ್ಲಾಸ !
ಬೇಕೆಲ್ಲ ಜೀವನಕೆ ಮೋಸ !

ನ:— ನೀನೇನು ಸಾಧುವೇ—ಎ ದಾಸ !
ಕ್ಷೇಮವೇ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸಹವಾಸ ?
ಕಾಸು ನೀತಬಿ ಬರಲು ನೀನೀಶ.
ನೀಡೆನಗೆ—ಜನದೊಳಗೆ ಉಪದೇಶ !

(ಎಂದು ಕಾಲೂರಿ ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು)

ಅ:— ನೀಲವಾಗಿಹುದು ಆಕಾಶ !
ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವು ಮಿಗುವ ತೋಷ !
ಬರಿದು ಆಗಿಹುದು ನಿನ್ನ ದೇಶ !
ಇದುವೆ ಲಾಲಿಸು ನಿನಗುಪದೇಶ !

ನ:— 'ನೀಲವಾಗಿಹುದು ಆಕಾಶ !'

ಅ:— 'ನೀಲವಾಗಿಹುದು ಆಕಾಶ !
ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವು ಮಿಗುವ ತೋಷಾ !'

ನ:— ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವು ಮಿಗುವ ತೋಷಾ !

ಅ:— ಬರಿದು ಆಗಿಹುದು ಈ ದೇಶ !

ನ:— ಬರಿದು ಆಗುವುದೇ ಈ ದೇಶ !

ಅ:— ಜಗದ ಜಡತೆಯ ಫಲವೆ ಕ್ಲೇಶ !

ನ:— ಜಗದ ಜಡತೆಯ ಫಲವೆ ಕ್ಲೇಶ !

ಇದು ಏನೆ—ನೀನೀವ ಉಪದೇಶ ?

ಬರಿದು ಆಗುವುದೆ ಈ ದೇಶ !

ವರಗುರಿವೆ ನಮಿಸುವನು ಈ ದಾಸ !

ಬೆಳಕು ತೋರಿದೆ ನೀನು—ಉಪದೇಶ ||

ಅ:— ನೀಲವಾಗಿಹುದು ಆಕಾಶ !
 ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವು ಮಿಗುವ ತೋಷ ||
 ಬರಿದಾಗಿಹುದು ಈ ದೇಶ !
 ಜಗದ ಜಡತೆಯ ಫಲವೆ ಕ್ಲೇಶ || (ತೆರಳುವನು)

(ದೊರೆತ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪುಲಕಿತನಾಗಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಾನು ಉಪದೇಶ
 ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆಯುವನು.)

ನ:— ಏ ಮೂಢ ಜಗವೇ !
 ಏ ಹೀನ ಜಗವೇ !
 ತ್ವರೆ ಬನ್ನಿ ಜಗವೇ !
 ನಿಜಸತ್ಯ ಒರೆವೆ !
 (ಅದಕ್ಕೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ)

ಏ ಮೂಢ ಜಗವೇ !
 ಏ ಹೀನ ಜಗವೇ !
 ತ್ವರೆ ಬನ್ನಿ ಜಗವೇ —
 ನಿಜ ಸತ್ಯ ಒರೆವೆ !

(ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ದೃಢಿಯಿಂದ)

ಏ ಮೂಢ ಜಗವೇ
 ಏ ಹೀನ ಜಗವೇ
 ತ್ವರೆ ಬನ್ನಿ ಜಗವೇ
 ನಿಜಸತ್ಯ ಒರೆವೆ.....

ಈ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ಫಲುಗುಣ ಹೇಮಂತರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುವರು

ನ:— ಏ ಮೂಢ ಜಗವೇ.....

ಫ:— (ನಡುಗಿ) ನಾ ಬಂದೆ...ಗುರುವೇ !
 ಫಲುಗುಣನು.....ಗುರುವೇ !

ನ:— ಏ ಹೀನ ಜಗವೇ !

ಹೇ:— ನಾ ಬಂದೆ.....ಗುರುವೇ !
ಹೇಮಂತ.....ಗುರುವೇ !

ನ:— ತ್ವರೆ ಬಂದಿರೇನು !
ನಿಜ ಸತ್ಯವೇನು ?

ಫ:— ನಿಜ ಸತ್ಯವೇನು !

ಹೇ:— ಸತ್ಯ ನಿಜವೇನು ?

(ರಾಗ —ಯಮನ)

ನ:— ದಿವ್ಯತಪದೊಳು ಎನಗೆ ಗುರುದೇವನೊರೆದಿಹೆನು !
ಪರಮಸತ್ಯವನೊಂದ—ಅರಿತಿಹುದೆ ಮೂಢ ಜಗ ?

ಫ:— ಅರಿತಿಲ್ಲ ! ಅರಿತಿಲ್ಲ !

ಹೇ:— ಅರಿತಿಲ್ಲ ! ಅರಿತಿಲ್ಲ !

ನ:— ಪರಮಸತ್ಯವನೊಂದ—ಅರಿತಿಹುದೆ ಮೂಢ ಜಗ !
ಅರಿತಿಲ್ಲ !

ನೋಡುವುದು ಗಗನವನು—ಧೃಷ್ಟಿ ಮೇಲಕೆ ಎತ್ತಿ !
ನೋಡುವುದು ಮುಗಿಲುಗಳ—ಕತ್ತು ಮೇಲಕೆ ಎತ್ತಿ !
ಪೇಳುವೆನು ಸತ್ಯವನು—ಸತ್ಯವೆಂಬುದ ತತ್ತಿ !
ಬಿಡಿಸಿಡಿರಿ, ಬಿಡಿಸಿಡಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತ-ಭಿತ್ತಿ !

ಹೇ:— ಬಿಡಿಸಿದೆವು ಬಿಡಿಸಿದೆವು—ನಮ್ಮ ನೆತ್ತಿ !

ಫ:— ಬಿಡಿಸಿದೆವು ಬಿಡಿಸಿದೆವು ನಮ್ಮನೆತ್ತಿ !

ನ:— ನೀಲವಾಗಿಹುದು ಆಕಾಶ !

ಹೇ:— ಅಹುದು ಆ ಕಾ ಶಾ !

ಫ:— ಅಹುದು ಆ ಕಾ ಶಾ !

ನ:— ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವು ಮಿಗುವ ತೋಷ !

ಹೇ:— ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವೆ—ಅಹುದು ತೋಷ !

ನ:— ಬರಿದಾಗುವುದು ಈ ದೇಶಾ !

ಹೇ:— ಬರಿದಾಗುವುದು ಈ ದೇಶಾ (ಗಾಬರಿಯಿಂದ)

ನ:— ಜಗದ ಜಡತೆಯ ಫಲವೆ ಕ್ಲೇಶಾ !

ಫ:— ಬರಿದಾಗುವುದು.....ಈ ದೇಶಾ ! (ಬಿಡಂ)
ಜಗದ ಜಡತೆಯ ಫಲವೆ ಕ್ಲೇಶಾ !

ಹೇ:— ಹಾಗಾದರಂತು ಬಲು ಮೋಸಾ !

ಫ:— ನಿಜಕು ಇದರಿಂದ ತ್ರಾಸಾ .

ನ:— ನಿಜ ನಿಜ-ಕೂಡುತಿದೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಸಾ !
ಅಂತಿರೇಂ ಇದರರ್ಥ — ಮೂಢ ಪಶುಗಳೆ ನೀವು !
ಕಲಿಯುಗದ ನೋಟಗಳೆ, ಭಾರತಿಯ ಕೀಟಗಳೆ,
ವರುಷವಾವುದು ಇದುವೆ-ಅರಿವುಂಟೆ ನಿಮಗೆ !

ಫ:— ಕ್ಷಯನಾಮ ವತ್ಸರವು !

ನ:— ಕ್ಷಯನಾಮ ವತ್ಸರವು.
ಮಾಸವಾವುದು ಪೇಳು ?

ಫ:— ಮಾಸವಿದು ದ್ವಾದಶವು !

ನ:— ದಿನವಿದಾವುದು ಪೇಳು ?

ಹೇ:— ಕೊನೆಯ ಒಂದೇ ದಿನವು !

ನ:— ಉಳಿದಿಹುದು ದಿನವೊಂದೆ-ಎಲೆ ಹೀನ ಜಗವೆ !
ಅದರೊಳಗೆ ಮಾಡುವುದು ನಿಮ್ಮಗಳ ಮದುವೆ !

ಫ:— ನಮ್ಮಗಳ ಮದುವೆ !

ನ:— ಅದರೊಳಗೆ ಮಾಡುವಿರಿ ನೀವೆಲ್ಲ ದಾನಗಳ !
ಅದರೊಳಗೆ ತ್ಯಜಿಸುವುದು, ಈ ಇಳಿಯ ಪಾಶಗಳ !

ಹೇ:— ನನ್ನಾಸ್ತಿ ದಾನಗಳ !

ನ:— ಕ್ಷಯವು ಬಂದಿದೆಯ್ಯಾ !
ಜಗದ ಬಾಳ್ವೆಗೆ ನೋಡು !
ಉಳಿದುದೊಂದೇ ದಿನವು !
ಜವದೊಳಗೆ ನೀ ನೋಡು !
ದಾನ ಗೈವುದ ಗೈದು,
ಈ ದಿನವು ಮುಗಿಯಲ್ವೆ,
ಸಗ್ಗವೇರುವ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಗೈಯಬೇಕು !

ನಾಳೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲ ! ಬದುಕುವರೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ !
ಕ್ಷಯವತ್ಸರವು ಮುಗಿಯೆ—ಕ್ಷಯವೆಲ್ಲ ಜೀವ.

ಫ:— ಏನೇನು ! ಕ್ಷಯವತ್ಸರವು ಮುಗಿಯೆ ಕ್ಷಯವೆಲ್ಲ ಜೀವ !
ನಾಳೆಯೆಂಬುದು ಇನ್ನು ಬರಲಾರವನು ?

ನ:— ನಾಳೆಯೆಂಬುದು ಇನ್ನು ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು !
ನಾಳೆಯೆಂಬುದು ಇನ್ನು ದೀಪವಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣು !
ನಾಳೆಯೆಂಬುದು ಇನ್ನು ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮಣ್ಣು !
ನಾಳೆಯೆಂಬುದು ಇನ್ನು ಸವಿಯೆ ಇಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು !

ಫ:— ನಾಳೆ ಇಲ್ಲದ ಮ್ಯಾಲೆ ! ಇಂದಿನಾ ಗತಿ ಹೇಳು ||
ಇಂದೆ ಇರುವಳು ಮಗಳು, ಮದುವೆ ಇಲ್ಲದ ಗೋಳು ||

(ರಾಗ—ಅಸಾವೇರಿ)

ನ:— ಮದುವೆ ಇಲ್ಲದ ಮಗಳ !

ಫ:— ಅಳಿಯನಿಲ್ಲದ ನಾನು

ನ:— ಅಳಿಯನಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷ ಗೆಲೆಯ-ಇಲ್ಲವು ನೋಡು !
ಮದುವೆ ಇಲ್ಲದ ಮಗಳ, ಹೊಳೆಗೆ ತಕ್ಕುತೆ, ಓಡು ||
ನಾಳೆಯುಗ ಮಗುಚುವುದು,
ಹಾಳು ಯುಗ ಬರಲಿಹುದು !
ಪುಣ್ಯಸಂಪಾದನೆಗೆ-ಬಲು ಕಷ್ಟವೂ ||

ಫ:— ಏನ ಗ್ರಿಯಲು ಬೇಕು, ಪೇಳು ಧೂರೆಯೇ !

ನ:— ನಾಳೆ ಉದಯಿಪ ಮೊದಲು
ಹಾಳು ಮಗಳನು ಮಾರು,
ಗೊಳ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳು ಮಾವತ್ವದ ||

ಫ:— ಬೇಗ ಪೋಗುವೆ ಗುರುವೆ ! ಇಂದೆ ಮಾರುವೆ ಮಗಳ !
ಈಗಲೇ ತೊಡಗಿದೆನು ವಿಕ್ರಯವನು:
ಗೆಲೆಯರೇ ! ಬಂಧುಗಳೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಜನಗಳೇ—
ಯಾರಾದರೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲವೆನಗೆ !

ಬೇಕೆನಗೆ ಬಲುಬೇಗ ಅಳಿಯನೊಬ್ಬನು ನೋಡಿ
 ಬಯಸಿ ಬರುವರು ಬನ್ನಿ—ಓಡಿ ! ಓಡಿ !
 ಇನ್ನಿಲ್ಲ-ದಂಥ ಮಗಳು !
 ಸೊಗಸಿನೊಳು ನಗುವ ಮುಗುಳು !
 ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನದಗಳು ! (ಕೂಗುತ್ತ ತೆರಳುವನು)

(ರಾಗ-ಭೀಮಪಲಾಸ)

ನ:— ನೀನೇಕೆ ಅಳುತಿಹೆಯೆ, ಎನ್ನ ಶಿಷ್ಯ !
 ನೀನೇಕೆ ಅಳುತಿರುವೆ ಎನ್ನ ಶಿಷ್ಯಾ,
 ಮಗಳಿಹಳೆ ನಿನಗೂವೆ ಎನ್ನ ಶಿಷ್ಯಾ !

ಹೇ:— ಗು-ರು....ರಾಯಾ.....

ನ:— ಬಿಡು ಭಯಾ.....

ಹೇ:— ಇಡು ದಯಾ-.....

ನ:— ಜಗಮಾಯಾ....ಎನ್ನ ಶಿಷ್ಯಾ !
 ನೀನೇಕೆ ಅಳುತಿಹೆಯೆ ಎನ್ನ ಶಿಷ್ಯಾ ||

(ರಾಗ--ಜುಂಜೂಟ)

ಹೇ:— ಮಗಳು ಇಲ್ಲಾ, ಬರಿಯ ಮಡದಿ
 ನೆರಿಗೆ ಮುಖದಿ, ಹೊರೆಯು ಗಡದಿ
 ಆದರೇನು ಆಸ್ತಿ ಬಹಳ ! ತೋಟ-ಗೀಟ ಡೊಡ್ಡ ಮೇಳ !

ನ:— ಅಯ್ಯೋ ಮರುಳಾ ! ತೃಜಿಸು ಗೋಳಾ !
 ನಾಳೆ ಬಹುದು ಕಠಿಣ ಕಾಲಾ !
 ಇಂದೆ ಎಲ್ಲ ತೃಜಿಸು ಮೂಳ ! ನೆಲವು ಅಲ್ಲ ಬರಿಯ ಧೂಳ !

ಹೇ:— ಈಗ ಹೊರಟೆ, ಇಂದೆ ಹೊರಟೆ, ನಾಳೆ ಬರುವ ಮೊದಲೆ
 ಹೊರಟೆ.

ಎಲ್ಲ ಜನರೇ, ಕೇಳಿರೆನ್ನ—
 ಎನ್ನ ತೋಟ ನಿಜಕು ಚೆನ್ನ.
 ಎನ್ನ ಭೂಮಿ ತೊಳೆದ ರನ್ನ.
 ಬೆಲೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಿರಣ್ಣ.

ನ:— ನೀಲವಾಗಿಹುದು ಆಕಾಶಾ
ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವು ಮಿಗುವ ತೋಷ.
ಬರಿದು ಆಗುವುದು ಈ ದೇಶಾ
ಜಗದ ಜಡತೆಯ ಫಲವೆ ಕ್ಲೇಶಾ || (ತರಳುವನು)

(ವಿಶಾಖ--ವಿರಾಗ--ವಿನಾದರು ಬರುವರು)

(ರಾಗ--ಭೂಪ)

ಮೂವರು:—ಮೂವರು ನಾವು, ವಿಶಾಖ-ವಿರಾಗ-ವಿನಾದಾ !

ವಿನಾದ:— ವಿಶಾಖನಿವನು !

ವಿರಾಗ:— ವಿರಾಗ ನಾನು !

ವಿಶಾಖ:— ವಿನಾದನುಳಿದವನು !

ಮೂ:—ಮೂವರು ನಾವು, ವಿಶಾಖ-ವಿರಾಗ-ವಿನಾದ !

ವಿನಾ:—ಮುಂದಿನ ದಿನವು

ವಿರಾ:—ಹಿಂದಿನದಲ್ಲವು !

ವಿಶಾ:—ಬದುಕಲು ಎಡೆಯಿಲ್ಲವು ||

ಮೂ:—ಮೂವರು ನಾವು-ವಿಶಾಖ-ವಿರಾಗ-ವಿನಾದ.

ವಿನಾ:—ನಾಳೆಗೆ ಇಲ್ಲದು

ವಿರಾ:—ಇಂದಿಗೆ ಸಲ್ಲದು,

ವಿಶಾ:—ಅದುವೇ ನಿಜವಿಹುದು !

ಮೂ:—ಮೂವರು ನಾವು-ವಿಶಾಖ-ವಿರಾಗ-ವಿನಾದ.

ವಿನಾ:—ನಿನ್ನೆಯ ಕಾಣದೆ

ವಿರಾ:—ಇಂದೇ ಬದುಕದೆ

ವಿಶಾ:—ನಾಳೆಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಇದೆ ?

ಮೂ:—ಮೂವರು ನಾವು-ವಿಶಾಖ-ವಿರಾಗ-ವಿನಾದ ||

ಘ:— (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಮಗಳಿಹಳು ಎನಗೆ-ಅಳಿಯಂದಿರಿಲ್ಲ !
ಅಳಿಯಂದಿರಿಲ್ಲ !

ಚಿನ್ನದಂಥಾ ಮಗಳು !

ವಿನಾ:—ಇನ್ನಷ್ಟು ನೀ ಹೊಗಳು !

ಘ:— ಮುತ್ತಿನಂಥಾ ಮಗಳು !

ವಿಶಾ:--ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ನೀ ಬೋಗಳು !

ಫ:-- ವಜ್ರದಂಥಾ ಮಗಳು !

ವಿನಾ:--ಸರಮಾಡಿ ಕೊಡು ನಿನ್ನ ಕೊರಳು !

ಮೂ:--ಮೂವರು ನಾವು--ವಿಶಾಖ--ವಿರಾಗ--ವಿನಾದ !

ವಿನಾ:--ವಿಶಾಖನಿವನು

ವಿರಾ:--ವಿರಾಗ ನಾನು,

ವಿಶಾ:--ವಿನಾದನುಳಿದವನು !

ಫ:-- ಮೂವರು ಬೇಡ ! ಒಬ್ಬನೆ ಸಾಕು !

ಅಳಿಯನು ಬೇಕು !

ಮಗಳೂ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಾಲೆಯನಿಕ್ಕುವ ಅಳಿಯನು ಬೇಕು !

ವಿನಾ:--ಮುಂದಿನ ಯುಗವು ಬಲು ಕೆಡು ಯುಗವು !

ಹಿಂದಿನ ಯುಗವು ಕಾಣದ ಯುಗವು,

ಇಂದಿನ ಯುಗದೊಳು--ಇಲ್ಲವು ನಗುವು ! ||

ಮೂವರು ನಾವು.....||

ವಿರಾ:--ಮಗಳನು ಹೆತ್ತವ ಮಾರುವೆಯಂತೆ

. ಹರುವಾ ನೊದಲೇ ಬೇಡನೆ ಚಿಂತೆ ?

ಹೆತ್ತ ಪಾಪಕೆ ಹೊರು ಆ ಕಂತೆ

ಮೂವರು ನಾವು ||

ವಿಶಾ:--ಮುತ್ತಿನ ಮಗಳನು ಮನೆಯೊಳಗಿರಿಸು.

ಸುತ್ತಲು ಎತ್ತರ ಗೋಡೆಯ ಬಿಗಿಸು !

ಮೆತ್ತು ತೆ ಮಣ್ಣನು--ಬಾಳ್ವೆಯ ಮುಗಿಸು !

ಮೂವರು ನಾವು ||

ಫ:-- ನಿಷ್ಟುರವು ಜಗವಿಧುವೆ !

ಕನ್ಯಾದಾನದ ಫಲವ

ಇಷ್ಟಿಷ್ಟು ಸಿಗದ ತೆರ ಗೈಯುತಿಹುದು ||

ಎಷ್ಟು ಕರೆದರು ಜನರ

ಕೊಳ್ಳರೆನ್ನಯ ಮಗಳ

ದುಷ್ಟದಿನ ಬಹೆ ಮುಂಚೆ—ಅಳಿಯನಿಲ್ಲಾ || [ತರಳುವನು]

ಮೂ:—ಮೂವರು ನಾವು ವಿಶಾಖ—ವಿರಾಗ—ವಿನಾದ ||

ವಿನಾ:—ವಿಶಾಖನಿವನು

ವಿರಾ:—ವಿರಾಗ ನಾನು

ವಿಶಾ:—ವಿನಾದನುಳಿದವನು ||

(ಅದೇ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೇಮಂತನು ಆಸ್ತಿ ವಿಕ್ರಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಬರುವನು)

(ರಾಗ—ಕೇದಾರ)

ಹೇ:— ಹೊನ್ನನೀಯುವ ನೆಲವು,
ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕೊಳವು,
ವಿಕ್ರಯಕೆ ಅಣಿಯಿಹುದು ತ್ವರೆಯು ತ್ವರೆಯು,
ಯಾರಿಗಾದರು ಕೊಡುವೆ,
ಬೆಲೆಯು ಇಲ್ಲವು ಕಡಿಮೆ,
ಚಿನ್ನದಂಥಾ ನೆಲವು, ಮಣ್ಣಾದರೇನು ?

ಮೂ:—ಏನ ಕೂಗುತ್ತಲಿಹೆಯ ?

ಹೇ:— ಮಾರುವೆನು ಸ್ಥಿರಚರಾಸ್ತ್ರಿಯ ಬದುಕ,

ವಿರಾ:—ಏಕೆ ಮಾರುತ್ತಲಿಹೆಯ ?

ಹೇ:— ಸುಮ್ಮನಿಳಿಸಲು ಹೊರೆಯ !

ವಿರಾ:—ಹೊರೆಯೆ ಏನದು ಧರೆಯು !

ಹೇ:— ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ, ಧರೆಯು !

ವಿರಾ:—ಧರೆಯ ಪಾಲಿಗೆ ನೀನು !

(ಕೆಳಗಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಗ ವಿಶಾಖರ ಹಾಡುಗಳು ಭೂಷದಲ್ಲೂ
ಹೇಮಂತನ ಹಾಡು ಕೇದಾರದಲ್ಲೂ ಹರಿಯುವುದು.)

ಮೂ:—ಮೂವರು ನಾವು—ವಿಶಾಖ—ವಿರಾಗ—ವಿನಾದ

ಹೇ:— ಕೊಳ್ಳಿರೈ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೆನ್ನ ನೆಲವ !

ವಿರಾ:—ನಿನ್ನ ನೆಲ ನೀನೆ ಕೊಳುವುದು ಅಯ್ಯ !

ಹೇ:— ಬಲು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಕೊಡುವೆ !

ವಿನಾ:—ನಿನ್ನ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯೇ ಪಶುವೆ !

ಹೇ:— ನಾಳೆ ದೊರೆಯದು ಇಷ್ಟು ಅಗ್ಗ ನೆಲವು !

ವಿಶಾ:—ಇಂದೆ ಸೇರುತೆ ಬಿಡಲೊ ಅಗ್ಗ ನೆಲನ !

ಮೂ:— ಮೂವರು ನಾವು—ವಿರಾಗ—ವಿಶಾಖ—ವಿನಾದ ! (ತೆರಳುವರು)

ವಿರಾ:—ನಾಳೆಯ ದಿನವು !

ಬಲು ಕೆಡು—ದಿನವು !

ವಿಶಾ:—ಕೊಳ್ಳುವರೆಲ್ಲವು

ನಿನ್ನಯ ನೆಲವ

ಮೂ:—ಬದುಕಿಗೆ ನಾಳೆ

ಇಹುದೈ 'ಗೋಳೆ'

(ರಾಗ—ಭೂಪಾಳ)

ಹೇ: ನಾಳೆಯಾ ಕೆಡುಗಾಲ, ಬರುವ ಮುಂಚೆಯೆ ನೆಲವ

ಮಾರಿ, ಕಾಸನು ಗೈವೆ, ಎಂದರೇ ಜಗವೆನ್ನ,

ನಂಬಲಾರದೆ ನಿಂತು ಅಣಕಿಸುತ್ತಲಿಹುದು ! (ತೆರಳುವನು)

ಅಂಕ ೨

(ಫಲ್ಲುಣನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುವನು)

(ರಾಗ—ಭಾಗೇಶ್ವರಿ)

ಫ: — ತಾಳಲಾರೆನು ದುಃಖ .

ಬಹಳ ಆಳದ ದುಃಖ

ಅದರ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ—ಇಷ್ಟಿಷ್ಟು ಲೆಕ್ಕ !

ಮಗಳ ಕೊಡುವೆನು ಎಂದು

ನಾಲ್ಕು ಹಾದಿಲಿ ನಿಂದು

ಎಷ್ಟು ಕಿರುಚಿದೆನಲ್ಲ—ಕೇಳರಿದು !

ಬದುಕು ಉಳಿವುದು ಇಲ್ಲ

ನಾಳೆಯಾ ದಿನಕೆಲ್ಲ

ಯೋಚನೆಯೊಳಾಯ್ತೆ ನಗೆ ಇಂದೊಂದು ಗಲ್ಲ ||

(ರಾಗ--ಮಾಂಜ)

ಚೈ:-- ಬಹನಲ್ಲ, ಬಹನಲ್ಲ, ಬಹನಲ್ಲ ಯನ್ನ ನಲ್ಲ . . . || ಪ ||
 ಯನ್ನ ನಲ್ಲಾ ಬಹನಲ್ಲಾ ರನ್ನನಲ್ಲಾ !
 ಯನ್ನ ನಲ್ಲಾ ಬಹನಲ್ಲಾ ರನ್ನನಲ್ಲಾ || ಪ ||
 ಬಹನು ನಾಳೆ
 ಬಹಳ ಲೀಲೆ
 ಜಗದ ಮೇಲೆ || ಪ ||

ಹಾಳು ಕ್ಷಯಕೆ! ಇಂದೆ ಮುಗಿವು
 ನಾಳೆ ತುಂಬ ನಗುವ ಯುಗವು
 ನಾಳೆಯೆಂಬ, ಆಸೆ ಬಹಳ
 ನಾಳೆ ಬರಲು, ಲೀಲೆ ಬಹಳ
 ನಾಳೆ ಮುಗಿಯೆ ! ನಾಳೆ ತಿರುಗಿ !
 ಬಾಳ್ವೆಗಿಲ್ಲಾ—ನಾಳೆ, ಕೊನೆಯು ||
 ಅಪ್ಪನೇತಕೆ ಇಲ್ಲಿ
 ಚಿಂತೆಯಾ ಗೈವ.
 ಚಿಂತೆಯೆಂಬುದು ಮುಪ್ಪು,
 ಸಂತೋಷ ಬಾಳ್ವೆ,
 ಸಂತೋಷ ಬಾಳ್ವೆ || ಸಂತೋಷ ಬಾಳ್ವೆ ||
 ಬಹನಲ್ಲ, ಬಹನಲ್ಲ, ಬಹನಲ್ಲಾ ಯನ್ನನಲ್ಲಾ ||

ಫ:-- ಚೈತ್ರ—ನಿನ್ನಯ ತಂದೆ, ಅಳುವನೇಕೆಂದೂ,
 ಹೇಳಲೇ? ಕೇಳುವೆಯ—‘ಅಳಿಯನಿಲ್ಲೆಂದೂ !
 ಅಳಿಯನಿಲ್ಲದ ಮಾವಗಿಲ್ಲ ಸ್ವರ್ಗವು ಎಂದು !
 ಹೆಡುಕಿದೆನು ಅಳಿಯನನು, ಗಲ್ಲಿಯೊಳು ನಿಂದು.

ಚೈ:-- ಅಳಿಯ ಬರುವನು ತಾನೆ
 ಹೆಡುಕಲೇತಕೆ ನೀನೆ ?
 ಚೈತ್ರ ಮುದ್ದಿಸಲೆಂದು—ಬಹನು ಇಂದು ||
 ಬಹನಲ್ಲ || ಪ ||

ಫಃ— ಅಳಿಯ ಬರುವನೆ ಏನೆ
ಮಗಳೆ ನೀನಿಹೆ—ಜಾಣೆ
ಹೆಡುಕುತಲಿ ಬೇಸತ್ತಿ | ನೀನೆ ಇತ್ತಿ ||

ಚೈ:— ಹಾಳು ವತ್ಸರವಿದುವೆ !
ಕಳೆದು ಹೋದಾಕ್ಷಣವೆ
ಬರುವನೆಂದೊರೆದಿಹೆನು, ಬಂದೆ ಇಹೆನು ||

ಫಃ— ಬಂದೆ ಇಹೆನೆ ?

ಚೈ:— ಆರು ಗಳಿಗೆಯು ಕಳೆಯೆ ಬರಲು ಇಹೆನು !
ಸ್ವಾಗತಕೆ ಹಾತೊರೆದು ನಿಂತು ಇಹೆನು !
ಗಾಳಿಯೊಳೆ ಬೆರೆಯುತಲಿ ಹೊರಟೆ ಇಹೆನು !

ಫಃ— ಆರು ಗಳಿಗೆಯು ಬೇಕೆ—
ಅಳಿಯ ಬರಲು ?
ಮುಂಚೆ ಬಾರನೆ. ಅವನು
ಉಳಿಸೆ ದಿಗಿಲು !
ಕರೆಯಲೇಂ ನಾನವನ
ಬಿಗಿದು ಕೊರಲು—
ಬರಲಾರನೇಂ ಅವನು
ಚೈತ್ರ ಇರಲು
ಬರಲಾರನೇಂ ಈಗ ?
ಬರಲಾರನೀಗಳಿಗೆ ?
ಬರಲಾರನೀಕ್ಷಣಕೆ | ಬರಲಾರನೇ ?

ಚೈ:— ಬರಲಾರನಂತೆ, ಬರಲಾರನಂತೆ, ಬರಲಾರನಂತೆ !
ಹಾಳು ಕ್ಷಯವತ್ಸರವು ಕಳೆಯಬೇಕಂತೆ,
ಪ್ರಭವ ವತ್ಸರ ಗಾಳಿ ಬೀಸಬೇಕಂತೆ,
ತಾನಾಗ ಓಡುತಲಿ ಬರುವನಂತೆ !
ನಾನವನ ಸ್ವಾಗತವ ಗ್ರಿವೆನಂತೆ ! ಗ್ರಿವೆನಂತೆ !
ಮರೆಯೊ ಚಿಂತೆ ! ||

(ರಾಗ -- ದುರ್ಗಾ),

ಫ:— ಬೇಡಮ್ಮ, ನಿನ್ನನ್ನೆ,
ಯಾರಿಗಾದರು ಕೊಡುವೆ,
ಅಳಿಯರಾಯನ ಮುಖವ ಬೇಗ ಕಾಂಬೆ ||
ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲವು ನಾಳೆ,
ದಾನಮಾಡಿದರೆನಗೆ,

ಚೈ:— ದಾನವೇತಕೆ ಅಪ್ಪ, ಜೈತ್ರಿಯನ್ನು . .
ತಾನೆ ಬಯಸುವರಿಲ್ಲ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ?

ಫ:— ಫಲಗುಣನ ಮಗಳನ್ನು
ಯಾರು ಬಯಸಿದರೇನು ?
ದಾನದಧಿಕಾರವದು ತಂದೆಗಿಹುದು !
ನಾಳೆ ಮುಂಚೆಯೆ ಅದನು ಮುಗಿಸಲಿಹುದು !
(ಅಲ್ಲಿಗೆ ನವಗುರುವಿನ ಪ್ರವೇಶ)

ನ: — ನೀಲವಾಗಿಹುದು ಆಕಾಶ
ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವು ಮಿಗುವ ತೋಷ |
ಬರಿದು ಆಗುವುದು ಈ ದೇಶ
ಜಗದ ಜಡತೆಯ ಫಲವೆ ಕ್ಲೇಶ ||

(ರಾಗ -- ಶಂಕರಾ),

ಫ:— ಹೇ ! ಗುರುವೆ, ಹೇ ಗುರುವೆ, ಗುರುವೆ !
ಮನದೊಳಗೆ ಬಲುವಾಗಿ—ಮರುಗುತಿರುವೆ ! ಇರುವೆ !

ನ:— ಯಾವ ಕನ್ಯೆಯು ಇವಳು ? ಪೇಳು ಗೆಳೆಯೆ ?

ಫ:— ಅಳಿಯನಿಲ್ಲದ ಯನ್ನ ಮಗಳು ದೊರೆಯೆ.

ನ:— ಗೈಯಲಿಲ್ಲವೆ, ದಾನ ಇನ್ನು ಅವಳ ?

ಫ:— ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವು ಅಳಿಯ, ಎನ್ನ ಹವಳ . .

ನ:— ಬೇಗ ಗೈಯಲು ಬೇಕು ದಾನವಿದನು—
ಉಳಿದಿಹುದು ಬರಿ ನಾಲ್ಕು ಗಳಿಗೆಯನ್ನು,
ನಾಳೆದಿನ ಗೈಯುವೊಡೆ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲಿ ?

ಇಂದಿನದೆ ಕೊನೆಯದಿನ, ನಾಳೆಯಿಲ್ಲ !
 ಅಳಿಯನ್ನಿಲ್ಲದ ಮಾವ !
 ತಂಗಿಯಿಲ್ಲದ ಭಾವ !
 ದೇಹವಿಲ್ಲದ ಜೀವ—ವೃಥಾವಲ್ಲ, ವೃಥಾವಲ್ಲ. (ತರಳುಪನು)

ಘ:—ಅಳಿಯನಿಲ್ಲಾ, ಅಳಿಯನಿಲ್ಲಾ
 ಎಲ್ಲ ಜನರೇ ಕೇಳಿರನ್ನ,
 ಮಗಳು ಇಹಳು ದಿವ್ಯ ಚಿನ್ನ,
 ಬೇಗ ಬಂದು ಕೇಳಿ ದಾನ,
 ನಾಳೆ ಇರಿಸೆ ಅಪಮಾನ || (ತರಳುಪನು)

(ರಾಗ---ಮಾಂಡ)

ಚೈ: ಬಹನಲ್ಲ ಬಹನಲ್ಲಾ, ಬಹನಲ್ಲಾ
 ಎನ್ನನಲ್ಲಾ ||
 ಎನ್ನನಲ್ಲಾ ಬಹನಲ್ಲಾ ದಿನವಿಲ್ಲಾ |
 ಎನ್ನನಲ್ಲಾ ಬಹನಲ್ಲಾ ದಿನವಿಲ್ಲಾ || ಪ || (ತರಳುಪಳು)
 (ಹೇಮಂತನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನು)

(ರಾಗ---ಕರ್ಣಾಟಕಿ ಭೈರವಿ)

ಹೇ:--- ಕೊಳ್ಳುವರಾರೋ, ಯನ್ನಸ್ತಿಯ
 ಕೇಳಿದೆ, ಹೇಳಿದೆ ಗೋಳಿಟ್ಟು ಕೂಗಿದೆ,
 ನಾಳೆಯೊಳಗೆ ಬೆಲೆಯು ಆರುವ ಆಸ್ತಿಯ !
 ನಾಳೆಯ ಮುನ್ನವೆ ಆದಷ್ಟು ಹೊನ್ನನು |
 ಗಳಿಸುವೆನೆಂದರೆ ಕೊಳ್ಳುವವರಿಲ್ಲಾ.
 ಮುಂದಿನ ವರುಷಕೆ ಬದುಕಲು ನಿಲುವಿಲ್ಲ,
 ಇಂದಿನ ವರುಷವು ಕಳೆಯುವುದಲ್ಲ ||

(ಹೇಮಂತನ ಮಡದಿಯಾದ ನಿದ್ರಾದೇವಿಯು ಬರುವಳು)

(ರಾಗ---ಸಾರಂಗ)

ನಿದ್ರಾ:—ನಾಥನ ಕಾಣದೆ, ನೊಂದಿಹೆನೋ
 ಮಮ ನಾಥನ ಕಾಣದೆ ನೊಂದಿಹೆನೋ
 ನಾಥಾ, ನಾಥಾ ||

ಈ ಯುಗದ ಅಂತ್ಯವು
 ಮುಂದಿನ ಆದಿಯು
 ಮುಂದಿನ ಆದಿಯು
 ಇಂದಿನ ಕೊನೆಯು
 ಇಂದಿಲ್ಲದಿಹ ಸುಖ ನಾಳೆಗೆ ಒಲ್ಲದು
 ಇಂದರಳಿದ ಹೊ, ನಾಳೆಗೆ ಸಾವುದು
 ನಾಳೆಯ ಮುಂಚೆಯೆ ಎಲೆ ಪ್ರಿಯನಾಥಾ.
 ಬಾಳುವ. ಪುಣ್ಯದ ಬಾಳ್ವೆಯ ದಾತಾ ||
 (ಸಾಧನನ್ನು ಕಂಡು)
 ಕಾಣುವ ನಾಥನು..... ನೊಂದಿಹನೋ

ಹೇ:— ನಾಥೆಯೆ, ಹೇಮಂತ ಬಂದಿಹನೋ
 ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯ ಮಾರದೆ ನೊಂದಿಹನೋ.
 ಈ ಯುಗದ ಅಂತ್ಯವು
 ಮುಂದಿನ ಆದಿಯು.
 ಆಸ್ತಿಯ ಮಾರಲು
 ಕಾಣೆನು ಹಾದಿಯು.
 ಬೇಗನೆ ಅವಷ್ಟು ಕಾಂಚನ ಕೂಡುವ
 ಎಂದೊಡೆ ಜನರಲ್ಲಿ, ತೋಟವ ಕೊಳ್ಳುವ
 ನಾಳೆಯು ದುರ್ದಿನ—ಬರಲಿಹ ಮೊದಲೇ
 ಮಾರಲು ಬೇಕಲ್ಲ, ಬೆಲೆ ತಗ್ಗುವುದೆಲೆ !

ನಿ:— ನಾಥಾ, ನಾಥಾ, ನಾ....ಥಾ |

ಹೇ:— ನಾಥೆ, ನಾ....ಥೆ, ನಾ....ಥೆ |

[ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸವಗುರುವು ಬರುವನು]

ನ:— ನೀಲವಾಗಿಹುದು ಆಕಾಶ
 ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವು ಮಿಗುವ ತೋಷ
 ಬರಿದು ಆಗುವುದು ಈ ದೇಶ
 ಜಗದ ಜಡತೆಯ ಫಲವೆ ಕ್ಲೇಶ ||

(రాగ -- బేహాగ)

చేరే:— ఠే—గురువే, ఠే గురువే....ఠే....గురువే
ఠిరి ఠిరి గురువే, ఠేగ్గురువే! గురుగురు గురువే గుగ్గురువే!

న:— మారిదేయ నినిందు నిన్న ఆస్తి ?

ఠే:— దొరకల్లిల్లవు నోడి ఒళ్ళి దోస్తి.

న:— నాళి ఇరిసలు అదకే బిలేయే నాస్తి.

ఠే:— బయసుతిరువేను నాను బిలేయు జాస్తి ||

న:— ఎష్టకాదరు అవను క్కొట్టుబిడేలొ,
నాళియేంబుదు జగది నిజనే ఇల్లొ!
దానవాదరు దాన క్కొట్టుబిడేలొ,
పుణ్యవను ఆదష్ట కట్టిక్కొళిలొ ||
నాళియేందరి సావు
ఇందినదు జీవ. -
ఇందు దొరకిద పుణ్య
సరద ఖర్చిన నాణ్య ||
నిలవాగిఠేదు ఆకాశ
ముగిల కుణితవు మిగువ తోష
బరిదు ఆగువుదు ఈ దేశ
జగద జడతేయ ఫలవే క్లేశ || (తేరళువసు)

చేరే:— కేళే మడదీరత్తు—గురువినుపదేశా !

నిలవాగిఠేదు ఆకాశా,
మేలే స్వర్గది బఠళ తోష,
భూమియొళు ఎల్ల బరి మోష—
అదరింద ఫలిసువుదు క్లేశా ||

ఇదువే అథ్వా గురువినుపదేశా ! ||

యారాదరొ బన్ని, బన్ని జవదీ
ఈగలే మారువేను నింత నేలది

ಬೆಲೆಯ ಆಸೆಯು ಕಾಕು
ಬರಿಯ ಪುಣ್ಯವು ಸಾಕು |
ಕೊಂಬವರು ತ್ವರೆ ಬೇಕು !
ಕರೆ ಕರೆದು ಕೂಗುತ್ತಿಹೆ—ದಿಕ್ಕು ನಾಲ್ಕು ! (ತರುವನು)

ಅಂಕ ೩

(ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ-ಬರುತ್ತಿರುವ-ವಿಶಾಖ-ವಿರಾಗ-ವಿನಾದರು)

(ರಾಗ--ಭೂಷ)

ಮೂ:--ಮೂರೇ ಮೂವರು—ವಿಶಾಖ—ವಿರಾಗ—ವಿನಾದಾ ||

ವಿನಾ:--ಯುಗವಿದು ಈಗ,

ಬದಲಿಸಲಿಹುದು,

ಮುಂದಿನ ಯುಗವು

ಬಲು ಕೆಡುಕಿನದು,

ಬಾಳಲು ಎಡೆಯೇ

ಇಲ್ಲದೆ ಇಹುದು,

(ನಲ್ಲನನ್ನು ಕೂಗುತ್ತ ಚೈತ್ರೆಯು ಬರುವಳು).

ಚೈ:— ಬಾರೆ, ಬಾರೆ, ಬಾ....ರೆ ||

ಸ್ವಾಗತ ಬಯಸುವೆನು ಬಾ....ರೆ ||

ಫಾಲ್ಗುಣವು ಕಳೆಯುತ್ತಿದೆ |

ಈ ಯುಗವು ಮುಣುಗುತ್ತಿದೆ,

ನವಯುಗವು ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ || ಬಾ....ರೆ | ಬಾ....ರೆ ||

ಬಾರೆ, ಬಾರೆ | ಬಾರೆನ್ನ ನಲ್ಲಾ |

ವಸಂತಬಾ....ರೇ | ಬಾ....ರೇ ||

ಕ್ಷಯವರ್ಷ ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತಿದೆ

ಹೈವಯದೊಳ್ ಆಸೆಯಿದೆ

ಬಾಳ್ವೆಯ ಬಯಕೆ ಇದೆ

ಬಾ....ರೆ | ಬಾ....ರೇ | ಬಾ....ರೇ ||
ವಸಂತ....ಬಾ....ರೇ | ಬಾ ...ರೇ ||

ಮೂ:--ಯಾರೆಲೆ ನೀ ರಮಣಿ?

ಕೇಳ್ವರು ಮೂವರು—ವಿಶಾಖ ವಿರಾಗ ವಿನಾದರು

ವಿರಾ:--ವಿಶಾಖನಿವನು

ವಿನಾ:--ವಿನಾದ ನಾನೂ

ವಿಶಾ:--ವಿರಾಗನುಳಿದವನು ||

ಚೈ: -- ಬಾ . . ರೆ, ಬಾ . . ರ, ಬಾ . . ರೇ

ವಿರಾ:--ಯುಗವಿದು ಕಳಚಲು ಕೂಗುವರಾರ ?

ವಿನಾ:--ನಗುವನು ಹೊದ್ದಿದೆ ನಿನ್ನಯ ಪೋರೆ

ವಿಶಾ:--ಜವದೂಳು ವೇಳೆಲೆ ನೀನಾರೆ ?

ಚೈ:-- ಬಾ . . ರೆ, ಬಾ . . ರೆ, ಬಾ . . ರೇ

ವಿರಾ:--ಕರೆಯದ ಬಂದವನು ನಾವು ಇರಲು

ವಿನಾ:--ಈಗಲೆ ಈ ಯುಗವು ಮುಗಿಯುತಿರಲು

ವಿಶಾ:--ಕಿರುಚುವೆಯ ನೀನ್ಯಾಕೆ ಬಿಗಿದು ಕೊರಲು ?

ವಿರಾ:--ನಗುವಿದೇನು ?

ವಿನಾ:--ಆಸೆಯೇನು ?

ವಿಶಾ:--ಕರೆಯದೇನು !

ಚೈ:- - ಬಾ ...ರೆ, ಬಾ....ರೆ, ಬಾ....ರೇ ||

ಸ್ವಾಗತವ ಒಯಸುವಳು ತವ ನೀ....ರೆ ||

ವಿರಾ: . ಬಹೆ ಯುಗವು ಕೆಡುಯುಗವು |

ನಗುವ ಯುಗವೇ ಅಲ್ಲ ||

ವಿನಾ:--ಇಹೆಯುಗವು ಸರಿಯುತಿದೆ |

ಇನ್ನು ನೋಡಲು ಇಲ್ಲ ||

ವಿಶಾ:--ಬಾರೆ! ಸೇರೆಮ್ಮಗಳ |

ನಾಳೆಯೆಂಬುದೆ ಇಲ್ಲ

|| ಬಾ....ರೆ ಬಾ....ರೆ ||

ಮೂ:—ಮೂವರು ನಾವು ವಿಶಾಖ—ವಿರಾಗ—ವಿನಾದ ||

ಚೈ:— ಮೂವರೆ ನೀವು !

ಸಾವಿನ ತಮ್ಮರು ! ವಿಶಾಖ—ವಿರಾಗ—ವಿನಾದರು |

ಬಾಳ್ವೆಯು ಇಲ್ಲವು ನಿಮಗಿನ್ನು

ಬಾಳುವ ಜೀವರು ನಾವಿನ್ನು

ಬಾಳ್ವೆಯ ಮರೆವರು ಸಾಯುವರು

ಬಾಳ್ವೆಯ ನೆನೆವರು ಬದುಕುವರು ||

ಬಾ....ರೆ, ಬಾ....ರೆ, ಬಾ....ರೇ ||

(ರಾಗ --ವಸಂತ)

ವ:— ಬರುತಲೆ ಇಹೆನೆ ಚಿಂತ್ರಾಂಗಿ (ತೆರೆಯೊಳಗಿಂದ)

ಸಜ್ಜೆಯ ಬಿಟ್ಟೆನು, ಶುಭಾಂಗಿ.

ನಗುವನು ತೊಡುತಿಹೆ ಶೋಭಾಂಗಿ ! ||

ಚೈ:— (ಆನಂದದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತಳಾಗಿ) ಬಾ....ಬಾ.... (ತೆರಳುವಳು)

(ಹೇಮಂತ ಫಲ್ಲುಣರು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವರು)

(ರಾಗ--ಸೀಲು)

ಘ:— ವತ್ಸರ ಕಳಚಲು, ಗಳಿಗೆಯು ಉಳಿದಿದೆ

ಅಳಿಯನ ಪಡೆಯುವೆನಿನ್ನೆಂತು ?

ಕನ್ಯಾದಾನದ ಫಲವೆಂತು !

ಪುಣ್ಯದ ಗೈಯೈಗೆ ಎಡೆಯೆಂತು ?

ಮೂ:—ಮೂವರು ನಾವು—ವಿಶಾಖ—ವಿನಾದ—ವಿರಾಗ |

ವಿನಾ:—ವಿಶಾಖನಿವನು |

ವಿರಾ:—ವಿರಾಗ ನಾನು |

ವಿಶಾ:—ವಿನಾದನುಳಿದವನು |

ಘ:— ಮೂವರು ಬೇಡ!

ಒಬ್ಬನೆ ಸಾಕು!

ಅಳಿಯನು ಬೇಕಿಹುದು !

ವಿರಾ:—ಬಾಳ್ವೆಯು ಮುಂದೆ
ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ
ಮದುವೆಯು ನಮಗೇಕೆ ? |

ವಿನಾ:—ನಾಳೆಯ ಯುಗವು
ಬರುವಾ ಮುನ್ನವೆ
ಹೊಡೆಯುವೆ ನೀ ಕೇಕೆ !

ವಿಶಾ:—ಮಗಳನು ಕೊಲ್ಲದೆ
ಅಳಿಯನ ಹುಡುಕುವೆ
ಮರುಳನೆ ನೀ ಧೋಕೆ ?

ಫ:— ಅಳಿಯನ ಹುಡುಕುತ್ತೆ, ಗಳಿಗೆಯು ಸರಿವುದು
ಕಾಣೆನು ದಾರಿಯನು.

ಹೇ:— ಆಸ್ತಿಯ ಮಾರಲು, ಆಯುಷ್ಯ ಸರಿಯಿತು
ಕಾಣೆನು ಖಾತ್ರಿಯನು,

ಫ:— ಹೇಮಂ...ತ |

ಹೇ:— ಫಲುಗು....ಣ |

ಇಬ್ಬರು:—ಗುರುಗಳ ಕರೆವ
ಗುರುಗಳ ಕರೆವ
ಎಲ್ಲವ ಒರೆವ

[ಅಲ್ಲಿಗೆ ನವಗುರುವಿನ ಪ್ರವೇಶ]

ನ:— ನೀಲವಾಗಿಹುದು ಆಕಾಶ
ಮುಗಿಲ ಕುಣಿತವು ಮಿಗುವ ತೋಷ
ಬರಿದು ಆಗುವುದು ಈ ದೇಶ
ಜಗದ ಜಡತೆಯ ಫಲವೆ ಕ್ಲೇಶ ||

(ರಾಗ-ಬಿಹಾಗ)

ಫ:— ಏ ಗುರುವೆ, ಹೇ ಗುರುವೆ, ಹೇ ಗುರುವೆ ||
ಪಾದಕರಗುವೆ
ಪ್ರಾಣ ನೀಗುವೆ.

ಹೇ. ಏ ಗುರುವೆ, ಏ ಗುರುವೆ, ಹೇ ಗುರುವೇ ||
ಪ್ರಾಣ ನೀಗುವೆ
ಪಾದಕೆರಗುವೆ !

ನ: --- ದಾನಗೈದೆಯಾ ?

ಫ: — ಅಳಿಯನಿಲ್ಲವು.
ಮಾನ ಕಾಯಲು
ಬೇಕು ಗುರುಗಳು.

ನ: --- ಮಾರಲಿಲ್ಲವೆ ?

ಹೇ: — ಕೊಂಬಿಲ್ಲವು.
ಮಾನ ಕಾಯಲು
ಬೇಕು ಗುರುಗಳು.

(ರಾಗ -- ಅಧಾಣ)

ಫ: --- ಯುಗವು ಕಳಚುವ ಮುನ್ನ
ಮಗಳ ಕೊಳ್ಳತೆ ನೀವು,
ದಾನದಾ ಫಲವದನು--ಕೊಡಿಸಲಿಹುದು !
ಹೇ ಗುರುರಾಯ !

ಹೇ: - ಬೆಲೆಯು ತಗ್ಗುವ ಮೊದಲು
ಆಸ್ತಿದಾನವ ಪಿಡಿದು,
ಪುಣ್ಯದಾ ಫಲವದನು ಬಡಿಸಲಿಹುದು ||
ಹೇ ಗುರುರಾಯ ||

ಫ: --- ಅಗೋ--ಯುಗವು ಕಳಚುತಿದೆ !
ದುರ್ದಿನವು ನೋಡುತಿದೆ !

ನ: --- ಎನಗೆ ಬೇಡವಿದು ದಾನಾ,
ನಾಳೆ ತಗ್ಗುವುದು ಪರಮಾನಾ,
ನಿಮ್ಮ ಉಳಿಸಲು ಪ್ರೀತಿ ನಾನು,
ಪಾಪದಾ ಕೊಪದಲಿ ಮುಣುಗೇನು !

ಹೇ: -- ಗುರುರಾಯ ಹೇ, ಗುರುರಾಯ |
ಕಾಯದಿರೆ--ಬಿಡಲಿಹೆವು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಯ !

ಘ:— ಗುರುರಾಯ ಹೇ ! ಗುರುರಾಯ |
ಪಾಪವನು ತೊಳೆಯುವರೆ ! ಇಲ್ಲ ಪಾಯ || ನಮಗಿಲ್ಲ ಪಾಯ !

ಹೇ:— ಬಿಡಲೊ ಕಾಯ
ಇಲ್ಲಿ ರಾಯ ! ||

ಘ:— ಬಿಡುವೆ ನಾನೂ
ಪ್ರಾಣವನ್ನು ||

ನ:— ತುಸು ತಡೆಯಿರಲವೊ ಪ್ರಾಣ !
ಸ್ನಾನ ಗೈಯುತೆ ಬರುವೆ ನಿಧಾನ....
ಪಿಡಿಯುವನು ಮಗಳನ್ನೆ ದಾಸ,
ನಿನ್ನಸ್ತಿ ಅದಕಾಯ್ತು ಕಾಂಚಾನಾ || (ತಿರಳುವನು)

ಹೇ:— ಉಳಿದೆವೈ ನಾವು !

ಘ:— ಉಳಿದೆವೈ ನಾವು ! ಕರೆಯುವೆನು ಮಗಳನ್ನು ||

(ಪ್ಲಯವತ್ಸರವು ಕಳಚಿ- ಪ್ರಥಮದ ಯುಗಾದಿಯು ಬಂದಿದೆ. ನಲವತ್ತೆ
ಚೈತ್ರ ವಸಂತರು ಕೈಹಿಡಿದು ಬರುವರು.)

(ರಾಗ --ಪೀಠ)

ಚೈತ್ರ-ವಸಂತರು.—ಆನಂದ ರಾಜ್ಯಪಿ . . ನ್ನು |
ಆಹ್ಲಾದ ರಾಜ್ಯವಿ . . ನ್ನು ||

ವ:-- ನವ ಯು . . . ಗ |
ಬಂ . . . ದಿರೆ !
ಚೈತ್ರೆಯ ಚಂದಿರೆ ! !

ಚೈ:— ಗತ ಕಾಲ
ಸಂದಿರೆ
ವಸಂತ ಬಂಧುರೆ ||
ಆನಂದ ರಾಜ್ಯವಿನ್ನು . -

(ನವಗುರುವು ಬರುವನು)

(ರಾಗ -- ಅಥಾಣ)

ನ:— ಎಲ್ಲಿ ಕರೆಯಿಸು ಮಗಳ, ಮಾವ
ನಿನ್ನುಳಿಸೆ ಪಿಡಿಯುವೆನು ದಾನ.
ಎಲ್ಲಿ ದಾನವ ಕೊಡೆಲೊ ಭೂಮಿ
ನಿನ್ನುಳಿಸೆ ಆಗುವೆನು ಕಾಮಿ !

ವ:— ಮಗಳಿಹಳು ಎನ್ನೊಡನೆ ಸ್ವಾಮಿ,
ತಂದೆಯಿಂ ನನಗುಂಟು ಭೂಮಿ !

ನ:— ಹೇಮಂತ, ಫಲುಗುಣ
ಎನು ಘಾಸಿ!
ಮಗನೇನು—ಮಗಳೇನು !
ಎ ಭಿಕನಾಸಿ !

ನ:— ಹಳೆಯುಗದೊಳಗಿಷ್ಟು ಅನ್ಯಾಯವೆ !

ವ:— ಹೊಸಯುಗ ಬಂದಿದೆ, ಸಂತೋಷವೇ ?

ಚೈ:— ಮೋರೆ ತಗ್ಗಿ ಪ ಜನಕೆ ಬಾಳ್ವೆಯಿಲ್ಲ.
ಮುಂದಿನಾ ನವಜನಕೆ ಬಾಳ್ವೆ ಎಲ್ಲ
ಆಸೆ ಬಿಟ್ಟಿಹ ಜನಕೆ ನರಕವಿಹುದು
ಆಸೆ ಉಳಿಸಿಹ ಜನರು ಬದುಕಬಹುದು !

ಚೈತ್ರ-ವಸಂತರು:—ಆನಂದ ರಾಜ್ಯವಿನ್ನು
ಆಹ್ಲಾದ ರಾಜ್ಯವಿನ್ನು
ಆ ನಂದ
ಆ ಹ್ಲಾದ
[ಪ್ರವೇಶ -- ಅವಧೂತ]

(ರಾಗ -- ಘೃರವಿ)

ಅವಧೂತ.--- ನೀಲವಾಗಿರಲು ಆಕಾಶ
ಮುಗಿಲು ತೊಟ್ಟಿತು ಹಲವು ವೇಷ
ಮನದಿ ತುಂಬಿರಲು ಆವೇಶ
ಅಳಿವೆಂಬುದಿಲ್ಲ ಉಲ್ಲಾಸ !

ಸಾವಿತ್ರಿ— ಸತ್ಯವಾನ್

ಪಾತ್ರ ವರ್ಗ

ಹಿನ್ನೆಲೆ:— ಕಥಾನಕದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರ್ವಕರಾದ ಹಾಡುಗಾರರು
— ನೇಪಥ್ಯದೊಳಗಿಂದಲೇ ಹಾಡುವರು.

ಸತ್ಯವಾಣ:— ದ್ಯುಮತ್ಸನ ದೊರೆಯ ಮಗ. ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ತಂದೆ
ಯೊಡನೆ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಯಾದವ.

ಅಶ್ವಪತಿ:— ನಾಪಿತಿಯ ತಂಪೆ.

ಮಂತ್ರಿ:— ಅಶ್ವಪತಿಯ ಮಂತ್ರಿ.

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ಅಶ್ವಪತಿಯ ಮಗಳು, ಸತ್ಯವಾಣನ ಕೈವಿದಿ ಕನ್ಯೆ.

ನಾರದ:— ಸತ್ಯವಾಣನ ಕುರಿತಾದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಮುನಿ.

ಯಮ:— ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾವು ತರುವ ದೇವ.

ವಟು, ಸಖಿಯರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ದೃಶ್ಯ ೧.

[ವಟುಪ್ಪೊಬ್ಬನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಾನನು ಅಶ್ವಮದ ಬಳಿಯ ವನದಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನೂ ಆಯುತ್ತಿರುವನು.]

(ರಾಗ—ಕಾಫಿ)

ಸತ್ಯವಾನನು:— ಯೌವನದ ತಂಗಾಳಿ
ಚೆಲುವಿನಲಿ ಬೀಸುತಿರೆ,
ಬಾಸು ನೀಲಿಮೆಯಾಂತು
ಕಡು ಹರುಷ ಸೂಸುತಿರೆ,
ತಿರೆಯ ಸೂಗವದು ತಾನು
ಹೊನಲಾಗಿ ಹರಿಯುತಿರೆ,
ಅವುದೋ, ಅವುದೋ, ಆ ಭಾವ....
ಕತ್ತಲನ್ನು ತುಂಬುತಿರೆ
ಅವುದೋ, ಅವುದೋ....

ಹಿಮ್ಮೇಳ:— ಆಸೆಯದೋ ತಂದಿಹುದೋ,
ಈ ವನಕೆ, ಆ ಬಯಕೆ.
ಅವುದೋ ಅವುದೋ....

[ಅಶ್ವಸತಿ ದೂರಿಯ ಮಂತ್ರಿಯು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.]

(ರಾಗ—ಖಂಭಾವತಿ)

ಮಂತ್ರಿ:— ಆತನೇ, ಆತನೇ.
ಆತನೇ ನೀ ನೋಡು:
ನಿನ್ನ ಕನಸಿನ ಬೇಟೆ,
ನಿನ್ನ ಭಾವದ ಊಟೆ,
ಆತನೇ ಆತನೇ—ನೀನೋಡು.
ಸತ್ಯವಾನನು ಅವನೆ
ಕಾನನದಿ ನಿಂದವನೆ !
ವಟುಗಳಲಿ ಚಂದಿರನೆ

ನೀನರಸಿ ಬಂದವನೇ.
ಆತನೇ ಆತನೇ ಆತನೇ....

ಸತ್ಯವಾಣ:— ಆವುದೋ ಆವುದೋ ಆಭಾವಾ
ಕತ್ತಲನು ತುಂಬರಲು....

(ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿ)

ಆವುದೋ ಆವುದೋ
ಚಂದಿರನ ತಂಬಿಲರು
ನನ್ನೆದೆಯ ಸೆಳೆಯುತಿದೆ
ನನ್ನೆವೆಯ ತುಂಬುತಿದೆ
ನನ್ನೆಯನು ಬಯಸುತ್ತಿದೆ . . !
ಆವುದೋ ಆವುದೋ ಆಭಾವಾ
ಸ್ವಭಾವಾ . ಅನುಭಾವವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವಟು:— ತಾವಾರು ?
ತಾವೇನು ಬಂದವರು ?
ಪರ್ಣಕಾಲೆಗೆ ಬಂದು
ನಮ್ಮ ಆದರ ಕೊಂಡು
ಹೆರುಷಗೊಳಿಸಲು ಬಹುದು—ತಾವಾರು ?

ಮಂತ್ರಿ:— ದ್ಯುಮತ್ಸೇನ ದೊರೆರಾಯ
ಕಾನನದಿ ತಪವಿಸಿಗೆ
ಬಂದು ಸೇರಿಹೆ ತಾಣ
ಕಾಣ ಬಂದೆವು ಅರಸಿ.

ವಟು:— ದೂರ ಪಯಣವೆ ಏನು ?
ಇದುವೆ, ಆತನ ತಾಣ
ಮುಂದೆ ತಮ್ಮಯ ಗಮನ....?

ಮಂತ್ರಿ:— ಮುಂದೆ ಇಲ್ಲವು ಗಮನ.
ಬಂದೆವಿಲ್ಲಗೆ ನಾವು
ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ನೆನಪು
ನೆನಪುಗೊಳಿಸಲಿಕೆಂದು

ಅರ್ಜಪತಿ ದೊರೆ ಕನ್ನೆ
ಬಿಳಿನಿಂದ ಈ.... ಕುವರಿ
ಪರ್ಣರಾಲೆಯ ಚೆಲುವ
ಕಾಣಬಂದಳು ಅಮರಿ

ತಾವಾರು ?

ಸತ್ಯವಾನ:— ನಾ ವಟುವು (ರಾಗ--ಕೇದಾರ)

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ಮನವೇಕೊ ತನ್ನ ತಾನು ಮರೆತಂತೆ,
ತನುವೇಕೊ ಇವನಲ್ಲಿ ಬಿರತಂತೆ,
ಅಸುವೇಕೊ ನೆಲೆಯನ್ನೆ ತೊರೆದಂತೆ
ಆಗುತ್ತಿದೆ.... ಸಾಗುತ್ತಿದೆ.... ತೂಗುತ್ತಿದೆ....

ಸತ್ಯವಾನ:— ಘನವೇನು ಈ ಜೀವ
ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಂತೆ !
ಹಸಿವೇಕೋ ಮನದಲ್ಲಿ
ಬಲವಾಗಿ ಮಿಕ್ಕಂತೆ !
ಈ ಚೆಲುವೇನೊ ಬಲೆಯನ್ನೆ ಎಸೆದಂತೆ
ಆಗುತ್ತಿದೆ, ಬಾಗುತ್ತಿದೆ
ತೂ..... ಗುತ್ತಿದೆ

(ವಟು ಸತ್ಯವಾನನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ)

ವಟು:— ವಟುವಲ್ಲ ವಟುವಲ್ಲ
ರಾಜಕುಮಾರ
ನೀವರಸಿ ಬಂದಿರ್ಪ
ನವ ಸೌಕುಮಾರಾ

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ಉಕ್ಕುತ್ತಿದೆ ...ಸೊಕ್ಕುತ್ತಿದೆ....
ಮನದಾ.....ಸೇ
ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದೆ, ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿದೆ ಹಿರಿಯಾಸೆ.

ದೃಶ್ಯ. ೨.

[ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹಿತಳಾದ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಸಜಿಯೊಡನೆ]

(ರಾಗ--ಒಮಾಚು)

ಹಿಮ್ಮೇಳ:— ವಸಂತವು ಸಂತಸವು |
ಮನಕಾಮೋದವು
ಜನಕಾಮೋದವು
ಜಗಕಾನಂದವು, ಚಂದವು
ಸಂತಸವು | ವಸಂತವು ಸಂತಸವು |

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ಭಾರೀ ಸೊಗಸಿಗೆ

ಸಖಿ:— ಭಾವೀ ಕನಸಿಗೆ

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ಜನ ಜೀವಕೆ ನಗೆ

ಸಖಿ:— ಮನದಾಸೆಗೆ ಮಿಗೆ

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ತರುತಿಹ ಉತ್ಸಹವು

ಸಖಿ:.... ವರನಾಸೆಗೆ ವಧುವು

ಹಿಮ್ಮೇಳ:— ಸಂತಸವು | ವಸಂತವು ಸಂತಸವು

ದೃಶ್ಯ. ೩.

[ರಾಗ--ಕುಂತುಲ ವರಾಳೆ]

ಹಿಮ್ಮೇಳ:— ಮಧುಮಾಸವು ಚೆಲುಹಾಸವು
ಭೂದೇವಿಯ ಮುಖದಲ್ಲೇ, ಮನದಲ್ಲೇ
ಜಗಜೀವವು, ಮಿಗೆ ಭಾವವು
ಪರಿಸ್ಪರಿಸುವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ !

ನಾರದ ಮುನಿಯನ್ನು ಅಶ್ವಪತಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುವನು)

ಅಶ್ವಪತಿ:— ರುಭವಾಗಲಿ ಮುನಿವರ್ಯನೆ.
ತವದರ್ಶನ ನೆನದಲ್ಲೆ !
ರುಭ ಕಾಂಕ್ಷೆಯ ನಾವ್ಯಾದಿರೆ
ಬಂದಿಹೆ ಬರ ಸೊಗವಲ್ಲೆ !

ನಾರದ: - ಕಲ್ಯಾಣವು ಕಲ್ಯಾಣವು,
ಜಗದ್ಬಲಿಗೆ
ಕಲ್ಯಾಣವು ಕಲ್ಯಾಣವು
ತಮ್ಮಿಲ್ಲ ರಿಗೆ

ಅಶ್ವಪತಿ:— ಕಲ್ಯಾಣವ ಹರಸಿರಿ ಋಷಿವರರೇ
ಕಲ್ಯಾಣವ ಕಾದಿರುತಿಹೆ ಈ ವಧುಗೇ

ನಾರದ: 'ಕಲ್ಯಾಣವ ಕಾದಿರುತಿಹೆ ಈ ವಧುಗೇ' ?

ಅಶ್ವಪತಿ:— ಸತ್ಯ ವಾನನೆ ವರನು,
ಸಾವಿತ್ರಿಯೇ ವಧುವು,
ಋಷಿವರನನುಗ್ರಹವ
ಕೋರುವಳು ಅನುದಿನವು

(ರಾಗ --ಯಮುನ್ ಕಲ್ಯಾಣ)

ನಾರದ — ಕ್ಷಣಿಕ ಸುಖದಾಸೆಗೇ
ಮನಸೋತು ವರಿಸಿದೊಡೆ
ಮಿಗೆ ಬರುವ ದಾರುಣವ
ಸಹಿಸಲಾರೇ ನಿ—
ವಹಿಸಲಾರೆ.
ವರುಷ ವಿಂದಿಗೆ ಮುಂಚೆ
ವರನ ಬಾಳಿನ ಸಂಜೆ
ಕಾಣುತ್ತಿರೆ ಕಣ್ಣಿಂದೆ

ಮುದವದೇನೇ ?

ಹದವದೇನೇ ?

ಅಶ್ವಪತಿ:— ಏನೇನು? ಇಂತಿಹುದೆ
ವಿಧಿಲಿಖಿತ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ !
ಪೇಳಿದುದೆ ಒಳಿತಾಯ್ತು,
ಉಳಿವುದಕ್ಕೆ ಹಿತನಾಯ್ತು,
ಚಿರಋಣಿಗಳನ್ನವು.
ಬೇಡ, ಮಗಳೇ, ಬೇಡ
ಬೇರೊಬ್ಬನನು ಕಾಂಬ
ಕ್ಷಣದ ಸುಖವನು ನೋಡೆ
ಬಾಳ್ವಣ್ಣ ಗೂಡೆ....

ನಾರದ:— ಅದುವೆ ಹಿತವೂ
ನನ್ನ ಮತವೂ

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ಮನವ ತೆತ್ತಿರೆ ನಾನು
ಮರಳಿ ಕೊಂಬುದೆ ಸಾವು
ಒಲವ ನೀಡಿದ ಮೇಲೆ
ಹೊಲಸು ಗೈವುದೆ ನೋವು

ನಿರ್ಮಲದ ಕ್ಷಣ ನಾಲ್ಕು
ಬಾಳ್ವೆ ಮೆರೆಸಲು ಸಾಕು
ಕದಲಬೊಲ್ಲೆ. ನಿಶ್ಚಯದಿ
ಬದಲೆ ಒಲ್ಲೆ.

ಅಶ್ವಪತಿ:— ಮಗಳೇ ನೀ ವೈಧವ್ಯ ದಾರುಣವ
ಕನಸು ಮನಸಿಲಿ ಎಂದು ಸಹಿಸಲೊಲ್ಲೆ,

ನಾರದ:— ಎಳೆತನದ ಮನದಿಂದ
ಮಳೆಬಿಲ್ಲ ನೆಚ್ಚದಿರು

ಕಂಡರೆಕ್ಷಣದೊಳಗೆ
ಮಾಯವಲ್ಲೇ !

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ನಾನಿನ್ನೇನ ನೊಲ್ಲೆ.
ಮಾನವಂತೆಗೆ ತಂದೆ,
ಒಂದೆ ಒಂದಿರೆ ಮನವು,
ದಾನವಿತ್ತುವ ಹರಿಸಿ
ಗ್ಲಾಸಿಬರಿಸಲೊಲ್ಲೆ,
ಪೂಜ್ಯ, ನೀ ಹರಸುವೊಡೆ
ಸತ್ಯ ಸ್ರೇಮದ ಬಲದಿ
ಸಾವಗೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲೆ.

ನಾರದ:— ಬಾಳ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ
ವ್ರೇಮ ದೀಪವ ಬೆಳಗಿ
ತುಂಬು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ನೀಹರಿಸ ಬಲ್ಲೆ !
ಬಾಲೆ-ನೀ ಬೆಳಕ ಬಿತ್ತರಿಸ ಬಲ್ಲೆ
ಶೀಲೆ, ನೀ ಕಾಲನಂ ಗೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲೆ.

ದೃಶ್ಯ ಳ.

[ಸಾವಿತ್ರಿಯ ವಿವಾಹಾಸಂತರ - ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಸಖಿಯರಿಬ್ಬರು.]

(ರಾಗ--ಪಿಮಾಚು)

ಹಿಮ್ಮೇಳ:— ಆ ಮೋದಾ
ಮನಕಾಮೋದಾ
ಜನಕಾಮೋದಾ
ಜಗಕಾಮೋದಾ
ಆ ಮೋದಾ

ಮೊದಲ:— ಬನದಲಿ ಸಖಿ ಎಲೆಮನೆಯೊಳು
ಮನಮೋಹನನೊಳು ಬಿರೆತಿಹೆಳೊ—

ಗಿಳಿತಿ:— ತನ್ನಂ ತಾನೇ ಮರೆತಿಹಳೂ !
 ಸಖಿ:— ಚೆಲುವಿನ ಪತಿ, ನಲವಿನ ಮತಿ
 ಒಲುಮೆಯೊಳತಿ ಮರೆತಿಹಳೂ !
 ಗಿಳಿತಿ:— ಗಿಳತಿಯರಿವರಂ ತೊರೆದಿಹಳೂ—
 ಉಭಯರು:— ಸಖಿ ಸಾವಿತ್ರಿ, ಏನೀ ಮೈತ್ರಿ !
 ಕೆಳೆತನವನು ನೀ ದೂರಿಸಿ,
 ಎಳೆತನವನು ನೀ ಮೂದಲಿಸಿ,
 ಈ ಖೇದ, ಅತಿ ವೇದ,
 ಸಹಿಸೆವು ವ್ಯಥೆ ಅಗಾಧ

ದೃಶ್ಯ ೫.

[ಪರ್ಣಶಾಲೆಯ ಎದುರು, ನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗಿ ಹೊರಟ ಸತ್ಯವಾಸ]
 (ರಾಗ—ಮಾಂಡ್)

ಸತ್ಯವಾಸ:— ಮನೋಹರೇ, ಮನೋಹರೇ!
 ಬಾರೇ ನೀರೇ ವೈಯ್ಯಾರೇ—ಮನೋಹರೇ !
 ದಿನದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಾರೆ
 ಕೊಡಲಿಯನು ತಾರೆ....
 ಮನೋಹರೇ

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ತರಲಾರೆ, ಇರಲಾರೆ, ಏಕಾಕಿ
 ಎಲಿಮನೆಯೊಳಿರಲಾರೆ ಏಕಾಕಿ.
 ಏತಕ್ಕೋ ಮನವಿಂದು, ಮುದುರುತಿದೆ ಆತಿ ಬಿಂದು,
 ನಿನ್ನ ಗಮನವನಿಂದು ತಡೆಯದಿರಲಾರೆ....
 ನಿನ್ನ ಕೆಲಬಲವನ್ನ ಅಗಲಲಾರೆ....

ಸತ್ಯವಾಸ:— ಮರುಳೇನಿದು ?
 ಭಲವೇನಿದು ?
 ಭಯವೇನಿದು ?
 ಮನೋ....ಹ....ರೇ

ದಿನದ ಕಜ್ಜವನಿಂದು
ಬಿಡಲು ಕಾರಣವೇನೆ ?
ಮನದ ನೆಮ್ಮದಿಗಿಂದು
ಭಂಗವೇನೆ?
ಮನೋಹರೇ....

ಸಾವಿತ್ರಿ:--- ಬರಲಾಸೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ
ಜತೆಯೊಳಗೆ ನಾಥಾ,
ಇರಲಾಸೆ ಯಾಗುತ್ತಿದೆ
ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕು ದಾತಾ,

ಸತ್ಯವಾನ:--- ಬರಲೇನು ಬಾಧಕವು ?
ಇರಲೇನು ಬಾಧಕವು ?
ಚರಿಪೆವಂತೆ.....ಸಂ
ಚರಿಪೆವಂತೆ.
ಬನದ ಸಿರಿಯನು ನೋಡಿ,
ಮನದ ಲಾಸ್ಯವ ಹೊಡಿ,
ಮಿಗುವ ಕಳೆತನದಿಂದ,
ನಗುವೆ ಯಂತೆ
ನಲಿವೆ ಯಂತೆ

ದೃಶ್ಯ. ೬.

(ಅರಣ್ಯಗಾಮಿಯರಾದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಸತ್ಯವಾನರು)

ಹಿಮ್ಮೇಳಿ:--- ಚರಿಪರಂತೆ . . . ಸಂ.....
ಚರಿಪಂತೆ.....

ಮುಗಿಲಂತೆ ಹೆಗುರಾಗಿ ಮಿಗದಂತೆ ಲಘುವಾಗಿ
ಕಾನನವ ಸೇರಿ. |
ಕಾನನವ ಸೇರಿ |

ದಿನವಂತೆ ದಿನವೆಂದು ಮನಕಿಲ್ಲ ನೆನಸೊಂದು
ಕೊಡಲಿಯ ಬೀರಿ |
ಕೊಡಲಿಯ ಬೀರಿ |

ಬಿಸುತ್ತು ಹಾಸುತ್ತು ವೈ ಬೆವರ ಸುರಿಸುತ್ತು
ಶ್ರಮಿಸಲು ಭಾರಿ |
ಶ್ರಮಿಸಲು ಭಾರಿ!

ಯಾಕೇನೊ ! ಏನೇನೊ ! ಕತ್ತಲೆ ಸುತ್ತುಲು
ಕೊಡಲಿಯು ಜಾರಿ |
ಕೊಡಲಿಯ ಜಾರಿ |
ಕುಸಿದನು ಅಮವನು ಹುಸಿಯಾದ ಬಾಳನ್ನು
ತೊರೆವಂತೆ ಸಾರಿ |
ತೊರೆವಂತೆ ಸಾರಿ |

(ರಾಗ--ಭೈರವಿ)

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ಏನಾಯ್ತು ನಾಗೈದ ತಪವೆಲ್ಲ, ಕಾಣೆ
ಅಗಲುವೆಯ ಪತಿವೇನ ಬಿಟ್ಟೆನ್ನಾಣೆ..

(ಯಮನು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವನು)

ಆರುನೀ ಆರುನೀ, ಆರುನೀ
ಭಾಯಾ ಶರೀರಿ !
ತೊಲಗಾಚೆ, ತೊಲಗಾಚೆ, ಎನಿಲ್ಲ ಕಲಸ :
ಬಾಳನರ್ತನದಲ್ಲ ನಿನ್ನದೇಂ ವಿರಸ !

(ಯಮನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಳು)

(ರಾಗ--ಪೂರ್ವಿ)

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ನೀಡೇ, ನೀಡೇ, ಪತಿವೇನನು ದೇವ

(చాగ--శోహిని)

యమ:— ఆరుని, మరుళేను? వృత్త్య లోకవ బిట్ట
ఎన్నోడనే పణకొట్ట బరువే ఎల్లి ?
అళియ యుణ సందవన ఎళిదు ఒయ్యవయమన
బళి బెన్నట్టదొడె బరువదేనె?
సేద జీవన తాను బిడువనెనె?
కాలసంబవనవగి కరుణి ఎనే !

(చాగ - శూని)

సావిత్రి: — సిన్న కర్మవ నిను
నడెసువేయ యమధర్మ;
ఎన్నకర్మవ నాను
నడెసల్కె తడెవే ?
పతియ పడినెళలికెళు పతియెంబ ఈ జీవ.
నిడె...నిడె...పతివేవనను దేవ.

(చాగ--శోహిని)

యమ:— సిన్న వ్రేమన మేడ్చి
వర ఒంద నిడుతియే
పతియ జీవవనుళిమ
ఒయసువున బేడు.

(చాగ--శూని)

సావిత్రి:— కరుణేయొళు అపార
ఎసిసువేయ యమధర్మ !
కరుణేసన్నయ పతియ
పరియంగే నయనగళ

(చాగ--శోహిని)

యమ:— సిడిదెన, మరుళు ని

(ರಾಗ---ಪೂರ್ವಿ)

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ನೀಡುನೀ, ನೀಡುನೀ ಸತ್ಯವಾನನ ಜೀವ

(ರಾಗ---ಸೋಹಿ)

ಯಮು:— ಯಾಕೆ ನೀ ? ಯಾಕೆ ನೀ ಬಲುದೂರ ಬರುತಿಹೆಯ
ನರರ ನೆಲೆಯನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನು ಬರುತಿಹೆಯ?

(ರಾಗ---ಪೂರ್ವಿ)

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ಬರಲೊಲ್ಲದೇಂಗೈವೆ
ಪತಿಯ ತೊರೆನಂದೆನಗು ಸಾವಲ್ಲವೇನೂ ?

(ರಾಗ---ಸೋಹಿ)

ಯಮು:— ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮವ ಮೆಚ್ಚಿ
ಬೇರೊಂದು ವರವಿವೆ—
ಪತಿಯ ಜೀವವನುಳಿದು
ಬಯಸುವುದ ಬೇಡು

(ರಾಗ---ಪೂರ್ವಿ)

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ಕರುಣೆಯೊಳು ಅಪಾರ
ಎನಿಸುವೆಯ ಯಮಧರ್ಮ
ಕಳೆದ ರಾಜ್ಯವ ಕೊಡಿಸು
ಎನ್ನ ಪತಿ ಕುಲಕೇ

(ರಾಗ---ಸೋಹಿ)

ಯಮು:— ನೀಡಿದೆನು, ಮರುಳು ನೀ

(ರಾಗ---ಪೂರ್ವಿ)

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ನೀಡು ನೀ, ನೀಡುನೀ ಸತ್ಯವಾನನ ಜೀವ

ರಾಗ---ಸೋಹಿ)

ಯಮು:— ಏನು ಭಲ? ಏನು ಭಲ? ಭಲವೇನು ಬಾಲೆ
ನನ್ನ ಮನವೂ ಆಚಲ—ಕದಲಲೊಲ್ಲೆ

ಮೊಂಡನೆಯ ಪರ ಒಂದ ನೀಡದೆನು, ಬೇಡುವುದು
ಪತಿಯ ಪ್ರಾಣವನುಳಿದು ಬೇಡು, ಬೇಡು.

(ಛಾ.ಗ. ದರ್ಬಾರಿ ಕಾನೆಡಾ)

ಸಾವಿತ್ರಿ— ಎನ್ನ ಉದತ್ತದಿ ಮುನ್ನ
ಸಂತಾನ ಶ್ರೀ ಹರಸಿ

ಯಮು:— ಹರಸಿದೆನು ಮರಳಿ ನೀ—
ಬರಬೇಡ ಮುಂದೆ

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ಶರಣಾದೆ ಓ ದೇವ
ನಿನ್ನ ಪಕ್ಕತಿಗೆ ಮಣೆಯಾಡೆ
ಆದರೊಂದೇ ಹಲುಬು
ಬಗೆಹರಿಸು ತಂದೆ

ಯಮು:— ಹಲುಬೇನು ? ಹಲುಬೇನು ?

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ಪತಿಯ ನೀನೊಯ್ಯತಿಹೆ
ಸಂತಾನ ಹರಸಿದೆಯ ?
ಸಾಧ್ವಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ
ಸಾಧ್ಯವೆಂತು ?

ಯಮು:— ಬಲು ಜ್ಞಾನಿ !
ಸಾವಿತ್ರಿ ನೀ ಗೆಲ್ಲೆ
ಮಾತಿನಾ ಉರುಳೊಳಿಗೆ ಎನ್ನ ನೀ ಸಿಲುಕಿಸುತಿ
ಎನ್ನ ಉರುಳಿಂ ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಗೆಲ್ಲೆ
ಪ್ರೀತಿ ಗೆದ್ದಿತು ಸಾವ

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ನಿನ್ನ, ನಿನ್ನ
ಕರುಣ ಪ್ರಭಾವ

ಯಮು:— ಅಂಕು ಯಮನಿಗೆ ಸೋಲು
ನಿನ್ನ ಕೈಯೇ ಮೇಲು

(ಸತ್ಯವಾನನು ನಿದ್ರೆಯಿಂದೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ)

(ರಾಗ—ಪೀಠ)

ಸತ್ಯವಾನನು:— ನಾ, ಆವ ಕನಸ ಕಂಡೆ
ನಾ ಆವ ಕನಸ ಕಂಡೆ
ಆವ ಕನಸ ಕಂಡೆ!
ಸಹಚರಿಯು ಕಾಣಳು....
ಆವಭೀಕರಕಾಯನೋ
ಸೆಳೆದೊ....ಯ್ದನೊ !
ಆವ ಕನಸ ಕಂಡೆ

(ಸಾವಿತ್ರಿ ಯಮನೆಡೆಯಿಂದ ಮರಳುವಳು)

ಸಾವಿತ್ರಿ:— ನಾ ಬಂದೆನಲ್ಲವೆ?
ತನ ಬದುಕ ತಂದೆನಲ್ಲವೆ !
ಜವನಿಂದ ತಂದೆನಲ್ಲವೆ!
ನಾ ತಂದೆನಲ್ಲವೆ.

ಬುಧ್ವೋದಯ

ಪಾತ್ರಗಳು

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ—(ಶಾಕ್ಯದೊರೆ ಶುದ್ಧೋದನನ ಏಕ ಮಾತ್ರ ಪುತ್ರ.)

ಯಶೋಧರಾ—ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಮಡದಿ.

ರಾಯಲ—ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಕುವರ.

ಶುದ್ಧೋದನ—ಶಾಕ್ಯ ದೊರೆ.

ಚನ್ನ—ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಗೆಲೆಯ.

ಪುರವಣಿಗರು, ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಕುಷ್ಟರೋಗಿ, ಮುಪ್ಪಿನವ ವೊಡ
ಲಾದವರು.

ಮೊದಲನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ಪ್ರಾತಃಕಾಲದೊಡನೆ ಅರಮನೆಯ ಸಖಿಯರು ರಾಜಕುಮಾರನಾದ
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಸಲುವಾಗಿ ಶುಭ ಗೀತಗಳನ್ನು ಹಾಡುವರು)

(ರಾಗ-- ಶಂಕರಾಭರಣದ ಕೆಳಗಣ ಸ್ವರಗಳು)

ಸಖಿಯರು: ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ನಭದೇ
ನವೋದಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ದಿನದ
ಭಾವೋದಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಮನದ
ಶುಭೋದಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಸುಖದ.

[ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ರಾಹುಲ, ಯಶೋಧರಿಯರು ಆಗಮಿಸುವರು.]

ಶಾಕ್ಯ ಚಂದ್ರಮಗೆ ಸುಸ್ವಾಗತವು,
ರಾಜಹಂಸನಿಗೆ ವಿಜಯೀಭವವು.
ತವಕುಲ ಬಹುಘನ
ತವಸೇವೆಗೆ ಜನ
ಸಲಿಸಲು ತನುಮನ
ಕಾದಿಹಿರೈ ಸುಮನ.

(ರಾಹುಲ ಬರುತ್ತಲೆ)

ರಾಹುಲ ಚಂದ್ರಮ, ಸುಪ್ರಭಾತವು
ಯಶೋಬಿಂಬಗೆ, ಸುಪ್ರಭಾತವು

(ಯಶೋಧರೆ ಬರಲು)

ಯಶೋಮತಿಗೆ ಸುಪ್ರಭಾತವು
ಶಾಕ್ಯ ಮಾಸನಿಗೆ ಸುಪ್ರಭಾತವು

(ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಬರಲು)

ಘನೋದ್ಧಮಗೆ ಸುಪ್ರಭಾತವು
ಮನೋಮೇರುವಿಗೆ ಸುಪ್ರಭಾತವು

ರಾಹುಲ: ಕ್ಷೇಮವೆ ಸಖಿಕುಲ—‘ಸುಪ್ರಭಾತದಿ’ ?
 ಸಖಿ: ಕ್ಷೇಮವು ಈ ಜಗ— ಸುಪ್ರಭಾತವು
 ಯಶೋ: ಕ್ಷೇಮವೆ ಕೆಳಜನ—ಸುಪ್ರಭಾತದಿ ?
 ಸಖಿ: ಕ್ಷೇಮವು ತವಜನ—ಸುಪ್ರಭಾತವು.
 ಸಿದ್ಧಾ: ಕ್ಷೇಮವೆ ಕೋಮಲ ಲಲನಾಲೋಕ ?
 ಸಖಿ: ಕ್ಷೇಮವು, ಸರ್ವವು, ಸುಖಿ ಈ ಲೋಕ.

(ಸಖಿಯರೊಬ್ಬರು ತೆರಳುವರು)

(ರಾಗ:- ಪಂಸ ಧ್ವನಿ)

ರಾಹುಲ: ತಾಯೇ ಚೆಲುವು ದೋರಿದೆ !
 ರವಿಯ ಬಿಂಬ ಮೂಡಿದೆ
 ಬೆಳಕು ತುಂಬ ಹಾಸಿದೆ
 ಎನಿತು ಶೋಭೆಯು
 ಈ ಬೆಳಗು, ಎನಿತು ಶೋಭೆಯು!

ದಿನವೂ ದಿನವ ಮೀರುತೆ
 ಹಳೆಯ ಬೆಡಗ ಕಳಚುತೆ
 ಹೊಸತು ಅಡಿಯನಿರಿಸುತೆ
 ಚೆಲುವು ಸೂಸಿ ಬಂದಿದೆ
 ನಗುವ ಹಾಸಿ ತಂದಿದೆ

ಯಶೋ: ಮಾಗಿ ಬಂದಿದೆ
 ಕುವರಾ, ಸಾಗಿ ಬಂದಿದೆ !
 ತಳಿದುಗಳೆಲ್ಲವು ಹೊನ್ನಲಿ ಮಿಂಚು
 ಕಮಲವು ಅರಳಿದೆ ನಗುತಲಿ ನಿಂದು;
 ಹಕ್ಕೆಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಶ್ರುತಿಯನು ಮೀಂಟಿ
 ಅಳಿಕುಲ ಮರೆತಿದೆ ಮಧುವನು ಈಂಟಿ!

ರಾಹು: ಬಾಬಾ, ನಲಿಯವ
ನೋಡಿ ತಣಿಯವ
ಬಯಲಾ ದಾಟುವ
ಜಗವಾ ಸುತ್ತುವ.

ಸಿದ್ಧಾ: 'ಬಯಲಾ ದಾಟುವ
ಜಗವಾ ಸುತ್ತುವ.'

ಯಶೋ: ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆಯನೇರುವ ಬಾ ಬಾ
ರಾಗಾಲಾಪದಲಿ
ಬಣ್ಣ ಬೆಡಗುಗಳು ಸ್ವಾದಿಪ ಬಾ ಬಾ
ನೋಡಾ ಧೃಶ್ಯದಲಿ

ರಾಹು: ಬಾ ಬಾ ನಲಿಯುವ
ನೋಡಿ ತಣಿಯುವ
ಬಯಲಾ ದಾಟುವ
ಜಗವಾ ಸುತ್ತುಪ

ಸಿದ್ಧಾ: 'ಬಯಲಾ ದಾಟುವ
ಜಗವಾ ಸುತ್ತುವ.'

ಯಶೋ: ಏನೀಯೋಚನೆ ಮೂಡಿದೆ ಮನದಲಿ
ಸೊಗಸಿನ ನೇಳೆಯಲಿ ?
ಬಾಲನ ಕೂಡುತೆ ಕ್ರೀಡಾವನದಲಿ
ತೂಗುವ ಪ್ರೇಮದಲಿ

ಸಿದ್ಧಾ: 'ಬಯಲಾ ದಾಟುವ
ಜಗವಾ ಸುತ್ತುವ.'

(ಗೆಳೆಯ ಚನ್ನ ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡು)

ಯಶೋ :

ನೀ ಬಾ ರಾಹುಲ
ಚನ್ನನು ಬಂದಿಹೆ,
ತಂದೆಯ ಜತೆಯಿರಲಿ.
ನಾನೇ ಪೊಗುವ, ಮಂಚದಿ ತೂಗುವ
ಹಾಡುತ ಪಾಡುತಲಿ.

(ತೆರಳುವರು)

ಸಿದ್ಧಾ :

ಬಯಲಾ ದಾಟುವ
ಜಗವಾ ಸುತ್ತುವ
ನಿಜವಾ ಅರಿಯುವ
ಬದುಕಾ ಬೆಳಗುವ —.....

(ರಾಗ—ತಿಲಕ ಕಾನೋದ)

ಚನ್ನ :

ದೇವ, ಪ್ರಭುದೇವ.

ಸಿದ್ಧಾ :

ಬಯಲಾ ದಾಟುವ
ಜಗವಾ ಸುತ್ತುವ
ನಿಜವಾ ಅರಿಯುವ
ಬದುಕಾ ಬೆಳಗುವ

(ತನ್ನ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಅನ್ನುತ್ತಿರುವನು)

ಚನ್ನ :

ದೇವ, ಪ್ರಭುದೇವ
ತಲ್ಲಿನ ಭಾವಾ.....ದೇವ.

ಸಿದ್ಧಾ :

ನೀ ಬಂದೆಯಾ—ಚನ್ನ?

ಚನ್ನ :

ಯೋಚಿಪುದದೇನ್ ದೊರೆಯೆ
ಆವುದದು—ತಡೆಯು!

ಸಿದ್ಧಾ :

ಎಂ ಗೆಳೆಯ !

ಚನ್ನ :

ಯೋಚಿಪುದದೇನ್ ದೊರೆಯೆ!
ಆವ ತಡೆಯು

ಸಿದ್ಧಾ : ಕೇಳ್ ಚನ್ನ,
ಚನ್ನ : ಏಂ ದೊರೆಯೆ,
ಸಿದ್ಧಾ : ಕೇಳ್ ಚನ್ನ,

ಮನದಿ ಮೂಡಿದೆ ಬಯಕೆ
ಶಾಂತಿ ಕುಲುಕುವ ಬಯಕೆ;
ಈ ಸೊಗದ ಸೌಧದ ಆಚೆ
ಜಗವ ತುಳವ ಬಯಕೆ.

ನಾನ್ ಶಿಶುವೆ!
ಚೆಲುವಿನಿ ಪಂಜರದಿ
ಗಿಳಿಯಂತೆ ಮೆರೆಯುತಿಹೆ
ರತ್ನ ಕೆತ್ತಿದ—ಸೆರೆಯು
ಆದರೂ ಸೆರೆಯು !

ಪಿತನದೇತಕೆ ಯನ್ನ
ಸೊಗದ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ
ಕಾವಲಿಟ್ಟೆಹೆ—ಚನ್ನ !
ಕಾಣಬಯಸುವೆನು....

ನಗರದೊಳಗೇನಿಹುದು ?
ರಾಜ್ಯ ಸಿರಿ ಎಂತಿಹುದು ?
ಕಾಣ ಬಯಸುವೆನು
ಈ ಸೆರೆಯ ದಾಟಬಯಸುವೆನು!

ಚನ್ನ : ಇದಕೆ ಏತರ ಚಿಂತೆ
ನಗರ ಪರಿಭ್ರಮಣೆಗೆ!

ಪಿತನ ಸಮ್ಮತಿಗಳಿಸಿ—ಬರುವೆನಂತೆ.
ತ್ವರೆಯೊಳ್ ಬರುವೆನಂತೆ

(ಎಂದು ತೆರಳುವನು)

ಸಿದ್ಧಾ : ಸೌಧದಾಚೆಗೆ ಏನು ?
 ನಗರದಾಚೆಗೆ ಏನು ?
 ಬಯಲಿನಾಚೆಗೆ ಏನು ?
 ಬಾಳನಾಚೆಗೆ ಏನು ಏನು ?

 ಸೊಗದ ಆಚೆಗೆ ಏನು ?
 ಎಲ್ಲಕಾಚೆಗೆ ಏನು....ಏನು ? ಏನು!

— ೦೦೦ —

ಎರಡನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ರಾಗ - ಭೀಮಪಲಾಸ)

[ಚನ್ನ ಶುದ್ಧೋದಸರು ಜತೆಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿವಾರೆ.]

ಶುದ್ಧೋದನ : ಚಿಂತಿಪನ್ನೇ ಸುಕುಮಾರ ?
 ಚನ್ನ, ಚಿಂತಿಪನ್ನೇ ಸುಕುಮಾರ!
 ಅವ ನೋವಿನ ನೋಟ
 ಅವ ಚಿಂತೆಯ ಕಾಟ
 ಅವ ಅಹಿತದ ಭೀಟ—ಅದುದಂತೆ ?
 ವನಿತೆಯರ ಲಾಸ್ಯದಲೆ,
 ಗೆಳೆಯರಪಹಾಸ್ಯದಲೆ
 ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ಮುಗ್ಧ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ?

ಚನ್ನ : ಸಾಧ್ಯವೆಂತು!
 ಶಶಿಯ ನಗುವಲಿ ವೀರ್ವ ರಾಹುಲನೊಳ್ಳ
 ದೇಸೆಯ ಬೆಳಗುತಲಿರುವ ಕಾಂತಯೊಳು ಅಲ್ಲ
 ತಲೆವಾಗಿ ನಿಂದಿರುವ ಸಖಿಸಖರೊಳ್ಳ—

ಶುದ್ಧೋ : ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ, ಮುನ್ನೆಲ್ಲಿ ಪೇಳು ಚನ್ನ ?
 ಇಳಿಗೆ ಅಮರಾವತಿಯ

ಇಳಿಸಿ ನಿಲಿಸಿದೆ--ಚನ್ನ
ಬಳಿಗೆ ಸೊಗಲಾವಣ್ಯಗಳ
ಬಳಸಿ, ತುಂಬಿದೆ--ಚನ್ನ

ಚನ್ನ : ಅಳುಕುತಿಹೆನೋ, ನುಡಿಯಲ್
ಅಳುಕುತಿಹೆನೋ.
ಆದುವೆ ಸೊಗಲಾವಣ್ಯ
ಗಿಣಿಯ ಪಂಜರವಂತೆ
ಜಗವ ನೋಡುವ ಬಯಕೆ
ಕಾಡ್ವದಂತೆ !

ಶುದ್ಧೋ : ಆವಯೋಗವ ತಡೆಯೆ
ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೊಡಿದೆನೋ
ಅದನೆ ಸಂಧಿಪುದೇನು--ಚನ್ನ
ಭವದ ದುರ್ಗಮ ಪಥದಿ
ನೋವು ನರಳಿಕೆ ಕಂಡು
ಮರಳಿ ಬರುವನೆ ಮಗನು.... ಚನ್ನ ?

ಚನ್ನ : ನಗರಪಸು ಚರಿಸುತಲಿ
ಸೊಗವುಣ್ಣ ಬಹುದಲ್ಲ

ಶುದ್ಧೋ : ಬೇಡ, ಬೇಡವು--ಚನ್ನ,
ತಡೆಯುವುದೆ--ಚನ್ನ !

ಚನ್ನ : ಹರಿವ ಅಬ್ಬಿಯ ತಡೆದು
ನಿಲಿಸಲುಂಟೇ ?

ಶುದ್ಧೋ : ಕನಸಿನರಮನೆ ಕುಸಿವ
ಗಳಿಗೆ ಬಂತೇ!

ಚನ್ನ: ಚಿಂತೆಯೇತಕೆ ದೊರೆಯೆ!
ಪುರವ ಸಿಂಗರಿಸುತ್ತೆ,
ಕೊರಗ ಮರೆನಾಜುತ್ತೆ,
ನಗುವಿನುತ್ಸವಗೈದು—
ಮನವೊಲಿಸ ಬಹುದು....

ಶುದ್ಧೋ: ದಾರಿ ಇಲ್ಲಾ, ಚನ್ನ, ಬೇರೆ ಇಲ್ಲಾ!
ಎಲ್ಲ ನಿನಗೊಪ್ಪಿಸುವೆ!
ಕಪಿಲವಸ್ತುಗೆ ಹರ್ಷ
ತುಂಬಿತುಳುಕಿಸು—ನೀನು;
ಹೆಗಲ ಬಳಿಯೊಳೆ ನಿಂದು ಸಾಗಿಸೆಲ್ಲ.
ಕಸ, ಕೂಗು, ಕಿರಿ ನೋವು
ಯಾವುದೂ ಬಾರದೆಲೆ—ಹಾಯಿಸಲ್ಲ.

ಚನ್ನ: ಗೈವೆನೆಲ್ಲ, ದಿವ್ಯ ಚಿತ್ತಗೆ ಶಾಂತಿ
ಬರಿಪೆನಲ್ಲ—

— ೦೦೦ —

ಮೂರನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ರಾಗ—ದುರ್ಗ)

(ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಚಂಗುರದವನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಚಂಗುರ: ಕೇಳಿರೆಲ್ಲಾ—ಮುದವನ್ನೆ
ತಾಳಿರೆಲ್ಲಾ:
ಹಿರಿಯ ದೊರೆಯಾಣತಿಯ
ಉಸುರುತಿಹೆ ಲಾಲಿವುದು.
ತೋರಿರೆಲ್ಲ ಮುದವನ್ನು
ಬೀರಿರೆಲ್ಲ
ಸೃಪಕುಮಾರರು ಬಂದು
ನಗರಚರಿಪರು ನಾಳೆ !

ಭಾಗ್ಯವಲ್ಲ ! ಜನಕೆ ಸೌ
ಭಾಗ್ಯವಲ್ಲ !
ಶಾಕ್ಯ ಚಂದ್ರಮನೊಲಿವ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಾದರಕೆ !

ಕೇಳಿರೆಲ್ಲಾ ಎಚ್ಚರ
ತಾಳಿರೆಲ್ಲ;
ಹೇಯ ನೋಟಗಳನ್ನು
ಹುದುಗಿ, ನಗುವಲಿ ಮಿಂದು
ಬನ್ನಿರೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಗತ
ತನ್ನಿರೆಲ್ಲಾ.

ನಾಗರಿಕನೊಬ್ಬ: ಏನಪೇಳ್ವೆ—ದೂತ
ನೀನೇನ ಪೇಳ್ವೆ ?
ಶಾಕ್ಯ ಭಾಗ್ಯೋದಯನು
ನಗರಕ್ಕೆದುವನೇನು ?,

ಡಂಗುರಿಗ: ಅದನೆ ಅಂದೆ—ಜನಕೆ
ಮುದವ ತಂದೆ.

ಜನರು: ಇದುಭಾಗ್ಯ, ಇದುಭಾಗ್ಯ, ಇದುಭಾಗ್ಯ ಜನಕೆ !
ಮದವಾರ್ತೆ ಮುದವಾರ್ತೆ ನಿಜದೆ
ದೊರೆಯಕುವರನ ನಗುವ ಕಾಣುವುದೆ ಭಾಗ್ಯ
ನಿಜಭಕುತಿ ಸಲಿಸುವುದು, ಅದುವೆ ಭಾಗ್ಯ

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ಸಿಂಗರಿಸಿದ ನಗರದಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಜಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು)

(ರಾಗ--ತೆಲಂಗ್)

ಪುರುಷರು: ಚೆಲುವಾಗಲಿ, ಚೆಲುವಾಗಲಿ
ಯುವದೊರೆಗೆ
ಗೆಲುವಾಗಲಿ ಗೆಲುವಾಗಲಿ
ದೊರೆ ನಿಮಗೆ.
ಕಪಿಲ ನಗರದ ಕೀರ್ತಿ
ಸನ್ಮುಖಯಕೆಯ ಪೂರ್ತಿ
ಪ್ರಜೆಯ ಭಕುತಿಯ ಭವ್ಯಮೂರ್ತಿ !

(ರಾಗ--ಹಿಂಡೋಲ)

ಸ್ತ್ರೀಯರು: ಆರತಿಯ ಬೆಳಗಿ,
ಎದೆಯಾರತಿಯ ತೊಳಗಿ.
ಹೈದಯ ವಿಕಾಸಗೆ
ಮೃದುತಮ ಭಾವಗೆ
ಸದ್ಗುಣಧಾಮಗೆ, ಆರತಿಯ ಬೆಳಗಿ
ಧೀರೋಧಾತ್ತಗೆ
ವರಧೀಮಂತಗೆ
ಸಿರಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಗೆ, ಆರತಿಯ ಬೆಳಗಿ.

ಸಿದ್ಧಾ: ಅನಂದವಾಂತೆ.
ಬಲು ಅನಂದವಾಂತೆ !

ಮೊಳಗುವ ವಾದ್ಯವು ಕರ್ಣಾನಂದವು !
ಭಕುತಿಯ ಸ್ವಾಗತ ಪೇರಾನಂದವು !

ಚನ್ನ: ಬೃಹದಾನಂದವು ಪುರಜನಕೆ
ತಮ್ಮಾಗಮನವೆ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ

ಪುಣ್ಯೋದಯವಿದು ಈ ಜನಕೆ
ಆಶೋತ್ತರ ನೀ ನರಕಲುಕೆ.

(ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗುತ್ತ ಬರುವನೊಬ್ಬ)

ಕುಷ್ಠರೋಗಿ:

(ರಾಗ--ದಿಭಾಸ್)

ದಾರಿಬಿಡಿ ದಾರಿಬಿಡಿ—ನಡೆಯಲಾರೆ
ಉಣಿಸಿಡಿ ಉಣಿಸಿಡಿ—ದಣಿಯಲಾರೆ!

ಜನರು:

ಮುಟ್ಟಿದಿರು, ದೂರಸರಿ—ಮೂರ್ಖ ಜಂತು!
ಸೊಗದ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೆ ಬಂತು.

ಸಿದ್ಧಾ:

ಕೇಳುತ್ತಿಹೆಂದು, ಆರ್ತನಾದ!
ಆವ ದನಿಯು—ಹೃದಯ ಭೇದ!
ಸರಿಪರೇಕೆ ಜನರದೆಲ್ಲ?
ಧರಿಪರೇಕೆ—ಕಾಣೆನಲ್ಲ!

ಕುಷ್ಠ:

ದಾರಿ ಬಿಡಿ ದಾರಿಬಿಡಿ—ನಡೆಯಲಾರೆ
ತುತ್ತ ನಿಡಿ ತುತ್ತನಿಡಿ—ದಣಿಯಲಾರೆ.

ಸಿದ್ಧಾ:

(ಆವನ ಬಳಿಗೋಡಿ)
ವೇಳು ತಮ್ಮ,
ಆದುದೇನು?
ವೇಳು ಚನ್ನ,
ವೇಳಿದೇನು!

ಚನ್ನ:

ಬೇಡ ಮೊರೆಯೆ—ಅಲ್ಲ ರೀತಿ
ಕೆಟ್ಟ ರೋಗ—ಬರುವ ಭೀತಿ.

ಸಿದ್ಧಾ : ಆರು ತಮ್ಮ, ಏನು ಬೇನೆ,
ಏನು ಬನ್ನ ಸಹಿಪೆ ನೀನೆ !
(ಚನ್ನ ಸನ್ನೆ ಮಾಡುವನು)

ಕುಷ್ಠರೋಗಿ : ಪೋಪೆ ದೊರೆಯೇ, ಮುಟ್ಟ ಬೇಡಿ
ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮಫಲದ ಮೋಡಿ. (ತೆರಳುವನು)

ಸಿದ್ಧಾ : ಪೇಳು ಚನ್ನ—ಮನುಜನಿವನೆ ?
ಏನು ತಾಪ—ಏನು ಬೇನೆ !

ಚನ್ನ : ದೈವ ಚಿತ್ತವ ದೊರೆಯೆ
ತಡೆಯಲಾಪುದೆ—ಸರಿಯು ?
ಬದುಕು ಬೇನೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಯ ಬೆರೆಯೆ !

ಸಿದ್ಧಾ : ನಾನು ಆಪೆನೊ ಇಂತು ?

ಚನ್ನ : ವಿಧಿಯು ಮುನಿದರೆ ದೊರೆಯೆ
ನಿನಗು ಬಹುದೀಪರಿಯು !

ಸಿದ್ಧಾ : ವಿಧಿಯು ಮುನಿದರೆ ಚನ್ನ—
ಕಾಂತೆಯಾಪಳೆ ಇಂತು ?

ಚನ್ನ : ವಿಧಿಯು ಮುನಿದರೆ, ದೊರೆಯೆ
ಎಲ್ಲರಾಪರು ಇಂತು.

ಸಿದ್ಧಾ : ವಿಧಿಯು ಮುನಿದರೆ, ಚನ್ನ !
ರಾಹುಲನ ಕಾಡುವುದೆ ?

ಚನ್ನ : ವಿಧಿಯು ಮುನಿದರೆ ದೊರೆಯೆ
ಎಲ್ಲರಾಪರು ಇಂತು.

ಸಿದ್ಧಾ : ಏನು ಬಾಳಿನ ಭವಣಿ
ಮುಂದೆ ಸಾಗುವ ಚನ್ನ.
(ಸಾಗುವರು. ತಿರುಗಿ ಜನವೃಂದದಲ್ಲಿ)

ಪುರವಣಿಗರು : (ಸ್ವಾಗತಿಸುವರು)

ಸ್ತ್ರೀಯರು: (ಆರತಿ ಹಾಡುವರು)

(ಮುಪ್ಪಿನವನೊಬ್ಬನು ಕೂಗುತ್ತ ಬರುವನು)

(ರಾಗ—ಕಾಲಿಂಗಡ)

ಮುಪ್ಪಿನವ: ಕರುಣೆಯ ತೋರಿರಿ, ದಾನಿಗಳೆಲ್ಲ
ಮರಣಕೆ ಸನಿಯನ ಪಾಲಿಸಿರೆಲ್ಲ

ಸಿದ್ಧಾ: ಏನದು ಚನ್ನ....
ನಾದವೆ ಭಿನ್ನ....

(ಮುಪ್ಪಿನವನು ಸಮಾಪಿಸುವನು)

ಚನ್ನ: ಸಾಗುವ ಮುನ್ನ !

ಸಿದ್ಧಾ: ಇಲ್ಲವು ಚನ್ನ.
ನಾದವೆ ಭಿನ್ನ.

ಮುಪ್ಪಿನವ: ಕರುಣೆಯ ತೋರಿರಿ, ದಾನಿಗಳೆಲ್ಲ
ಮರಣಕೆ ಸನಿಯನ ಪಾಲಿಸಿರೆಲ್ಲ

ಸಿದ್ಧಾ: ಏನಿದು ಗೆಳೆಯನೆ
ಪೇಳುವೆಯೇನೆ ?
ಬಾಗಿದ ಜೀವನು
ಸುಕ್ಕಿನ ಸೋನೆ !

ಚನ್ನ: ವಯಸಿನ ಚಿಹ್ನೆಯು
ಸೋಜಿಗವೇನೆ ?
ಮುದಿತನವಂತೆಯೆ
ಚಿಂತಿಪುದೇನೆ !

ಸಿದ್ಧಾ: ನನಗೂ ಬಹುದೇ
ಮುಪ್ಪಿನ ಬೇನೆ ?

ಚನ್ನ: ಸೋಜಿಗವೇನೆ ?

ಸಿದ್ಧಾ: ನಿನಗೂ ಬಹುದೇ
ಮುಪ್ಪಿನ ಬೇನೆ ?

ಚನ್ನ: ಸೋಜಿಗವೇನೆ ?

ಸಿದ್ಧಾ: ಕಾಂತೆಗು ಬಹುದೇ
ಮುಪ್ಪಿನ ಬೇನೆ ?

ಚನ್ನ: ಸೋಜಿಗವೇನೆ !

ಸಿದ್ಧಾ: ರಾಹುಲ ಬಿಳಿದರೆ
ಹೀಗಾಗುವನೆ ?

ಚನ್ನ: ಸೋಜಿಗವೇನೆ.

ಸಿದ್ಧಾ: ಯೌವನ ತುಂಬಿರೆ
ಹಿಗ್ಗಿನ್ನೇನೆ ?
ಬದುಕಿಗೆ ಕುಣಿವುದು
ಮರುಳಲ್ಲೇನೆ ! (ಮುಂದುವರಿಯುವರು)

(ಮೂರನೆಯ ಜನರ ಗುಂಪು ಸ್ಥಾಗತಿಸುವುದು)

ಸ್ತ್ರೀಯರು: (ಅರತಿ ಹಾಡು)

[ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಶವ ಸಾಗಿಸುವ ಜನರು ಒಂದು ಮೆರವಣಿಗೆಯಾಗಿ
ಕಾಣಿಸುವರು.]

(ರಾಗ—ಸಾರಂಗ)

ಸಿದ್ಧಾ: ಬರುತಿಹುದೇನಿದು—ಮೆರವಣಿಗೆ ?
ಏನೀಜನಗಳ ಮೆಲುನಡಿಗೆ !
ಸಾಗಿವುದೇನಿದು—ಅವೆಡೆಗೆ ?

ಚನ್ನ: ಏತಕೆ ದೊರೆನೀ ಕಳವಳಪೆ ?
ಮೃತನನು ಒಯ್ಯರು—ಸುಡುನೆಲಕೆ !

ಸಿದ್ಧಾ: ಗೆಳೆಯರ ಸುಡುವಲಿ, ಪೇಳ್ ಚನ್ನ
ಕರುಣೆಯು ಸುಳಿಯದೆ ! ತಡೆ ಚನ್ನ !

ಚನ್ನ: ಏಂ ದೊರೆಯೆ
ನೀ ಶಿಶುವೆ !
ಶವನನು ಕಾಯತ ಪೂಜಿಸರುಂಟೆ ?
ಕೊಳೆಯುವ ಕಾಯವ—ಇರಿಸುವರುಂಟೆ ?
ಸುಡಿತದ ಭೀತಿಯು ಶವಕನು ಉಂಟೆ ? (ಸಾಗುವುದು)

(ಅವರಿದುರಿದಲೇ ಶವನನ್ನು ಸಾಗಿಸುವರು)

ಸಿದ್ಧಾ: ಪೇಳ್ ಚನ್ನ
ಪೇಳ್ ಚನ್ನ
ತೀಯಿಸದೊಂದು ಬದುಕಿನ ಬನ್ನ
ಪೇಳ್ ಚನ್ನ !
ನಾಳೆಗೆ ನಾನೂ ಸಾಯಲು ಬಹುದೆ !

ಚನ್ನ: ಸಾವಿಗದೇನು ಕರುಣೆಯಿದೆ !

ಸಿದ್ಧಾ: ನಾಳೆಗೆ ನೀನೂ ಸಾಯಲು ಬಹುದೆ ?

ಚನ್ನ: ಸಾವಿಗದೇನು ಕರುಣೆಯಿದೆ.

ಸಿದ್ಧಾ: ನಾಳೆಗೆ ಕಾಂತೆಯು ಮಡಿಯಲು ಬಹುದೆ ?

ಚನ್ನ: ಸಾವಿಗದೇನು ಕರುಣೆಯಿದೆ ?

ಸಿದ್ಧಾ: ರಾಹುಲ ರನ್ನ, ಸಾಯಲು ಬಹುದೇ !

ಚನ್ನ: ಸಾವಿಗದೇನು ಕರುಣೆಯಿದೆ !

ಸಿದ್ಧಾ: 'ಸಾವಿಗದೇನು ಕರುಣೆಯಿದೆ !'
ಸಾವಿನ ಬಾಯಲಿ ನಾನೂ ನೀನೂ
ತೂಗುತ ನಿಂತಿರೆ—ಸುಖವಿಲ್ಲೇನು !
ಬೇನೆಗೆ, ಮುಘ್ನಿಗೆ, ಸಾವಿಗೆ ತೊಳಲುವ

ಬಾಳುವೆ ನೆಚ್ಚುವ, ಹುಚ್ಚಿದು ಏನು ?
 ಎನೆಯನು ಮುಚ್ಚುತ್ತೆ, ರವಿಯನು ಕಾಣದ.
 ಅಂಧರ ಸಂತೆಗೆ ಬುದ್ಧಿಯೆ—ಏನು !
 ಬಾಳನು ಕವಿದಿಹ ಮಬ್ಬನು ಹರಿಯದೆ
 ಬಾಳುವ ನರನವ ಅಳಿಹನೇನು ?
 ಆಳುವನೇನು ?

ಚನ್ನ: ಇರುವುದ ತಬ್ಬತ
 ಇಲ್ಲದ ಮರೆಯುತ
 ಬದುಕುವ ಬಗೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿಕೆ, ಜೀನು!
 ಇದ್ದರೆ ನಡೆಯುವ
 ಬಂದರೆ ಪಡೆಯುವ
 ಚಿಂತೆಗೆ ತೂಗಲು ಬರುವುದವೇನು ?

(ತೆರಳುವರು)

ಆರನೆಯ ದೃಶ್ಯ

[ಆರಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಹುಲ ಯಶೋಧರೆಯರು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿ
 ರುವರು.]

(ರಾಗ --ಬೀಸಾಗ)

ರಾಹುಲ: ಏನಾ ಬೇಸರಾ, ಮಾತಾ,
 ಪಿತನೊಳು ನುಡಿವೊಡೆ ಮೌನವೆ ಉತ್ತರ.

ಆಟಕೆ ಬಾರನು, ಕೂಟದಿ ಸೇರನು
 ಭೇಟದಿ ಬೆರೆಯನು, ಏನಾ ಬೇಸರಾ ?
 ನಿನ್ನೊಳು ಮುನಿವೇ, ನನ್ನೊಳು ವಿರಸವೆ !
 ಮನೆಯೊಳು ವೈರವೆ—ಬಲುಸೋಜಿಗವೆ !

ಯಶೋ: ನಾನೇನೆಂಬೆನೆ ರಾಹುಲಾ,
ರಾಹುಲಾ,
ಮುನಿಸಿನ ಮನವೇಸಲ್ಲವು ಬಾಲ,
ಯಾರೊಳು ಮುನಿಸೇನಿಲ್ಲವು ಶೀಲ,
ಪ್ರಜೆಗಳ ಚಿಂತೆಯೆ
ದೊರೆಗತ್ಯಂತ—ರಾಹುಲ,
ರಾಹುಲ.

ರಾಹುಲ: ಅಲ್ಲವು ಅಲ್ಲವು, ಮಾತಾ!
ಸಿದ್ಧಾ: (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಕುವರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ)
ಎನಲ್ಲವು ಅಲ್ಲವು ರಾಹುಲ ?

ಯಶೋ: ಕೇಳೆಲ್ಲವ ಎಲ್ಲವ, ಆತನ
ಸಿದ್ಧಾ: ಎನಲ್ಲವು ಅಲ್ಲವು—ರಾಹುಲ !
ರಾಹುಲ: ಎನಿಲ್ಲವು ಇಲ್ಲವು, ನಗುವೇ ನಿನೊಳು,
ಮೋದವೆ ಕಾಣದು
ನಗುವೇ ಬಾರದು
ಒಲವೇ ನಿಂತುದು
ಗೆಲವೇ ಮೂಡದು
ಎನಾ ಬೇಸಾರಾ ?

(ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವನು)

ಸಿದ್ಧಾ: ಎನಗೇನಿದೆ ಮಗು ಬೇಸರ,
ತವ ನಲಿವೇ ಮುದದಾಸರಾ.
ದಣಿವಾರಿವೆ ಕುಲ ಭಾಸ್ಕರಾ,
ಕುಲ ಭಾಸ್ಕರಾ

(ಜೋಗುಳ ಹಾಡುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಮಲಗಿಸುವನು)

(ರಾಗ—ವಸಂತ ಕಲ್ಯಾಣ)

ಕುಲ ಭಾಸ್ಕರಾ
ಕುಲ ಭಾಸ್ಕರಾ
ಕುಲ ಭಾಸ್ಕರಾ,

ತೇಲುವ ನಾನೆಯ ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ,
ಹಾಡುತ ಪಾಡುತ ನಾಗುವ ದಾರಿ;
ದೂರದ ಪಯಣವು ಬಾ ಹೌಹಾರಿ
ತಾರೆಗಳೆದುಗೆ ದಾರಿಯ ತೋರಿ
ಒಯ್ಯಲು, ಮುಂದಿನ ತಾವನು ಸೇರಿ
ತೊಯ್ಯುತೆ ಸಂತಸ ಸವಿನಾ ಭಾರಿ

ಕುಲ ಭಾಸ್ಕರಾ
ಕುಲ ಭಾಸ್ಕರಾ
ಕುಲ ಭಾಸ್ಕರಾ....

(ಮಗುವನ್ನು ಮಲಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ—ಯಶೋಧರಿಯ ಹೆಗಲನ್ನು ಹಿಡಿದು)

ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲವ ಹರಿಯವ ಕಾಂತ !
ಚಿಂತೆಗಳೆಲ್ಲಕೆ ತರುವಾ 'ಅಂತ'

ಯಶೋ: ನಗುವನು ತಳೆದರೆ—ಅದುವೆ ಅಂತ
ಬಿಗುವನು ಮರೆತರೆ, ಅದುವೆ ಸ್ವಾಂತ !

(ಇಬ್ಬರೂ ಮಲಗುವರು. ಯಶೋಧರಿಯು ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುವಳು)

(ರಾಗ — ಮುಲ್ತಾನಿ)

ಸಿದ್ಧಾ: (ತನ್ನಲ್ಲಿ)

ಹೇ ಮನವೇ, ನೀ
ಕದಲ ಬೇಡ,
ನಡುಗ ಬೇಡ !
ಏ ನುಡಿಯೆ, ನೀ

ದುಡುಕ ಬೇಡ,
 ಸಿಡುಕ ಬೇಡ!
 ಏಂ ಒಡಲೇ ನೀ
 ಚದರ ಬೇಡ,
 ಬೆದರ ಬೇಡ.

ಚನ್ನ ಬರುವನು ಎಂದೊ !
 ನಾಡ ದಾಟಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಒಯ್ಯನೆಂದೊ !

(ಚನ್ನ ಬರುವನು)

ಚನ್ನ: ಬಂದು ಕಾದಿಹೆ ದೊರೆಯೆ !

ಸಿದ್ಧಾ: ಬಂದೆಯೇನು?

ಧನ್ಯ ನಾನು ! (ಸತಿ ಸುತರನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ)

ಕಂದ ಕ್ಷಮಿಸುವುದೆನ್ನ
 ಕಾಂತೆ ಕ್ಷಮಿಸುವುದೆನ್ನ
 ಮಮತೆ—ಮುನ್ನಿಪುದೆನ್ನ (ವಿದಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತ)

ಮರಳಿ ಬಹೆನೊ,
 ತೆರಳಿ ಬಹೆನೊ,
 ಜಗದ ಮಗುಡಕೆ ಮದ್ದು
 ಕಲಿತು ಬಹೆನೋ (ಇಬ್ಬರೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುವರು)

—೦೦೦—

ಏಳನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ಸೀಮೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಬಂದು, ಕುದುರೆಯಿಂದಿಳಿಯುವರು)

(ರಾಗ-ಭೂಪ)

ಚನ್ನ: ಇಲ್ಲಗಾಗಿದೆ ನಾಡು,
 ಮುಂದೆ ಹಾಸಿದೆ ಕಾಡು,
 ಎನಗೆ ಆಣತಿ ನೀಡು

(ಅಳುತ್ತ ಮಡಿಯವನು)

ಸಿದ್ಧಾ : ಕೆಳಗೆ ಲಗತ್ತಿಯೆ ?
 ಗುಣಕೆ ಆಗತ್ತಿಯೆ ?
 ಏಕೆ ರೋದಿಪೆ ಚನ್ನ—
 ಮೋಸವೆಂಬುದೆ ಬನ್ನ !
 ನಾಗುತಿದೆ ಎನಗಾಗಿ ಅಳಲು ಬೇಡ !
 ತಿಳಿವಿನಾಳವ ಇಳಿದು ನಾನೇಳ ಬೇಡಾ ?
 ಬಹೆ ನಾನು,
 ಬಹೆ ನಾನು.
 ಅಂತೆ ಬರೆಲೊಲ್ಲೆನ್ನೆ
 ಬಾಳ ಒಡವನು ಬಿಡಿಸಿ.—ಬುದ್ಧನಾಗಿ, ಸಿದ್ಧನಾಗಿ.

ಚನ್ನ : ಬಾ ದೇವ, ಬಾದೇವ, ಶರಣು ಶರಣು.

ಕೊನೆಯ ನೋಟ

[ಭೋಧಿ ವೃಕ್ಷ ದಾಸರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಿಳಿದು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಬುದ್ಧ ಮೂರ್ತಿ]

ಜನ : ಶುಭೋದಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಯುಗದ
 ನವೋದಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಜನದ
 ಪುಣ್ಯೋದಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಮನದ
 ಬುದ್ಧೋದಯವಾಗುತ್ತಿದೆ—ಜಗದ

ಬುದ್ಧ : ಮನ, ಪ್ರೇಮ ರಾಜ್ಯವಲಿ, (ರಾಗ—ಖಂಬವತಿ)
 ನಲಿದ ಜನ, ಜೀವಿಗಳೆ,
 ಬಾಳ ನೌಕೆಯ ನೇರಿ,
 ಭವದ ಕಡಲನು ದಾಂಟೆ—
 ಮೋಹವಿಲ್ಲದೆ ಚಲಿಸ ಗಮನ ಬೇಕು,
 ಎದೆಯ ಹಾಯನು ಬಿತ್ತರಿಸಬೇಕು,
 ಹಿಂಸೆಯಾ ಬಂಡೆಗಳ ತೊರೆಯ ಬೇಕು,
 ಸತ್ಯವೆಂಬುವ ತಡಿಯ ಕಾಣಬೇಕು!

